

Jul naa ★
Flawet
1961

Reproduktion: Brdr. Barentzen

Maleri af Claus Wens

Fiskekutter går ud på fangst.

Hvad enten den kendte marinemaler Claus Wenskus maler fiskerbåde i idylliske omgivelser eller lader os ane de sidste store sejlskibes forjættende patos, fornemmer man hans kærlighed til havet og hans blik for dets evige vekslende. Selv har han engang sagt: — Det at male betyder for mig hver gang at opleve havets kraft og skønhed, og skibene virker på mig som personligheder, der behersker vandene.

VIKINGENS JULENUMMER

Nr. 12 A

Jul Paa Havet 1961

REDAKTION: AXEL BÆRENTZEN

VIKINGENS FORLAG · KØBENHAVN

TRYK: A/S L. IHRICH

Kun sjældent mødes fortid og nutid i mere udpræget grad end på dette billede, hvor en fire-master, lastet med kartofler, er gået til kaj foran de himmelstræbende skyskrabere på Manhattan i New York.

Drømmen,

som ikke kunne dø

Livet i havnen var gået i stå. Arbejdets summende rytme af skibe der afgår, og skibe der lægger til kaj – af kraner og spil, der stønner under tonstunge byrder, der svinges fra skib til kaj og omvendt – hele dette evigt bankende pulsslag i havnens store organisme var ophørt at fungere.

Byens hjerte slog ikke mere. Ingen djærve råb lød mere fra dæk til kaj, når en trosse skulle gøres fast – ingen arbejdsglad nymnen og fløjten fra morgenfriske mænd på rullende gaffeltrucks. „Melodien“ var blevet væk for både mennesker og maskiner.

Strejken havde kvalt arbejdets musik. Orkestret var gået hjem.

Derfor lå skibe nu i række og rad ved lange, øde kajer og hev i fortøjningerne som utålmodige travheste, der længes efter startskuddet til det store løb. Og derfor stod kranerne side om side på deres høje, skrævende ben som stive robotter og pegede med lange, skeletagtige arme skråt op mod den lyse forårshimmel, som ville de bønfalde højere magter om hjælp ud af dette stilhedens og uvirksomhedens mareridt.

Og skønt solen lyste forjættende ned over den døde havn, var det, som en sky af surhed og anden form for dårligt humør drev langs kajerne, trængte ind i kontorer og toldbygninger og ned i skibenes messer og kamre. Det var, som et virus, et usynligt smitstof, lå i luften og angreb sine ofre i flæng.

Sådan blev transportstrejken et nyt bevis på, at hverdagens arbejde er kilden – ikke alene til al rigdom, som det hedder, men – til menneskenes sundhed og livsglæde.

havde angrebet både overstyrmand Berthelsen og maskinchefen med det desværre temmelig slående navn Suhr, mens de øvrige officerer endnu syntes at være gået fri.

Nu sad de og hang over morgenkaffen og havde for en gangs skyld tid nok. Tobaksrøgen hvælvede sig som en baldakin over den lille gruppe mænd, og „samtalen“ indskrænkede sig til korte replikker, som i og for sig ikke krævede andet svar end et grynt. Luften var ladet med en tung, fortættet tristhed, af født af det abnorme ved, at ingen ting sker, at alt er på ubestemt tid.

Som en tone i stilheden hørtes kun lysmaskinens fjerne summen og den knagende lyd af skibets pres imod fenderen.

Overstyrmanden sad gemt bag en udfoldet morgenavis, og inden den første kop kaffe var drukket, havde man stiltiende eller ved et „det passer“ tilsluttet sig hans kommentar til avisens nyheder: At det hele var „ad helvede til“.

Kun andenstyrmand Sonne sad i sofahjørnet og sagde næsten ingenting. Han havde nogle gange prøvet på forsigtigt at imødegå sin foresatte, men var hver gang blevet bidt af med en snerrende besked om, at „det er s'gu rigtigt, som jeg siger.“ Hvorpå Sonne trak sig ind i sig selv og lod tankerne flagre ud af messens halvt åbne dør, ud over „Gloria“s lønning – bort til steder og mennesker, som han vidste, ville give ham ret, når han påstod, at livet trods alt er dejligt – at glæden lever midt i hverdagens arbejde og besværligheder, lever i lyse smil og ærlige håndtryk fra mennesker, man holder af – lever i ens gode minder, i håbet, nej, *troen* på, at fremtiden har gemt noget stort og rigt til én. Han vidste det som en urokkelig sandhed, at glæden ikke er død, men lever i et ungt hjertes lille, skjulte drøm

Også til officersmessen i m/s „Gloria“ var det dårlige humørs virus denne dag trængt ned og

om det forjættede land, der venter enhver ung, som tror på sin drøm – og bare holder ud.

Det forstod de andre slet ikke. Hvis han prøvede at forklare dem det, ville de grine ham ud og anse ham for at være sværmerisk, lidt småtosset – en dagdrømmer, som trængte til at få begge ben plantet fastere i det jordiske.

At tale om glæde og tro på fremtiden, når enhver kan se, at det hele er „hul i ho’det“ – idiotisk!

Sådan ville de sige – eller tænke – hvis han åbenbarede dem sine inderste tanker.

Derfor tav han stille – forsøgte kun en enkelt gang at sige: „I glemmer noget –“, men uden at blive hørt. Så lod han dem skvadre videre og sad bare og fulgte røgen fra de pulsende piber og forvandlede den for sit indre øje til billeder af fjerne huse og træer og mennesker, til steder, han længtes imod, og som det var så godt at tænke på.

— — —

Overstyrmanden foldede avisen sammen og fastslog på ny som summen af det hele alle tings forbandede elendighed – og der fulgte et af de korte øjeblikke, hvor tavsheden fylder rummet på en sær, dyster måde . . . da der pludselig ind i stilheden henne agter fra listede sig strofer af sang, båret af en dyb, glad stemme og en mandolins klingre toner.

Afbrydelsen føltes så velgørende, så befriende, at man uvilkårligt med et optrækkende smil skævede til hinanden, stiltiende enige om at lytte det lille musikalske indslag til ende:

„Stormen, lad den kun fnyse –
bølgen, lad den kun slå.
Drømmenes land, det lyse,
kan de dog aldrig nå.“

Sangen sitrede af en så ung og ukuelig livstro, at den næsten føltes påtrængende her i messens trykkede stemning. Ingen var i tvivl om, at både røst og musik var trediemesters og kom fra hans kammer.

Trediemester, som aldrig lod sig slå ud.

Da skete der pludselig noget. Et sekund før sidste strofe var døet hen, sprang overstyrmanden, rød i hovedet af indestængt arrigskab, op og fo’r ud i gangen. „Så hold da kæft, for f . . . .!“ brølede han hen imod trediemesters åbne kammerdør, så det rungede som et tordenskrald mellem det tavse skibs skodder.

Man hørte en dør forsigtigt blive lukket og en nøgle drejet om – så var alt stille igen, næsten mere stille og trykkende end før. Det hele var kommet så

overraskende, som en eksplosion: Et glimt, et brag – og ødelæggelsen var fuldblyrdet. Nogle korte øjeblikke havde de følt sig spundet ind i en tone fra en helt anden verden end deres egen; som en ukontrollabel refleksbevægelse havde disse mænd begærligt suget denne forkyndelse af ung, ukuelig livsvilje til sig som en modgift imod den dødsens tristhed, de var ved at kvæles i.

Nu var det sidste næsten værre end det første.

„Det skulle du ikke ha’ gjort, Berthelsen,“ sagde andenmester stiltørdigt på sit fynske mål, da overstyrmanden sammenbidt og en smule halvflov igen var sunket ned på sin plads.

„Manden må vel ha’ lov å vær’ gla’ – selv om vi andre sure løg har travlt med å gøre livet til en trist og beskidt affære – for andet gør vi jo ikke.“

„Drømmenes land,“ vrængede Berthelsen. „Sådan noget forbandet pjat.“

Andenmester lænede sig frem mod overstyrmanden og så fast på ham: „For dig måske noget pjat, men for ham sikkert noget meget værdifuldt – måske forklaringen på, at den mand er venlig og omgængelig, lige meget hvad man sætter ham til. Og da han osse ka’ sit kram, og man ka’ stole på ham som på sig sæl’ – ja, så ska’ han denon’elyneme osse ha’ lov til å drømme lidt på frivagten,“ sluttede maskinmesteren og understregede med et knytnæveslag i bordet.

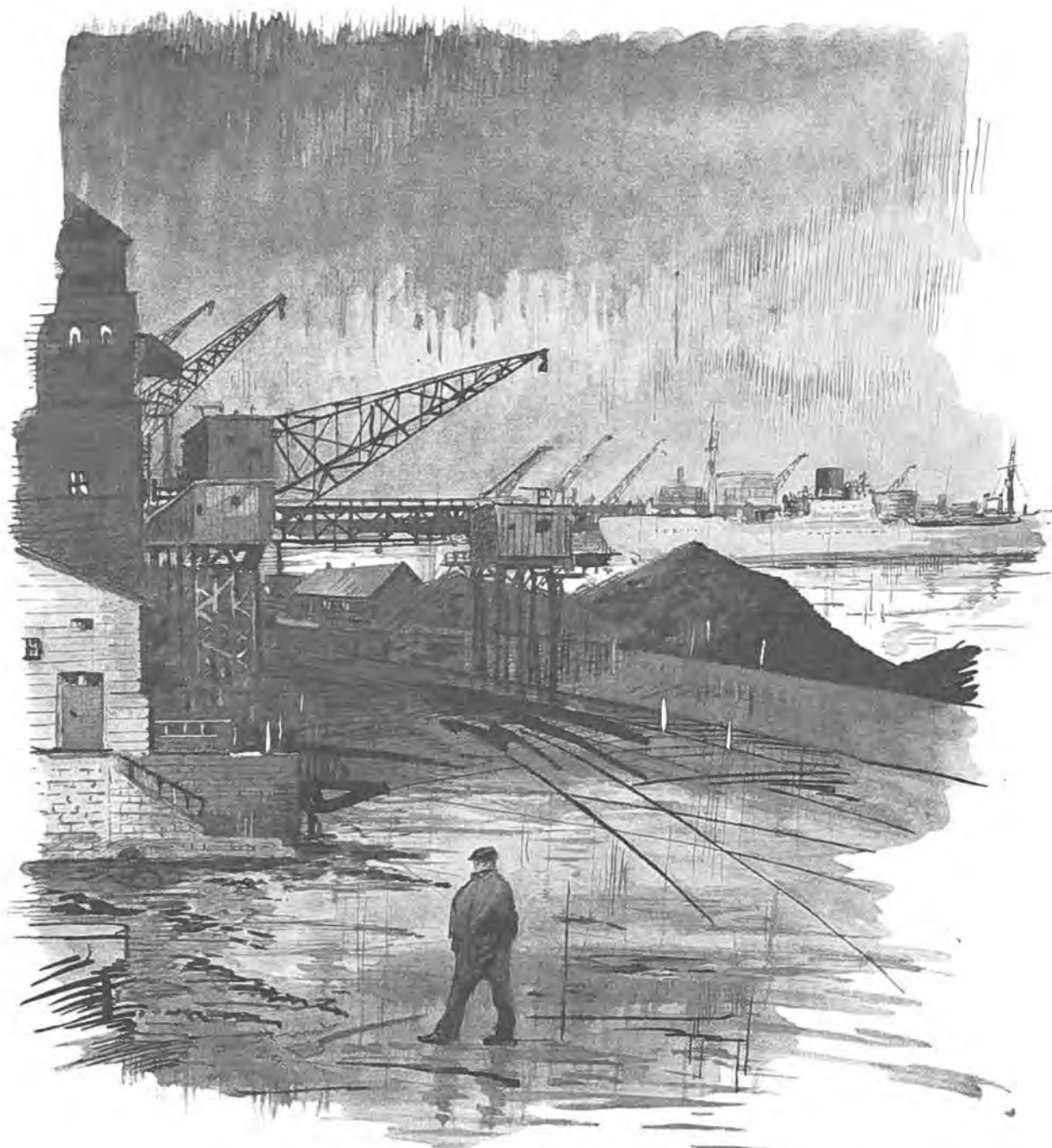
Chefen forsøgte at glatte ud – det skulle jo nødvendigvis udarte til skænderi: „Det er jo slet ikke trediemester, der er noget i vejen med, Berthelsen – det ved du osse meget godt. Det er dig, og det er mig og alle de andre jordbundne lyselukkere, som gør livet surt og svært for de unge. Vi mangler fantasi.“

„Ja,“ busede det pludselig ud af Sonne, den bornholmske andenstyrmand, „og så gør vi, hvad vi kan for at knuse den lille hemmelige drøm, som lever dybt inde i hver eneste af disse unge mennesker – drømmen om noget trygt og godt og kønt, som venter dem et eller andet sted forude – et syn, de engang har set, men som livet stadig har nægtet dem at opleve som en virkelighed.“

Derfor må de engang imellem synge om deres drøm –“.

„Bevar mig vel, det lyder jo som et helt prosadigt,“ grinede Berthelsen. „Når jeg drømmer, er det inde i køjen, og det er sågu ikke lige kønt alt sammen.“

Andenstyrmand kunne ikke lide ironien, han

Der var øde og trist i havnen. Arbejdet var gået helt i stå som følge af strejken.

ville tages alvorligt og var ikke med i latteren efter Berthelsens „morsomhed“.

„De vågne drømme er modgiften mod livets barske virkelighed,“ sagde han. „Derfor er det ondt at træde dem ned, når vi møder dem, som man ville træde på den første viol, der titter frem i ens have. Forstår I da ikke, at livet trods alt er mere end løntariffer og hestekræfter og rumraketter – livet er alt det, som gør os gode og glade, det er friheden til at ønske og længes – til at drømme om en tilværelse, hvor et hjem med en elsket kvinde og legende børn er rammen om ens dages tal – ens lille verden, hvor

der er ly for bølgenes brusen og stormenes hærgen, som han sang før.

Drømmen er det „helle“, hvor vi skal ha’ lov til at parkere alle vore bekymringer en stund og samle kræfter til at møde hverdagens krav.

Stjæler man drømmen fra os, troen på livet og livet hisset, ja, så bliver der kun den moderne civilisations helvede tilbage – og så bukker vi under for dens tryk.“

Ingen havde et øjeblik afbrudt andenstyrmand i hans dybsindige betragtninger. Berthelsen sad og trillede tommelfingre, maskinchefen foretog en

meget omhyggelig rensning af sin store shagpibe. Kun andenmester fulgte styrmanden sætning for sætning med små opmuntrende nik, der uden ord sagde: Du har ret! Sådan er det! Mens Sonne talte, var han kommet til at tænke på Heinrich van Daan, den hollandske motormand, han traf for et par år siden.

- - -

„Hvis I har bare fem minutter,“ sagde andenmester og brød den stilhed, som fulgte efter styrmandens højtidelige indlæg, „så skal jeg fortælle jer om en ung hollænder, jeg engang mødte, og hvis lille drøm jeg – uden egentlig at vide det – kom til hjælp, da den netop trængte mest til det. Han sad en juleaften mellem hen ved hundrede andre søfolk af forskellig nationalitet i sømandshjemmets store festsal, og når jeg særligt lagde mærke til *ham*, var det fordi, jeg kunne se, at han oplevede festen på en egen, intens måde – som noget nyt og eventyrligt.

Jeg så det på udtrykket i hans ansigt, da vi gik rundt om det lysstrålende træ – bevæget og lykkelig som et barn veg blikket ikke et øjeblik fra de blafrende lys og stjerner og glimmer, som smykkede det store grantræ. Og jeg hørte det på hans høje, sitrende stemme, da vi – hver på sit sprog – sang den gamle korsfarerhymne om jordens dejlighed og Guds himmels pragt:

Bright is Creation,
Beauteous is God's Heaven

lød det fra en gruppe englændere, mens hollænderens røst brød igennem med en forunderlig styrke:

Schoon is de aarde
Vol van pracht Gods hemel:
Kom, gaan we in vreugd
onze pelgrimsreis.

Jeg registrerede også hans forventning og barnlig-glade overraskelse, da gaverne blev delt ud, og der også blev en til *ham* – da han pakkede ud, så jeg, at det var en af Martin A. Hansens dejlige bøger. Hvad skulle han med den? Ikke et ord forstod han af den. „Tanker i en skorsten“ hed den, men havde vist ikke spor med skibsfart at gøre.

Da festen var forbi, passede jeg ham op nede i vestibulen, før nogen fik fat på ham, og heldigvis kunne han så meget tysk, at vi nogenlunde kunne forstå hinanden.

„Har du travlt?“ spurgte jeg lige ud – endda

uden at præsentere mig. Vi var jo sømænd begge to. Han så på mig, lidt overrasket:

„Nej, egentlig ikke,“ svarede han.

„Har du lyst til at ta' med mig hjem – og se, hvordan vi holder jul i et dansk hjem?“

Det magre ansigt med de skarpe træk opklaredes af et stort smil. Så greb han min hånd og trykkede den fast uden at svare. Men det var også tilstrækkeligt, hans taknemmelige øjne sagde alt – og kort efter var vi i en taxa på vej over Knippelsbro og ad Amagerbrogade ud til min lille bungalow i Kastrup.

På turen fik jeg kun lidt at vide om ham – at han hed Heinrich van Daan, var fra Rotterdam og forhyret som motormand i en 15.000 tons tanker, som lå ude ved Benzinøen og skulle sejle 2. juledag.

Hjemme ventede min kone og min lille pige, og så var der min yngste svigerinde, Kitty, som skulle holde jul sammen med os. De blev noget overraskede over den nye julegæst, men var vældig søde imod ham og gjorde alt for, at denne aften skulle blive *hans* juleaften.

Hvordan han tog det? Ja, han var så ualmindelig rørende taknemmelig, at vi næsten generede os for at tage imod hans knugende håndtryk og forsikringer om, hvor lykkelig vi havde gjort ham.

Det blev midnat, før denne juleaften var til ende. Vi bad ham overnatte hos os – og da huset var faldet til ro, satte Heinrich og jeg os tilrette i sofaen – og ganske af sig selv fortalte han mig i store træk sin historie.

- - -

Hvor utroligt det end lyder, var det første gang i sit liv, han havde oplevet en juleaften inden for et hjemms fire vægge – for første gang havde denne søens mand følt julens højtid og menneskers kærlighed slå sammen om sig på en ganske særlig måde.

Det, som i mange år havde været denne ensomme mands drøm – at opleve en juleaften i et hjem, hvor han følte, han hørte til – det var på eventyrlig måde blevet virkelighed for ham.

Hvordan det hang sammen? Jo, kort fortalt:

Han var fem år, gammel, da Rotterdam i maj 1940 blev bombarderet, hans hjem jævnet med jorden og faderen dræbt, mens moderen blev hårdt kvæstet og døde kort efter. Selv blev han fundet næsten uskadt i ruinerne og havnede i en eller anden institution, hvor han voksede op mellem hundreder af andre forældreløse børn.

Ti år gammel – kort efter Hollands befrielse –

Han trykkede min hånd fast som svar på mit spørgsmål, om han havde lyst til at se, hvordan vi holdt jul hjemme.

finder en moster ham og tager ham til sig; men kun for en kort tid, så bliver hun syg, og de offentlige myndigheder anbringer ham i en slags flygtningelejr, hvor han går i skole, indtil han 14 år gammel kommer til søs.

Siden havde hans hjem været et skibs lille lukaf, hans liv og hele tilværelse den ensomme sømands.

Og hør nu, hvad han videre fortalte:

„Jeg har ingen klar erindring om mit hjem og mine forældre, men dog visse forestillinger – og der sidder fra den tid en mindelse i mig om noget trygt og lykkeligt. Det er vel også det, der er gået mig i blodet som et mål, jeg skal arbejde mig hen til at nå engang: Et hjem, som er mit – med hustru og børn, jeg kan leve og arbejde for.

Det står for mig som en drøm – et håb, der gør

mig stærk og holder mig oppe, og troen på, at jeg engang når målet, har ingen og intet kunnet rukke. Livet har været hårdt imod hårdt, vil jeg sige dig. Meget er gået i stykker for mig, og noget – nå, ja, noget har jeg vel selv slået itu.

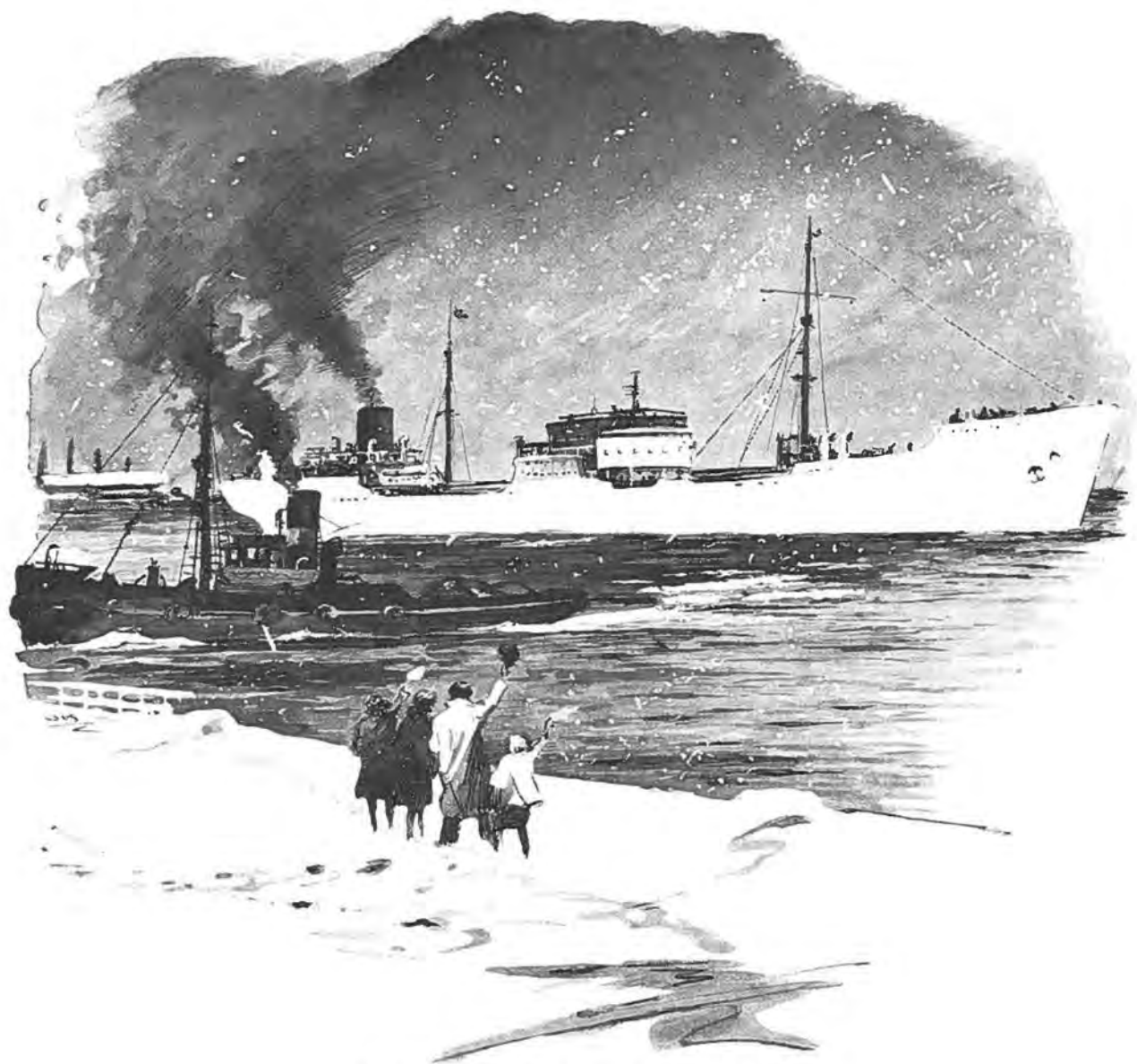
Men min lille drøm har båret mig over alle de onde dage – og i aften har den fået ny næring. Er det tosset af mig at sige det sådan?“

„Bestemt ikke,“ svarede jeg, „man skal værne om sin lille drøm – den må aldrig dø.“

„Nej,“ sagde han og trykkede min hånd til godnat.

— — —

2. juledag sejlede tankeren fra København. I en strid, iskold nordenvind stod vi – min kone og lillepigen, Kitty og jeg – på kajen og vinkede farvel til

Vi stod og vinkede farvel, da tankeren sejlede fra København.

Heinrich, som blev ved med at svinge kasketten, indtil skibet var så langt ude, at vi ikke kunne skelne ham mere.

Vi skyndte os hjem til de lune stuer, hvor det stadig var jul – men på en mærkelig måde savnede vi nu vor julegæst.

Nu var han igen ude i sin barske verden, hvor unge drømme så let trædes under fode og knuses.

Og vi havde ikke engang fået rederiets adresse.

Mødes og skilles – det er livets gang, tænkte jeg og sendte en ensom sømand en sidste venlig tanke.

— — —

Den følgende sommer kom der en dag brev fra Sydney – fra Heinrich. Ikke til mig – mærkelig nok – men til Kitty, min unge svigerinde. Det var skrevet på et sprog, mikset af tysk, hollandsk og engelsk, men vi fandt ud af det.

Han takkede for julen hos os – dage, han stadig levede højt på og aldrig ville glemme. Og så fortalte han om sit nye skib, og at han spekulerede på at gå i land og læse på maskinskolen i Rotterdam og derefter – alle søfarendes lille drøm – søge stilling i land.

Brevets slutning tydede vi derhen, at Heinrich ville sende Kitty en gave: „Til jul De jo ingenting fik af mig, men kun gav mig godhed allesammen.“

Men året gik på hæld, og der kom ingen gave. Løftet var sikkert ærligt nok, men – der kunne være sket så meget. Resten af historien er kort, men den kan ikke undværes. Jeg kom hjem sidste jul den 22. december om aftenen – dødtræt efter en streng rejse. Om morgenen den 23. blev jeg hårdt og ubarmhjertigt vækket af min kone: „Svend! Stå op – det er rigstelefonen med en samtale fra Rotterdam

– og jeg forstår ikke et muk, hører du, Svend – så vågn dog op!”

Jeg satte mig op i sengen og prøvede på at få orden i mine tanker. Samtale fra Rotterdam? Jeg kendte ingen der, det måtte være forkert!

På vej ned ad trapperne strejfede Heinrich pludselig mine tanker. Skulle det –?

Det var ham. „Må jeg komme og holde jul med jer igen?” næsten tryglede han. „Jeg står på banegården – der går et tog om en halv time – må jeg ikke nok?”

Jeg sagde selvfølgelig: „Velkommen! Bare se at komme af sted” – og vi forberedte os på en julegæst også denne jul. Der var almindelig glæde og forventning hos os. Ikke mindst Kitty var meget optaget af igen at skulle se Heinrich.

Men juleaften stod en kuvert tom ved vort festlige bord. Vi måtte spise alene – uden Heinrich.

Havde det mon kun været en flygtig stemning – eller havde han undervurderet rejsens omkostninger? Vi vidste jo intet.

Klokken 12 sagde vi hverandre godnat – en lille smule skuffede – Kitty mest – over at Heinrich snød os.

I det samme kimedede det på døren. Vi så på hinanden – så fo’r jeg ud og lukkede op.

Uden for stod Heinrich – træt af en lang rejse med store forsinkelser, men lykkelig som et barn over at være hos os igen.

Vi begyndte faktisk på en ny juleaften – for Heinrichs skyld.

Og hvilken aften blev det ikke! Det var, som om han endelig var kommet hjem til noget, der var hans eget – han genoplevede sin store, dejlige aften fra sidste år. Glemte var rejsens strabadser og – alt det meget andet, som jeg forstod havde tynget ham.

„Da jeg i går morges,” fortalte han, „i mørke og silende regn drev gennem Rotterdams gader på vej til mønstringskontoret for at søge ny hyre, stod på een gang mindet om julen her hos jer lyslevende for mig som en skærende kontrast til det, som ventede mig – og jeg besluttede at gøre det desperate, koste hvad det ville: Jeg ringede jer op, jeg rejste – og nu er jeg hos jer igen.

Det er som et eventyr – skabt af den lille drøm i mig, som aldrig vil dø.

For nu ved jeg, hvad jeg vil: Gøre den til virkelighed!”

– – –

Nu slider Heinrich bravt i det på maskinskolen dernede – og til efteråret rejser Kitty, min lille svingerinde, til Rotterdam, hvor hun har fået ansættelse som modetegnerneske.

De skal giftes til næste jul, de to . . .

Jo, Berthelsen,” sluttede andenmester henvendt til overstyrmanden – „der er sange og unge håb, som så nemt kan trædes itu.

Men det må ikke ske – for så mister livet sin mening. Nemlig!”

Overstyrmanden svarede ikke, men rejste sig langsomt, gik hen og gav andenmester et anerkennende klap på skulderen og forlod stille messen. Suhr, chief’en, blev siddende og smånikkede eftertænksomt hen for sig, og kun styrmand Sonne sagde dæmpet tværs over bordet: „Tak du – på egne og trediemesters vegne!”

På een gang føltes luften i messen mærkelig høj og ren – befriet for ethvert kim af den dræbende humørsyge.

Nede på kajen råbte en avismand, at strejken var afblæst.

Livet vendte tilbage.

„Bismarcksklumpen“

Af CHR. PETERSEN — Tegninger: OSCAR KNUDSEN

Det var i Liverpool, men selv om det havde været på Madagaskar, ville jeg ikke have været i tvivl om, at den lille, runde mand i de højklampede træsko var dansk. Han stod med ryggen til mig, jeg fornåm duften af fed, dansk muldjord ved synet af ham, han fik sat min fantasi i hjemlige sving, der drejede sig om bølgende kornmarker, duftende kløver og gumlende køer, til trods for at vi befandt os midt i Liverpools bomberaserede og udbrændte dokker.

Denne underbevidste følelse af at blive jagttaget, som vi alle kender, fik også ham til at dreje rundt på de højklampede, og hermed blev visheden om min formodning yderligere stadfæstet, idet han rakte en rund næve frem og med et smørret smil sagde: „Jokumsen“. Dette var kulminationen. „Selvfølgelig,“ sagde jeg til mig selv, „han kan sgu da ikke hedde andet!“

Pæredansk var han, men det med landbruget måtte jeg æde i mig igen, for han havde ikke mere ide om det end en atomekspert om en falderebsknob; thi han var skipper og sømand, ja, netop sømand, også lige til det yderste af hans tætklippede negle. Han blev ikke spor fornærmet over min sammenligning, han var vist nærmest beæret.

„Hva' fa'en,“ sagde han, „noget ska' man vel ligne, og så ka' en bonde da altid være bedre end en katolsk præst.“ Dem bar han på et gammelt nag til, fordi de, da han var meget ung, havde ødelagt et sværmeri ved at fortælle den udkårne, at hvis hun ønskede at blive regnet for at være „retroende“, måtte hun helt holde sig fra ham, da han var en viking og dermed en „hedning“.

Han hørte til dem, der var blevet benådet med den guddommelige gave, der kaldes „tørt lune“, og han gav af dette med charmerende rundhåndethed uden at ane, hvor stor en magt han udøvede på omgivelserne. For dem, der kun traf ham nogle få gange, ville han stå som et af de mest humorfyldte mennesker, de nogensinde havde truffet, men for os, der lærte ham at kende nøjere, var det ingen hemmelighed, at bag det tilsyneladende sprudlende lune, lå der noget på lur, noget af det mest farlige under tvungen udlændighed i krigstid, nemlig melankolien! Denne lille skipper tog alt det harske, der fulgte med konvojsejladsen i de dage, med en virkelig glæde. „Jo værre, jo bedre,“ plejede han at sige. For ham var det farligst, når der intet skete; da blev han tvunget over i tankerne om sit hjem, sin kone og værst af alt sine børn, og da var det, at melankolien truede med at tage overhånd. Han kæmpede imod af al sin

evne ved at holde interessen for „kære, gamle Johanne“, hans skib, så levende som muligt.

Angsten for melankolien fandt også udtryk hos ham på en anden, mere mærkelig måde. Han tålte ikke at have fremmede om bord, for da var det, som om han mistede følingen med fartøjet, og det dystre kom derved på for nært hold. Dette var også grunden til, at han adskillige gange rent ud havde nægtet at overtage commodore-jobbet, da dette var ensbetydende med en invasion af fremmede, der uden at vide det sløvede de våben, han havde mod melankolien. Meget få forstod hans stædige vægring på dette punkt, men vi, der kendte ham, ikke alene forstod det, men støttede ham også efter bedste evne.

Jokumsen var den mest videbegærlige skipper, jeg nogensinde traf på konvojkonferencerne. Engang til en sådan konference i Southend gik han så vidt i sine indtrængende spørgsmål, at den ledende officer følte sig foranlediget til at spørge ham, hvorfor han i grunden ville vide alt dette, da han sikkert ville have glemt det meste, inden han kom om bord.

Med et elskeligt smil, der stod i skarp kontrast til ordene, svarede Jokumsen: „Hva' jeg ka' huske eller ikke huske, ska' De bare la' mig om, det er nu engang sådan, at det er mig, der ska' ud at navigere mellem alt det „fyrværkeri“, De lige har snakket om, så jeg ku' jo nok li' at vide lidt om det, selv om jeg ikke ka' bli'

Den lille runde mand i træsko stod med ryggen til mig...

Han pegede på søkortet over Den engelske Kanal.

lige så klog på det, som De er, der bli'r her på kontoret og kun navigerer på det tørre." Han pegede på et søkort over Den engelske Kanal, der lå på bordet. Der kom intet svar på denne snert.

Men sådan var det; Jokumsen ville kende faren og våbnene imod den. I Cardiff traf han senere en marineofficer, der næsten forstod ham, fordi han selv var gammel koffardimand. Han var helt indforstået med Jokumsens nysgerrighed, men begreb ikke hans mangel på ærgerrighed — her tænkte han nærmest på skipperens vægring ved at modtage commodore-jobbet. Officeren tog det for en slags overbeskedenhed og havde uden Jokumsens viden sat sig i hovedet, at s/s „Johanne“ skulle være lederskib i en konvoj, fordi Jokumsen fortjente det!

En eftermiddag sad disse to og sludrede så rart. Samtalen drejedes hen mod bomber og deres måde at opføre sig på. Det var de tidsindstillede bomber, der havde skipperens største interesse, de andre „talte“ for sig selv, som han så tørt bemærkede. Det var for resten ikke særlig meget, Jokumsen fik ud af denne forklaring. Officeren gav kun et par gode råd, idet han sagde: „Hvis De er i havn, vil det eneste rigtige være omgående at rapportere bomben til kontoret for fundne sager — De ved, hvilket jeg mener — og er det i søen, så kald en af eskorterne til. Selvfølgelig,“ tilføjede han med et underfundigt smil, „hvis manden, der finder bomben, medens skibet er i havn, skulle høre til de særlig dumdristige, kan han selv bringe den til nærmeste „operationsstue“, men der er nok ingen større fare for, at nogen vil gå så vidt.“ Ikke uden selvfølelse tilføjede han: „Her i bygningen har vi seks eksperter, der nøje kender „Hitlers fyldte drops“, jeg selv er heller ikke ukendt med dem!“

Med det bedste af dette fæstnet i sin lille kuppel kom Jokum om bord. På skrivebordet lå der en konvolut ventede på ham; den havde et forbandet trist udseende, og indholdet ville om muligt overgå, hvad det ydre spåede. Det var en af disse HMS-konvolutter, slet ikke noget for skipperen i „Johanne“. Og ganske rigtig, indmaden var så enkel, som den kunne være. Det var nemlig en udnævnelse til commodore i den næste konvoj, der skulle afgå et par dage senere. Han vidste, at det var umuligt at få jobbet rystet af sig, og han ville heller ikke forsøge på det. Da han fandt ud af, at det var

hans ven i marinekontrollen, han kunne takke for denne uvelkomne ære, sagde han stille, men beslutsomt til sig selv: „Han ska' nu ikke ha' gjort dette forgæves, så sandt jeg hedder Chresten Jokumsen!“

De fleste skippere synes godt om at være commodore, det fritager dem for en del ansvar, eftersom marineofficeren, der kommer om bord, overtager det meste af det. Alt bliver dirigeret fra ens eget skib, såsom fart, formationer, signalering etc.; men som sagt, Jokum hadede jobbet, fordi han ikke havde „gamle Johanne“ for sig selv.

Skæbnen ville, til alt held for den danske skipper, at det blev en af de krasse ture med angreb både fra luft og vand. Tre handelsskibe og en af eskorterne gik tabt. Disse angreb afledte Jokums triste tanker, han nød spændingen og gik ganske stille og håbede på endnu mere!

Ankommet til Cardiff var det med virkelig glæde, han så commanderen og hans signalgaster forlade „Johanne“ igen. Han afleverede sin fine instruks i kontrollen, og det var hans gode ven, der tog imod den. Jokum blev spurgt, om han havde noget at rapportere fra turen. Spydigt smilende svarede han: „Spørg flagkaptajnen og hans stab, jeg har intet at melde.“ Da blev officeren klar over, at uviljen mod jobbet ikke var en fiks ide, men ramme alvor, og Jokum blev aldrig „ophøjet“ igen.

Det var meget længe siden, at Gøring's knægte havde været på besøg i denne del af Great Britain, muligvis var dette årsagen til, at luftværnet tog tingene lidt vel overfladisk. Hvor vidt tyskerne også regnede med dette, er ikke godt at vide, men det kunne godt se sådan ud. Det var natten efter „Johanne“'s ankomst, at ca. fyrretyve tyske bombere kom ind over Cardiff. De nåede uantastet at losse deres last, og endnu tristere var det, at de nåede at komme væk igen, uden at en eneste af dem blev „knaldet“. Bortset fra de mange menneskeliv, der gik tabt, må man indrømme, at de lavede et glimrende stykke arbejde. F.eks. blev hovedbanegården for lang tid sat ned på halv drift. Brandbomberne regnede over dokker og skibe, og man kan med rette sige, at der var „knas“ i foretagendet. Jeg er i hvert fald rede til at skrive under derpå, for jeg var der selv!

Da det blev dag, kom „Johanne“'s 1. styrmand styrrende ind til skipperen og bad ham komme med op på bådækket, hvor der lå sådan en „underlig tingest“. Skipperen trådte i de „højklampede“ og fulgte med

Ganske rigtigt — der lå en „løjerlig tingest“. Den var kun ca. seksten tommer lang og seks i diameter. Den var nymalet med rødgule, diagonale striber.

„Næh, sikken en sød, lille fyr,“ udbrød Jokum. „den ligner sgu en god, gammeldags hismarcksklump, hi, hi. Og så fremsommelig den ser ud! Det var for resten dejligt, den ka' jeg lige bruge.“

Medens Jokum udtalte dette, satte han træskosnuden til klumpen; den drejede en halv tørn, styrmanden en hel tørn og forsvandt, uden at skipperen bemærkede det. Han forsøgte den anden vej med den anden træsko — samme fredelige resultat. Han bøjede sig ned, strøg kærtegnende over den, glattede ud, hvor malingen var blevet skamferet, idet han sagde: „Gud må vide, hva'

det er for en fyr, den er sgu både sød og spændende, ikke osse styrmand?"

Han vendte sig; men der var bare ingen styrmand at se. „Nå, ja, ja, det er jo ikke alle, der holder af søde sager, hi, hi!“ Med disse ord tog han resolut klumpen op og bar den ned i kahytten!

Gispende efter luft kom styrmanden ind til l. mester. „Så,“ hviskede han, „nu er der ikke noget at tage fejl af længere, den Gamle er blevet sindssyg.“

Mester, der var et meget ligevægtigt gemyt, svarede roligt: „Hva' får Dem til at tro det?“ „Jo,“ fortsatte styrmanden åndeløst, „han pillede det tyske djævelskab op og slæbte det ind i kahytten.“

„Nå, ja, behøver man at være sindssyg for at gøre det? Han kender måske det tyske bolsje og ved, hvorledes det ska' tages. Efter min mening har han kun bevist, at han er et mandfolk; det er der adskillige andre, der kan få mas med!“

Styrmanden stak surmulende denne hentydning i lommen og — gik!

Med et tilfreds grin lagde Jokum klumpen i sofaen, ringede på hovmesteren og bad om at få frokosten med det samme. Høkeren skævede til klumpen, snurrede rundt som en top og fo'r ud i kabyssen med skrækken lysende ud fra det runde fjæs. Henvendt til kokken stønnede han: „Så er der altså ingen tvivl længere, den Gamle er blevet kulret. Han har den onde gale mig lagt det tyske monstrum ind på sofaen i kahytten! Det ska' sgu ikke forbavse mig, om han ta'r den med til køjs i nat!“

Kokken svarede ganske klamt: „Det er da vel løgn,“ vendte et par frikadeller og gav fanden i klumpen.

Da skipperen var færdig med frokosten, trak han i „det pæne blå“ og fjederstøvlerne. Posen med de hemmelige kodebøger blev tømt og bøgerne låst inde i buf-fet'en. Derefter krængede han posen over klumpen og bandt forsvarligt for den, tog den under armen og gik i land. Fra dørsprækker og køjer blev han „skygget“ med udbrud som „Ham ser vi sgu aldrig mere“ og „Det slipper han aldrig godt fra,“ og „Farvel, gamle Jokum, hils deroppe“.

Undervejs havde han ærinde på posthuset; her satte han posen fra sig, medens han ordnede forretningen. Pludselig så han en lille tre års unge i et ivrigt forsøg på at få åbnet for „herlighederne“. Da blev den lille skipper nervøs for første gang i lange tider, ikke for sin egen skyld, men for barnets og omgivelsernes. Med en for ham utrolig adræthed var han ved siden af sin „juvel“, og til ungens forargelse tog han posen fra ham og slap den ikke igen.

Han besøgte også skibshandleren — ikke fordi han havde noget ærinde, men det kunne da være sjov nok bagefter at sludre om denne pose, syntes han. Skibshandleren ville nok have betakket sig for besøget, om han havde anet, hvad posen indeholdt.

Da han kom op i kontrollen, var han så godt tilpas, som han ikke havde været det i lange tider. Hans smil var så strålende fuldt af lune, at alle de tilstedeværende måtte smile med. Alle kendte de ham, og specielt de

Han bøjede sig ned over den underlige tingest, der lignede en aflang bismarcksklump.

unge piger var glade for ham, fordi han ofte tog chokolade med til dem og cigaretter til herrerne. „Hi, hi,“ tænkte han, „i dag ska' de sgu få en cigar!“

Med commodore-jobbet i frisk erindring stiledede han lige mod det bord, hvor hans gode ven residerede. Posen lagde han forsigtigt under sin stol. De sludrede om forskelligt, dog mest om den sidste nats begivenheder.

„Nå, captain, ingen bolsjer, hverken til Dem eller Deres kære „Johanne“ sidste nat, heldig igen, hva?“

„Ja, meget heldig, virkelig heldig,“ svarede Jokum med sit mest smørrede grin. Netop i det øjeblik fik officeren øje på posen.

„Jeg ser, De har taget Deres kodebøger med; åh, frk. Wilson, vil De være venlig at føre kaptajnens bøger a jour?“

Frk. Wilson var allerede på vej, da skipperen rejste sig og fik stoppet hende.

„Nej, nej, det er slet ikke bøger, jeg har i posen i dag, det er noget, der er meget mere spændende, rigtig sukkergodt, hi, hi! Eller ska' vi kalde det en lille grisebasse? Nu ku' jeg godt li' at se, hvordan I ta'r livet af sådan en fyr, det er jo blevet mig fortalt, at I næsten allesammen er udlærte „slagtere“ heroppe, hæ, hæ!“ Medens han talte, havde han krænget posen af.

„Jamen, ja-men, ja-, ja-men, du forbarmende Gud, mand, det er jo en tids... en bra... bra... brandbombe!“ skreg officeren.

„Ja, en af delene ska' det sgu nok være,“ svarede Jokum i en drillende tone, „det ville jo være morsomt at få det opklaret. Den ser sød ud, ikke osse?“

I den tid, det tog ham at aflevere denne salut, var det store lokale blevet rømmet. Der var ikke andre tilbage end ham selv og — „bismarcksklumpen“! Forbavset så han sig om, tændte sin gamle snadde og mumlede: „Det var sgu da nogle løjerlige eksperter.“

Efter nogle minutters forløb arriverede en af de rigtig gode, gamle *Jack Tars*, Royal Navys underofficers-kerne. Han havde en lille kasse under armen. „Good morning, sir, jeg hører, De har en lille Hitler-tænder til mig. La' os se på grisen! Tja, den er jo lidt ekstra pyntet ud, men ud over det er der ikke noget særligt ved den.“

Fortsættes side 66.

Nogle minder om

JUL OM BORD

Af Maskinkommandørkaptajn N. SEJRUP

Før første verdenskrig var det ikke almindeligt, at flådens skibe havde kommando hejst om vinteren; nogle få undtagelser var der dog, idet der hver vinter var et skib på opmåling i Dansk Vestindien (for det meste skonnerten „Ingolf“) og skibe på fiskeri-inspektion ved Island og Færøerne.

Den meget store eskadre, som var udrustet i 1914 om sommeren (3 kystforsvarsskibe, 2 krydsere, 9 torpedobåde og en del mindre fartøjer) forblev under kommando ved krigens udbrud, og en del flere hejste kommando ved sikringsstyrkens formering.

Skibene fik poster forskellige steder i de danske farvande og begyndte på en uendelig ensformig vagttjeneste. „Peder Skram“, hvor jeg gjorde tjeneste, fik vagt på „Stubben“ lige nord for Københavns havn. Hver anden uge gik vi ind og fortøjede i bøje nr. 2 lørdag-søndag. Herfra fik besætningen landlov. Kongens kvarter den ene dag og dronningens kvarter den næste, og det traf sig sådan, at „Peder Skram“ lå i bøje juleaften. Det ene kvarter havde landlov allerede tidligt på dagen, og det kvarter var jeg på; men da jeg ikke havde bekendte i København, gav jeg min landlov til en kammerat, som havde sit hjem i København.

Der var ikke gjort noget for at gøre julen festlig for vagtkvarteret, fordi festen var udsat til nytårsaften, hvor skibet ville ligge på Stubben med hele besætningen om bord.

Vagtkvarteret fik flæskesteg med tilbehør, og senere den obligate punch, som var mere almindelig i de dage end nu til dags. Vagter og poster skulle passes, og da der kun var et kvarter om bord, blev det til flere timers post ved lysmaskinen for mit vedkommende. Ved 9-tiden blev jeg kaldt til telefonen i bestiklukafet; det var min kammerat, som ville ønske mig glædelig jul. „Her er en, der vil hilse på dig,“ sagde han, og så kom der en ung pige til telefonen. Vi fik os en hyggelig samtale, vi kendte ikke hinanden, men det var kammeratens søster, og denne samtale blev indledningen til et livslangt venskab og godt ægteskab; vi har nu været gift i 43 år . . .

I oktober 1915 blev Danmark på eftertrykkelig måde gjort opmærksom på, at vi havde pligter i Vestindien, idet nogle alarmerende telegrammer fortalte om negeroprør og trusler mod de hvide. Krydseren „Valkyrien“, som var oplagt og udrangeret, blev gjort

klar til at afgå til assistance for gendarmeriet. Den blev gjort klar på 3 dage, og det blev også derefter. Men en eller anden havde dog tanke for at få et juletræ med; det blev opbevaret i chefsluppen, som hang i de agterste davidder om styrbord. Under en storm over Nordsøen forsvandt fartøjet en nat på en mystisk måde, idet taljer, slippeapparat og broge var intakte. Fartøjet var imidlertid væk og med det også juletræet. „Valkyrien“ havde en lang rejse over og kom først til St. Thomas den 19. december. Vagtstyrker blev straks sat i land i Christianssted og Frederikssted, og „Valkyrien“ tog foreløbig station i St. Thomas havn.

Juleaften oprandt, og det blev en virkelig højtidelig og minderig aften. Der blev ved hjælp af solsejl, presenninger og signalfag lavet en julestue på agterdækket. På varpspillet tromle stod det smukt pyntede juletræ, en kristtjorn i stedet for det forsvundne træ, og rundt langs rælingen var opstillet hviddugede borde med forfriskninger og med de af marineministeriet skænkede julegaver. Gaverne bestod af småting, forfærdiget af træ fra blokskibet „Mars“, som i 1807 var sænket i Kongedybet, og som var hævet i årene 1912-13. Hele besætningen var i tropetøj, da der blev ringet til gudstjeneste, og chefen læste juleevangeliet. „Og det begav sig i de dage, — — —“ Efter gudstjenesten var der tombola og gaveuddeling og derefter punch eller kakao. Stemningen var højtidelig, og i særdeleshed gjorde den høje, klare luft, den dyblå himmel med de mange klare, blinkende stjerner sit til at forhøje stemningen; det hele var endnu så nyt for os, og besætningen havde endnu så meget, den skulle opleve for første gang.

Julen 1916 lå „Valkyrien“ endnu i Dansk Vest-

Kystforsvarsskibet „Peder Skram“.

Krydseren „Valkyrien“.

indien, og året 1916 havde været et år med mange problemer for chef og øvrige befalingsmænd; den menige besætning havde ustandselig noget at klage over, og der var mange straffegaster i årets løb. Det mere intime bekendtskab med de mange små beværtninger og den friske, stærke rom var årsag til mange forseelser, som måtte straffes, såfremt disciplinen skulle opretholdes. Under de forhold var det vanskeligt atter at fremkalde julestemning som i 1915. Trods befalingsmændenes anstrengelser for en samlet julefest delte besætningen sig op i de i løbet af året opståede klikker, som hver holdt jul for sig. Desværre var der enkelte af klikkerne, som kun tænkte på ballade. Under hele „Valkyrien“s ophold i Vestindien havde der været vanskeligheder med posten hjemmefra, og som forholdene var, kunne ingen udtale sig om, hvornår øerne skulle overdrages til USA, så „Valkyrien“ kunne begive sig hjemad.

Julen 1921 på vintertogt med skonnerten „Ingolf“ blev en jul, som vi, der var med, mindes med glæde. „Ingolf“, der var øvelsesskib for ældste kadetter, ankom til Funchall på Madeira den 20. december og ankrede op på reden, hvor store dønninger fra hele Atlanterhavet løb brodden af på den klippefulde kyst. Landgangen i ro-fartøjerne kunne kun foregå, når vind og sø var gunstig, men til alt held blev vi et par døgn efter ankomsten varpet i læ af en lille mole, hvor en del småfartøjer måtte vige pladsen. „Ingolf“ blev svinebundet med to ankre ude og to varp agter, 10 meter fra kajen, og der lå den og vuggede behageligt i den rest af dønning, som nåede ind bag molen. Forbindelsen med land foregik med en jolle, som blev trukket langs et udspændt tov. Her lå „Ingolf“ i 14 dage, og chef, næstkommanderende, intendant og skibssergent havde den rigtige opfattelse af, hvorledes julen skulle arrangeres for de unge værnepligtige, som var betroet i deres varetægt.

Danske fra Funchall deltog i juleaften ombord, og til gengæld blev besætningen efter tur inviteret på udflugter i land. Alle fik prøvet spadsereturen op ad bjerget til Belvederepavillonen og herfra kørt med slæde ned ad de rullestensbelagte gader til havnen.

Helt anderledes var julen 1922 på fiskeri-inspektion med „Beskytteren“ under Færøerne. Det blæsende,

fugtige vejr gjorde sit til at gøre alting surt, de vanskelige landgangsforhold og befolkningens utilslørede fjendtlighed ikke mindre. Når „Beskytteren“, tvunget af nødvendigheden, reparation, forsyninger o. lign., lå til ankers på Thorshavns red (havnen var ikke bygget i 1922), kunne man læse i de stedlige blade: „Nu ligger „Beskytteren“ igen i havn, og trawlerne huserer oppe nordpå.“

I dagene før jul gjorde intendanten og messeforstanderne deres indkøb i Thorshavn, og juleaftensdag dampede „Beskytteren“ til Kongshavn og fortøjede ved kulhulken, en havareret skonnert, som var sænket i strandkanten. Kokken var i fuldt sving med at fremtrylle den gastronomiske del af julens glæder, og efter at chefen på banjerne havde læst juleevangeliet, gik vi til bords. Messesgasten kom med den dejlige, brunstegte julegås; livet var herligt, dejlig varme, smukt pyntet julebord, vin i glassene, og så blev gåsen skåret for. Det var, ligesom der faldt en klap ned, da vi havde taget den første bid: Gåsen smagte af fisk. Vi kiggede på hinanden og drak en slurk vin mere, prøvede med sovs og kartofler, men også sovsen smagte af fisk. Bedre blev det ikke, da vi nåede til kaffen med julekage, klejner og andre småkager: Alle kagerne havde en smag af fisk; den stammede fra de æg, som var brugt til bagningen. Vi havde godt nok erfaring for, at de færøske æg havde smag og lugt af fisk, så derfor havde vi tidligere fået vore forsyninger af æg hjemmefra, men kokken mente, at han kunne bruge de færøske æg til bagning, og så gemme æggene hjemmefra til andre formål.

Nytårsaften skulle vi have revanche for den mislykkede julemiddag, og vi tog derfor høns til middag; men desværre smagte også hønsene af fisk. Det skyldtes sikkert, at både gæs og høns fodres med rå fiskeaffald.

Med alt dette in mente må det bemærkes, at jeg aldrig har fået så god og velsmagende fisk som de færøske.

Fra juli måned 1928 til juli 1930 var jeg med havundersøgelsesskibet „Dana“ på togt jorden rundt. „Dana“ havde arbejdet med undersøgelser i Atlanten, gennem Panama-kanalen og over Stillehavet med besøg på forskellige Stillehavsoer, og den 20. december 1928 stod „Dana“ i strålende sol og sommervej ind i Auck-

„Ingolf“ under sejl.

lands havn på New Zealands nordø. På kajen stod mange danske fra Palmerston og Dannevirke og vinkede med friskudsprungne bøgegrene, og så begyndte et 16 dages ophold med mange gode oplevelser, med besøg af både danske og new zealændere om bord og med besøg hos alle de gode venner, vi fik i byen. „Dana“s kedel og maskineri skulle have et hårdt tiltrængt eftersyn, så derfor den lange tid i havn.

Juleaften begyndte med middag på fordækket, her var smukt pyntet under solsejlet, og siderne var lukket med presenninger og flag, således at vi sad som i et telt. Juletræet, en kristtorn, var anbragt på lastlugen. Vi var 25 til bords, videnskabsmænd, officerer og mandskab og en enkelt gæst, lederens frue, som var kommet den lange vej fra Danmark for at holde jul sammen med os. Stemningen var jævn og hyggelig, vi sang og talte. Juleevangeliet var blevet læst, før vi gik til bords.

Bedst som vi sad og nød kaffen og kokkens gode, hjemmebagte kager, blev hovmesteren opmærksom på, at der var noget, der puslede ved presenningen til agterkant om bb. Han gik derhen og blev tiltalt af en ca. halvtredsårig mand: „I am a Dane, let me have a look.“ Han blev inviteret indenfor og satte sig og så på juletræet med blanke øjne, fik kaffe og kager sammen med os andre og blev til sidst tøet op til at tale sit modersmål. Han bad nu om at måtte sige et par ord og udtalte: „Jeg har været her i Auckland i 26 år, og jeg sad i aften hjemme sammen med min familie, da jeg pludselig fik en stærk følelse af, at jeg skulle gå en tur til havnen, og da jeg kom i nærheden af jeres skib og hørte min barndoms julesange, tillod jeg mig at bryde ind til jer. Jeg har haft en dejlig juleaften, som har vakt minder i mit sind, og jeg glæder mig dobbelt til vor egen julefest i morgen hjemme hos min familie. Gud velsigne jer, kære landsmænd, for den aften, jeg har oplevet her hos jer. Jeg siger jer hjertelig tak.“ Manden vinkede til os, og med tårer i øjnene forsvandt han samme vej, som han var kommet. Vi sad stille et stykke tid og tænkte, og vi havde hver især en følelse af mindernes magt. Senere på aftenen havde vi selv lejlighed til at opleve new zealandsk juleaften. Lederens frue havde invitationer med fra sit hotel til samtlige videnskabsmænd og officerer om at tilbringe resten af aftenen som hotellets gæster.

Havundersøgelsesskibet „Dana“.

„Beskytteren“.

Vi kom til hotellet ved 10-tiden og blev af værten introduceret ved de forskellige borde. Festen var i fuld gang med musik og dans, alle var i karnevalsstemning, med papirhuer, papnæser, tudehorn og skraller. Der var den helt store stemning, alle sang med, og alle var venner med alle. Alt, hvad der blev nydt, var gratis. Værten var den aften virkelig vært og betalte, hvad der blev serveret, og der var ikke langt mellem omgangene.

Kl. 24 spillede musikken den engelske nationalsang, alle rejste sig og sang med, og pludselig blev alt stille. Festen var slut. Men nu blev der halet i os fra alle sider; der skulle fortsættes hjemme hos dem, som vi havde siddet til bords med. Sammen med to andre fra „Dana“ kørte jeg langt ud på landet til en englænder og hans frue og voksne børn, og her fortsatte den glade, løsslupne stemning til kl. 5 om morgenen. Da vor vært ville køre os hjem, var der „nogen“, som havde punkteret vognens ene baghjul, og da hverken han eller andre af selskabet var i stemning til at skifte hjul, måtte jeg som maskinmester påtage mig dette hverv, så min hvide tropeuniform så ikke alt for godt ud, da vi endelig kom om bord.

I løbet af året 1929 sejlede „Dana“ med 7½ knobs fart rundt i Østen og befandt sig, efter at have sejlet 19.000 sømil i løbet af året, i julen 1929 ca. 400 sømil vest for Madagaskar på vej til Mombassa. Juleaften blev der holdt en lille højtidelighed for de vagtfrie i laboratoriet, hvor juleevangeliet blev oplæst, og hvor de julepakker, som vi havde fået om bord i Colombo, blev uddelt, hvorefter enhver gik til sit for at gennemse juleposten. Kl. 7 aften blev nettene sat, og vi fortsatte havundersøgelsen som enhver anden aften. 2. juledags morgen gik vi i havn i Mombassa.

Julen 1939, da 2. verdenskrig var 4 måneder gammel, befandt jeg mig på minevagtstjeneste ombord i en lille ministryger, en ombygget torpedobåd, og altså ikke særlig sødygtig. Vi havde tørn med patruljetjeneste ved minespærningen i det sydlige Lillebælt: 2 dage til søs og 2 dage i havn i Faaborg. Det faldt i vor lod at gå af havn den 24. om morgenen, og med en storm af nordøst og stærk nordgående strøm begyndte båden straks at vælte sig som en prop på vandet. Så længe vi kunne holde fart, kunne det nogenlunde gå an, således at den rutinemæssige tjeneste som rengøring

Torpedobåd af „Springeren“-typen.

og andre småarbejder kunne holdes i gang, men da vi kom ned til minespærningen, og farten blev slået ned, begyndte båden at opføre en fuldstændig løssluppen dans, så det syntes, som om alle onde ånder havde sammensvoret sig om vort lille fartøj. Vinden NØ, strømmen temmelig stærk nordgående, og kursen enten vest eller øst, idet vi skulle holde den gående med ringe fart, 4–5 knob, syd for spærningen, som var udlagt mellem Als og Ærø.

Den ene efter den anden af besætningen faldt efterhånden fra, enten på grund af søsyge eller af udmattelse, og arbejdet med juleudsmykningen gik i stå. Ingen kunne interessere sig for andet end at holde sig fast, og den bedste stilling ombord var absolut den liggende. Der var dog et regelmæssigt tilbagevendende lyspunkt i sejladsen. Ca. hvert 20. minut var vi i læ af Ærø, og når vi stak stævnen op i vinden for at vende til modgående kurs, kunne båden ligge stille og sunde sig i 1 a 1½ minut, før den igen begyndte at vælte sig. Ved 21-tiden blev der pludselig røre overalt, der var observeret en damper på vej sydpå. Vi satte farten op og gik om på læ side af den. Men fy for en stank, der stod ud fra den! Vi måtte skyndsomst fortrække og gå om i luv side. Fra den lukkede fyrplads kom der forespørgsel til maskinrummet, om vi var gået på grund i nærheden af en mødding, for der stank af mæg fra blæseren. Damperen var en kvægstransporter, som var på vej fra Kolding til Lybæk med 300 køer; under damperens slingerage kunne vi af og til kigge ned i lastrummet, og vi kunne ved det svage lys fra flagermuslygter skimte de stakkels køer, slingrende fra side til side i deres båse. En del af dem var faldet om, men mange stod endnu op; der var simpelt hen ikke plads til at falde om.

Senere gik chefen og jeg en tur på banjerne for at forsøge at sætte lidt humør i mandskabet og for at ønske glædelig jul. Det var håbløst. Hele frivagten lå

på dørken; bænke, feltstole, skaffegrej og alt muligt løst inventar rullede rundt imellem dem, og det var meget vanskeligt for os at holde os oprejst i den voldsomme slingerage. Det var nok ikke så meget søsyge som udmattelse, der var årsag til besætningens tilstand. Skibets voldsomme rulning fra 45° sb til 45° bb i løbet af 10–15 sekunder fordrede store kraftanstrengelser blot for at holde sig fast. Det var lettere at stuve sig af på dørken. Inde i kabyssen, som i de skibe var indrettet i umiddelbar tilslutning til banjerne, var alt væltet hulter til bulter. Fyret var slukket, og kedler, gryder og pander rullede rundt mellem kul og aske og vand fra den i loftet anbragte styremaskines pakkåser. Der var ikke noget at gøre, så vi trak os tilbage. Chefen gik igen på broen, og jeg arbejdede mig med besvær ned i messen agter for at prøve på at få etableret noget spiseligt. Vi skulle have haft gåsesteg, men det var ret umuligt at få kabyssen til at virke under de forhold. I messen lå bordet væltet og slog fra side til side, det havde brækket alle fire ben, stumperne af benene stod endnu i sporene i dørken. En klædeskabsdør var gået op, og tøj og andet gods fra skabet væltede rundt på dørken.

Ved kun at åbne madskabets dør på de tidspunkter, da skibet rullede til sb, og lukke omhyggeligt resten af tiden, lykkedes det mig i løbet af lang tid at få smurt nogle stykker rugbrød, og med 4 bajere og en spegepølse i lommen gik jeg på rundtur i maskinrummet og på broen for at fodre af.

Julemorgen løjede vinden lidt af, således at det var muligt at overgå til „daglig tjeneste“. Vi kunne først og fremmest blive vaskede og få rent og tørt tøj på, og efter morgenmaden med godt med varm te lavede alle igen op til dåd. Til frokost skulle vi have de to gæs, vi var blevet snydt for juleaften. Vi glædede os. Men uha! Da messe-gasten kom med maden, var der en mærkelig lugt ved den. Det viste sig, at kokken i sin uvidenhed havde stegt gæssene, som de var købt, maven var overhovedet ikke rensset ud. Ak ja, stakkels kok, han havde i blåøjet ubetænksomhed fortalt personalekontoret på Holmen, at han havde været spejder som dreng, og så var han blevet udkommanderet som kok!

2. juledags morgen blev vi afløst og kunne gå i havn og reparere de småskader, som altid følger efter en tørt med hårdt vejr. Det var den hårdeste tørt, jeg overhovedet har været ude for i min 47-årige tilværelse i marinens tjeneste.

produktion: Brdr. Barentzen

Maleri af Fr. Landt

En skonnertbrig i hård kuling.

Reproduktion: Brdr. Bortenzen

Hakens fyr på Hven.

Maleri af O. W. Dahlström

Tekst og tegninger
WILL O'KAY

Drengen lå på maven i det våde græs ved vandpytten. De grå regnskyer fejede lavt ned over poplerne på den anden side fjorden.

Det regnede ikke mere, men den lille grøft, der skar sig gennem den nederste del af haven, var gået over sine bredder og blevet til en hel lille sø. Drengen fulgte tankefuldt det lille fartøjs kurs over pytten.

Det var et meget primitivt fartøj. Kun en trææske forsynet med en mast og et firkantet papirsejl. Den svage vind fik det til at tage en overhaling, så det sejlede sidelæns og giredede fra side til side. Drengen rynkede panden og rejste sig halvt op på albuerne. Vandpytten var stor – et helt ocean i forhold til den spinkle skude, han havde sendt ud på langfart, og ude fra grøften kom store og små grenstumper, visne blade og andet tilfældigt gods drivende med strømmen. Nogle af dem kunne godt ligne fremmede skibe. Nu og da faldt et par tunge regndråber og dannede ringe i vandspejlet – ringe, der blev større og større – nye dråber lavede nye ringe og forstyrrede mønsteret. Drengen slængte stortrøjen over skuldrene og fulgte ubevægelig sejladsens videre forløb.

Dérovre kom et stort stykke træ drivende. Han

kneb øjnene sammen – det kunne godt ligne et vikingskib, som det tungt kom slingrende ned mod skibet – et stort langskib med sejlet nede og alle årerne ude. Hans eget skib drejede pludselig af som for at undgå kontakt med den fremmede – nu var det ved at blive spændende.

Ude på hovedvejen skramlede en stor lastbil forbi. Spektaklet tabte sig først, da den svingede ovre i krydset ved hermetikfabrikken. Han rystede ærgerlig på hovedet. Havets skumpiskede horisonter forsvandt i den klaprende motorlarm, og han skævede over skulderen op mod huset. For det var ikke ubetinget velset, at han lå her på den klamme jord og legede med vand, når det regnede.

Et kort vindstød fik skibet til at krænge faretruende, og drengens øjne blev store og mørke af spænding. Vinden fik skyerne til at skilles, og et øjeblik tændte den blege efterårssol et skarpt, gult glimt i vandpytten. Blinket blændede næsten, og en byge af regndråber slog ned over den glitrende vandflade. Han lukkede uvilkårligt øjnene for det skærende lys og tog et hårdt tag i rorbænken for ikke at falde . . .

En ny byge af tunge brandpile slog ind i langskibets borde, og et par stykker af dem sad dirrende

i masten. Små slikkende flammer fra pilenes sydende beg åd sig grådigt ind i mastens tjære. Med værkende ryg slog drengen endnu en gang en pøs blodblandet bundvand på dem og kvalte gløderne med sin våde kappe.

Rorgængereren stod så underligt og dinglede – en pileod stak ud gennem ryggen, og han faldt tungt omkuld i bunden af båden, hvor vandet skvulpede, hver gang den tog en tårn med de krappe søer . . .

Kampen havde varet siden daggry, og Thorsteins mandskab var svundet ind til tre mand og drengen. To og tredive mænd lå tavse og stive fra for til agter. De dækkede sig bag den lange række skjolde, der var ophængt på siderne. – Hvordan det stod til hos modstanderen, var det ikke nemt at få overblik over.

Drengen bukkede sig og vristede en pil løs fra masteroden, så langede han ud efter en af de herreløse buer og lagde en pil på strengen. Hans spinkle arme kunne næsten ikke trække den svære streng tilbage, men han bed tænderne sammen og sigtede så godt, det lod sig gøre. Et par linier randt ham i hu – „bedre lyden af en streng, der brister, end aldrig at have spændt en bue“. Han sigtede så godt, det lod sig gøre fra det rullende og stampende langskib, der nu huggede uden styring. Skumsprøjet sved i øjnene, og det fjendtlige skib hævede og sænkede sig i takt med bølgeslaget. Snart tårnede det groft udskårne dragehoved sig højt over hans hoved for så igen at dykke ned og næsten forsvinde i det flygende skum.

Der var kun eet mål for hans sigte: Den høje mand i den rødbrune kappe foran ved stævns bæk. Nu havde drengen sigtet nøjagtigt . . . Lige under den tunge hjelm med næsebeskytterens blanke stål – et hvidt ansigt med hvasse blå øjne.

Ellers var ingen fjende at se om bord på modstanderen – årerne svingede så hjælpeløst i årehullerne, som om der ingen mand var ved den anden ende, og skibet var ved at drive af og fjerne sig.

Manden derovre bøjede sig over ildgryden – gnisterne fra den kogende beg flakkede i blæsten. Så rettede han sig med en fakkelt højt hævet over sit hoved.

Drengen lod pilen flyve – summende jog den mod sit mål, og den ramte nøjagtigt som beregnet. Faklen faldt ud af mandens hånd, og et rygende bål slog op omkring ham. Hele langskibet var på få øjeblikke et buldrende bål. Stormen jog flammerne fra for til agter, og sorte bølger af skarp røg

slørede konturerne og skjulte dramaets sidste fase. Han var vel så den sidste?

Som i en drøm stod de tre mænd og drengen og fulgte afslutningen på den daglange kamp. – Som et glødende inferno synker dragen – et kæmpemæssigt ligbål, og gennem skyernes grå sender solen et grelt, gult glimt – dette glimt, der spiller i sværd og spydodde. Er det einherjerne, der fører de faldne til Valhal? Så lang en kamp, så megen død – men byttet – det synker derude i de grå tågemasser, der ruller frem over bølgekammene: Kamp og sejr – sejr? . . .

Drengen mærkede, at han var blevet helt stiv i armene af at ligge så længe i den samme stilling. Træstykket drev langsomt bort, og det lille skib lå stille og ventede på vind – vind, der måske bliver til en hylende storm eller til en ven, der fører ostindienfareren sikkert i havn efter årelange kryds i syd og nord. Lastrummene er stuved med allehånde kostbare sager fra fjerne lande. Byttet er i havn – hvis ikke kapernes kanoner eller korsarernes entrehager og lange krumme knive har bragt det dyrt erhvervede gods i de forkerte hænder, og alle strabadserne kun var et forspil til „prisonen“ eller slaveriet . . .

Det er ved at blive sent, men drengen har svært ved at rive sig løs fra sit hav – sol og storm og stille. – Det hvide dér er ikke papir; isbjerget driver agterud i den stille, klare nat med de mange stjerner. De røde mønjestriber på dets flanker fortæller, at det har sendt verdens største og mest synkefrie skib til bunds. – Drengen kryber sammen i redningsbåden med tæppet over skuldrene. Solen er ved at stå op, og dens første glimt over horisonten efterfølges af en fjern torden – med korte mellemrum følger de dumpe drøn . . .

Sidelæns løber træstykket og det lille skib, men langt fra hinanden, og tordenen ruller, og det glimter ustandseligt fra det lange, grå krigsskib derude i Atlantens tåger. Det er sjældent med tordenvejr så sent på året. Fra forreste kommandotårn følger officererne i kikkerterne lommelagskibet, der jager af sted med skummet som en hvid kappe over stævnen. Med stadig kortere mellemrum slår rødgule mundingsglimt ud fra de lange kanonrør og hamrer salve efter salve ind i „Hoods“ pansrede sider. Det utrolige er ved at ske – lommelagskibet sænker imperiets stolthed. Med siderne flået op af de panserbrydende granater vælter det om på siden. En bar ket næve slår et tag i drengens arm og slæber ham

Drengen langede ud efter en af de herreløse buer og lagde en pil på strengen.

med sig – ud på den flængede side, hvor havet fosser ind. Som myrer vrimler mændene og springer for livet ud i de iskolde, grågrønne bølger. Vandet skyller sammen over hans hoved, grønt og glasklart . . .

Regnen er taget til og har fyldt det lille skib, der nu synker hurtigt. Kun det lange træstykke driver af sted derude i den silende regn – og pytten er blevet større og større, det er ikke længere muligt at skelne alle de forskellige skibe fra hinanden. Jo,

Det glimter uafbrudt fra det lange, grå krigsskib.

vist synker skibet „Vasa“ – krigsskibet, der aldrig kom i kamp. Meningsløst synker det i Stockholms skærgård med mand og mus – de tunge kanoner og alle de prægtige udskæringer. Årene løber, århundrede føjer sig til århundrede, og „Vasa“ ligger i sin våde grav . . .

Drengen mærker, at han er ved at blive gennemblødt, og det skumrer allerede, den korte efterårsdag er ved at gå på hæld. Han skutter sig og rager en lang pind til sig. Han kan lige nå sit forliste skib og få pinden lirket ind under sejlet – og får det så halet til vejrs, så vandet løber af det.

„Vasa“, krigsskibet, der aldrig kom til at opfylde sin mission. Nu flyder det ældgamle skib på skærgårdsvandene.

De tunge malmkanoner peger truende ud af portene – men dem, de skulle ødelægge, er her ikke mere – skabt til krig og nu . . . ?

Drengen smøger kraven op om ørerne og løber op gennem den regnvåde have. Det visne løv dufter af væde og forrådnelse – og skrivebordslampen er allerede tændt i hjørneværelset.

Regnen falder støt natten igennem – og vandpytten bliver større og større – dejlige horisonter med smeldende sol ligger forude – tropehavet, hvor det store, hvide skib glider gennem det glitrende vand mod fjerne kyster. Han står på den hvide bro og spejder forventningsfuld mod den første landkending. Han sover barnets trygge, dybe søvn.

Vi blev reddet

Første gang, han kom om bord, var ved Sunk Fyrskib, også kaldet „Lågen til Themsens kirkegård“ på grund af en hel række master, skorstene og vrage af bombede skibe. Det var en snusket oktobermorgen i 1940; vi var på vej til London. Lods båden hoppede i det strømskårne skvalp – som en prop i en pøs under rindende vand. Da båden i et kort nu var i en passende stilling, slængte han sine hundrede kilo ind over lønningen og stod et øjeblik senere på broen. Han målte sine seks fod og to og var en af de største lodser, jeg nogensinde har truffet – og det i *alle* retninger. De tyske maskiner var i nærheden, de kom ud over de lavhængende skyer og kom med korte mellemrum væltende ned fra dem for at angribe.

Allerede ved det første ord satte denne lods sig i særklasse. Efter de sædvanlige „good morning“er og „how do you do“er sagde han: „Dejlig frokost, vi skal have i dag, hva' skipper? Jeg kan lugte løgene.“

„Frokost,“ gentog jeg noget desorienteret, „nå, ja, ja, men hvad med de fyre deroppe?“

„Ah, dem, ja, de gør jo, hvad de kan, for at vi ikke skal kede os; men appetitten kan de sgu ikke tage fra os, vel?“ Vi styrede efter en hollænder forude, og lods'en gav ordren: „Full speed, captain, please.“

Disse koldblodige, afledende bemærkninger virkede smittende på os alle. Stemningen blev mere optimistisk, det var, som om faren svandt ind til noget minimalt. Da tre af tyskerne kom rutchende ud af skylaget for at angribe, var det i en bedre forventning, vi svingede kanonerne imod dem og gav dem, hvad der var tid til. Angrebet varede ikke så længe, som det tager at nedskrive det. Trods vor iver blev ingen tysker ramt, men to af vore kammerater måtte sættes på grund, og den ene var hollænderen.

„Noget forbistret svineri,“ sagde lods'en, „nå, så må vi se at finde en anden at styre efter; nordmanden forude, han ser så tilforladelig ud.“

Jeg bestemte mig for at rydde min „brakmark“, som jeg kaldte de tre dages stubbe, der sad som gråt mug på rødgrød over hele facaden. „Ja, bare frem med giletten, jeg skal nok sende bud efter dig, hvis der sker noget særligt,“ tilføjede lods'en.

Jeg var netop blevet færdig med indsæbningen og var ved at føre giletten gennem „marken“, da fartøjet hev voldsomt over i en sær nervøs siring, efterfulgt af et øredøvende brag. De letteste barbergrejser røg op i dækket og de tungeste ned på dørken, kanariefuglen ud af det åbne bur, katten op i min køje, helt frataget jagtlysten på fuglen, den så længe havde glædet sig til. Alt var et ubeskriveligt kaos. Jeg plantede en støvlesnude gennem fyldningen i den „jammede dør“ for at komme ud, idet jeg sagde til mig selv: „Der fik vi banesåret“. Med skibspapirerne under armen, redningsvesten i hånden og med sæbeskummet hængende i ujævne klatter kom jeg op på broen. Og så, ja, hvad så? Her stod den store, klamme brite, med snadden dinglende i mundvigen. Med et forbavset udtryk spurgte han: „Hvad er der i vejen, lille skipper? Jeg har da ikke sendt bud efter dig. Hvad siger du? Os? Næh, vi svømmer godt nok, det var nordmanden, det gik ud over, bare ned og mul på, medens sæben er blød!“

Det syntes, som om tyskerne var tilfredse med resultatet, eller måske utilfredse med spitfirernes indblanding; i hvert fald skete der ikke mere ubehageligt på resten af turen.

Dette var mit første møde med lods'en Jack Willcox. Han var ombord adskillige gange senere, og vi var altid glade ved at se ham. Så gik der en lang tid, hvor vi ikke så ham. Ved at spørge en af hans kolleger fik jeg denne korte, men meget sigende forklaring: „Minesprængt, på hospital.“

— — —

Nogle måneder senere kom vi en tidlig morgen og fik vor lods ud for Barrow Deep. Lods'båden kom langs siden, lods'en entrede stormlejderen. Da han svingede ind over lønningen, lød hans stemme i al dens malmfulde styrke: „Okay, carry on!“ Og da vidste jeg, at vi havde Willcox igen. Denne stemme ville jeg have kendt blandt tusinder; men da dagslyset begyndte at bryde, afslørede det et ansigt, som jeg aldrig ville have genkendt som tilhørende Willcox. Fra højre øje, ned over kinden, videre ned over de smalle læber og afsluttende i det venstre hjørne af den firskårne hage løb et ar så bredt og dybt, at

man ikke begreb, at noget menneske kunne have overlevet det. Dette var det eneste forandrede ved ham, hans dejlige flegma, humor og appetit på livet var stadig den samme. Spændt på at få historien inviterede jeg ham til lunch på en hyggelig restaurant. Det, jeg fik at høre, lød så fantastisk, at hvis jeg ikke havde kendt ham så godt og fået historien gengivet af hans kolleger, ville jeg have henført den til en af de såkaldte „dundrende krigsløgne“. Da vi sad ved kaffen, gengav han historien – og hvilken gengivelse . . .

– Det foregik om bord i en lille hollænder. Vi lettede fra South End sammen med fyrretyve andre i en nordgående konvoj. Det var i de dage, da Hitlers sidste nye miner begyndte at virke, du ved dem, der bliver tirret til at eksplodere, når en hurtiggående skrue passerer dem. Vi havde lige fået melding om, at der var en del tyskere undervejs, så vi var belavet på noget af hvert. Vi gled langsomt udefter. Medens vi stod i styrehuset, så skipperen, at rorgænger ingen redningsvest havde på. Han sendte manden hen for at blive reglementeret påklædt. Imens tog skipperen selv roret. Da jeg syntes, vi var ved at sakke agterud, gav jeg ordre til mere fart, og jeg skal love for, at vi fik mere fart. Om det tog minutter eller sekunder, har mindre betydning, jeg ved bare, at alt var smadret, og at det meste af cementhuset lå over os med en infam vægt, samt at skuden var på vej mod bunden af Themsen. Vandet var hurtigt omkring os, og jeg vil indrømme, at det var en møjkedelig fornemmelse. Svagt hørte jeg skipperen sige noget på sit eget mål, noget jeg ikke forstod, men efter ansigtsudtrykket at dømme er jeg sikker på, at det ikke var bønner. Mærkeligt nok, syntes jeg, det var så hyggeligt, at vi var to om det, det var, som om det ækle ved det blev fordelt. Hvor længe det hele stod på, har jeg ingen anelse om, jeg ved bare, at jeg stemte ryggen mod cementblokken og lagde alle kræfter i for at frigøre mig. Jeg ved også, at jeg sagde til mig selv: „Så Jack,, nu er det sket, der har du det, blot fordi du har været dum og doven. Hvis du havde holdt dine muskler i orden, havde du måske klaret dette her. Nu kan du pakke

„Hva' er der i vejen, skipper?“ spurgte den store brite.

sækken og belave dig på at møde alle de gamle lodser dernede hos Davie Jones.“ Jeg skævede til hollænderen, og så vidt jeg kunne se, var det lykkelige bæst allerede død, eller i det mindste besvimet. Jeg følte, vi gled nedad, og vandet var ved at lukke sig over mit hovede. Aldrig ville jeg have troet, at så meget kunne passere gennem ens hjerne på så kort tid. Kone, børn, hjem, dyr, have, båd og bankbog, min gamle Ford, ja, selv min rige gamle tante i Liverpool. Familien optog de fleste af sekunderne. Bare de nu kunne klare sig, de kom til at sidde med en meget lille pension. Ja, der var jo tanten i Liverpool. Mon hun ville hjælpe? Ja, hvad med Tommy Benison, min kollega? Mon han husker de fem pund, han skylder mig, mon han giver min kone dem? Jo, det gør han nok, Tommy er all right. Forbandet ærgerligt, det var i morgen, jeg skulle have været til fodboldkamp, Arsenal mod Chelsea. Jeg vil sgu da håbe, at Arsenal vinder. Stakkels poppedreng, han vil savne mig – ja, og hunden. Jo, det er rart at vide, at de fleste vil savne mig.

Æv, hvad nu? Sikken en kvælende, sugende fornemmelse, der ligger over både ryg og bryst. Hvad var det for en idiot, der påstod, at druknedøden var så smertefri og himmelsk, som den skønneste drøm? Blot jeg havde ham her, så skulle han snart blive klogere. Jeg så på hollænderen. Måske havde han haft alt det dejlige – det tror jeg, for han grinede så

Den kæmpestore lods kom om bord, mens tyske flyvere angreb. Allerede med det første ord satte han sig i særklasse.

lumsk. Jeg syntes, at Themsen løb igennem mig, og den smagte modbydeligt, bare det dog snart kunne få ende. Så, hvad nu? Der kommer tre kæmpestore, grønne bobler glidende imod mig, de har blodrøde rande. Nu, nu . . . bliver det hele violet – og nu, nu . . . glider alt bort i tæt, åh, så dejlig tæt tåge!

Det var det sidste af mareridtet. Så kom det næste. Det var heller ikke behageligt, men dog ikke så modbydeligt, det føltes nærmest, som om jeg havde været på sold i en uges tid. Hovedet sad ikke, men hang, som om det ikke havde noget at gøre med resten. Resten, ja, hvad med den? Jeg følte ikke, at der var nogen rest, armene var i eet med siderne, og benene var der slet ikke. Der sad en skruestik af noget blødt om hovedet, munden og næsen føltes, som om de var gået i eet, smerter var der selvfølgelig ikke, jeg var jo død! Alligevel kunne jeg ikke dy mig, noget måtte forsøges. Hvad med øjnene? Ganske langsomt åbnede jeg dem. Jo, min-sandtten – det venstre lystrede, men det højre nægtede helt. I det venstre genspejledes noget, der fik mig til at tro, at jeg alligevel havde været en god dreng! Jeg så meget høje og meget vide vinduer, omgivet af langt, hvidt flagrende flor, alt var pletfrit, skinnende hvidt. Ganske langsomt, lydløst, åbnedes en stor fløjdør lige overfor, hvor jeg lå, og ind kom en blændende skøn, hvid kvinde i hvidt klædebon. „Ja, Jack,“ sagde jeg til mig selv, „så er du trods alt på den hvide side.“ Svævende let kom åbenbaringen nærmere. „Tja,“ tænkte jeg, „et andet bevis for, at man er blevet proppet med løgn; hun svæver ganske vist, men hvor er vingerne?“ Da hun var et lille stykke fra mig, lagde hun en finger over sine læber og pegede på mig. „Skør ide,“ tænkte jeg, „død mand løber sgu da ikke med sludder.“ Hun kom smilende nærmere, satte sig på en stol tæt ved mig – og så kom det næste store! Hun skilte læberne,

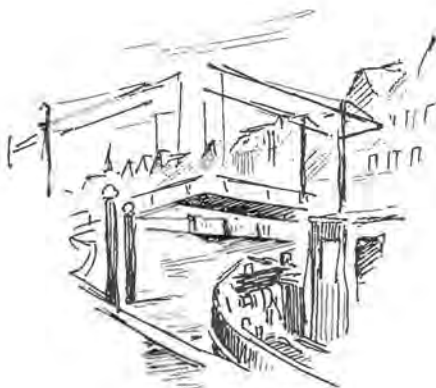
og gennem dem hørte jeg mit modersmål, ganske vist grusomt mishandlet i londoner-slang, men for mine øren lød det som verdens skønneste musik. „Hvordan har du det, min ven?“ spurgte hun. Og med disse ord fik hun hevet mig ud fra evigheden og over i virkeligheden. Min Gud, hvor var *det* jordisk dejligt! . . .

Han holdt inde og sad tavs et stykke tid for at komme tilbage til det normale. Arret blev til et zigzag over læberne, da han smilende tilføjede: „Ja, og her har du resten. Ser du, det lille skib havde, uden at jeg vidste det, en dampkedel. Da det tog bunden, må kedlen have fået et stød, hvorved den er eksploderet. Trykket fra eksplosionen har varpet cementblokken til side, og vi i vore oppustede redningsveste er kommet til overfladen og er blevet samlet op! – Hvornår og hvordan jeg fik dette hug,“ han pegede på arret, „har jeg ingen ide om. Hollænderskipperen spørger du? Jo, han lever, men uden egentlig at vide det. Han tuller rundt i sin egen verden, og efter lægernes udsagn vil han aldrig komme tilbage til vor.“

„Hvad jeg tænkte, da jeg kom tilbage? Jeg var henrykt, for det, jeg så af den anden side, var der ikke megen grin ved. Næ, jeg blev så glad ved at være her igen og ved at se familien og alle de gamle venner, at jeg strøg de fem pund, Tommy skyldte mig, bare af sådan en slags taknemlighed til forsynet. Nu vil jeg bare håbe, hvis jeg skal til det igen, at det må blive en lufttur, jeg har haft nok af dykkerture.“

„Ønske nu? Åh, jeg har ikke sådan noget særligt ud over at træffe den fyr, der kaldte druknedoden himmelsk. For så bevare alle lidt større syndere end mig for helvede.“

Jeg måtte give ham ret.

Reproduktion: Brdr. Bærentzen

S/S „Kronen“ af Nykøbing Falster på vej til Island.

Maleri af Mathias Lütken

Reproduktion: Brdr. Bærentzen

Norsk lodsbad.

Maleri af S. Kielland-Brandt

PÅ SMALKOST

I EN STOR-SEJLER

Hvis man skal tænke på fremtiden, og det bør man i nutiden, da livet er kort, så burde hver søfarende være forpligtet til at nedskrive mindst een af de oplevelser, der har gjort mest indtryk på ham i hans færd på søen, for at eftertiden kan danne sig et sandt billede af sømandens kår. Men dette fortællekrav er og bliver en umulighed, fordi ingen ægte sømand frivilligt hopper ind på forfatterbanen. Derfor denne lille opsang!

Nuvel, som den kække siger på side 43 – der er jo trykt i decimeter af litteratur om sølivet. Men hvem har skrevet dette? Er det sømænd? Jo, en lille procentdel var eller havde sejlet regulært til søs. De skal have tak, de fortjener det – også selv om nogen nogle gange i deres skrivning lod fantasien stå til rors i lidt for lange tårner. Dette gennemskuer søkyndige hurtigt; og landboerne ved ikke, hvad der er digt og virkelighed i maritimt læsestof, fordi det logisk kun er, hvem der har sejlet, der kender sølivets strabadser og festligheder helt til bunds.

Så længe mænd har sejlet skibe over havene, har der altid været behov for reel oplysning om sømandens kår. De, der blev hjemme på den samme jordlod, på de samme brosten, fra vugge til grav, har inderst inde været nysgerrige efter at få at vide, hvad sømanden oplevede derude. Og anerkendelse nyder sømanden også. (Måske dog mest i den sene tid).

Og nysgerrighed kan videbegærlige kun få fuldt tilfredsstillet ved sand oplysning. Ingen kan give denne oplysning bedre end de, der er midt i sølivet – de, der selv sejler – de, der har sejlet! Men her trykker fodtøjet. „Den sømand gør ej mange ord.“ Hvorfor ikke? Fordi en søens mand tager begivenhederne i den rækkefølge, som disse behager at indtræffe. Fordi hårde kampe mod elementerne i det

lange løb bliver hverdagskost. Fordi sømanden hærdes og derfor bagatelliserer sine oplevelser som ikke værende mere værd at tænke over end et langspyt ud i læ; thi når hårdt vejr er ovre, skal man nyde det gode vejr og ikke surmulende vedblive at beskæftige sig med storm, så man ikke får noget frugtbart ud af solskinnet, før næste orkans hvislende pres slår én i dækket!

Og anerkendelse er forlængst hæftet på sømanden, ej blot fordi sømanden er med til at slæbe god og tiltrængt udenlandsk valuta hjem til gamle Danmark, eller fordi sømanden viser Dannebrog over den hele klode, men også fordi Danmarks befolkning gennem oplysning er klar over, med hvilke store afsavn sømanden tålmodigt røgter sin gerning på de bølgende marker.

Der er vældig forskel på fortidens sejlads og sømandsliv sammenlignet med forholdene til søs i dag, men man opnår ingen doktorgrad ved at opremse i lange baner. Alligevel kommer her et lille bidrag fra nogle årtier siden. Fra et af de store lastførende sejlskibe, hvor romantikken og windjammerpoesien døgnet rundt lod sine usynlige, bevingede, bare tæer a la elverpigepusselanker svæve dunlet hen over de sandskurede oregonpine-dæksplanker, mens langskæggede søfolk med hornede næver fattede om hamptovværket og lod hånt om de spulende brådsøer, der gjorde det skrånede dæk slimglat, så det kneb en kende med at få alle toppe braset klods bidevind, inden de fulde 18 lange vers af den smægtende shantysang i femstemmigt kor højlydt stemningsfuldt havde tonet ud over den skumkogende nordatlantiske saltvands-arena. „It was in eighty-six and–“. Det er løgn, så længe er det heller ikke siden! Og dækket skrånede ikke i det moment, sceneriet forsøges gengivet i et lille glimt. Det er soldis. Posi-

tion: Nordlige Atlant, ca. 45 nord og 25 vest. I et søvnt, stille glid flytter den store sejler sig dovent frem gennem det glatte vand. Brisen er flov, der er rynker i alt det svære sejldug, som er spændt ud fra dæk til top. De lette tropesejl er soltørre pakket sammen i lange ruller, stuvet af vejen i sejlkojen. Her er ingen maskindunk og udstødningsos. Den vagthavende styrmand går lydløst frem og tilbage til luvart mellem stormast og krydsmast. En mand står på et skuret ristværk med hænderne på to knager af det store rat. 7-8 mand af vagten sidder henne ved låringen som en klynge lystfiskere med snørerne ude.

Der er intet nationalitetsflag sat under mesan-gaflen. Det er fråds at flage fri af land. Og der sigtes ikke andre skibe. – Men der er udkik dag og nat efter skibe, for storsejleren er så ensom som en stump tankestreg, der i centrum af en umådelig stor taller-ken vand ved vindens hjælp forsøger at liste fra midten ud til kanten – men døgn efter døgn øjnes ingen kant.

Af og til haler en af mænderne henne agter en lille, sprællende fisk op over lønningen. Ah ha! Det må være søndag, siden vagten kan drive lystfiskeri. Nej, i dag er det tirsdag. Og vi fiskede også i går. Vi vil gøre det i morgen og hver dag, hvis da ikke der kommer luft! Resten af vagten sidder eller hæn-ger henne forude. Nogle sidder i nettet under kly-verbommen eller står lænet over bakkens gelænder og stirrer ned i det gennemsigtige, grønlig vand. Fangstvåbnene er klar, men skibets fart er for ringe til, at større fisk gider lege foran stævnen. Det var bedre forleden, da en vagtlang byge presfyldte sej-lene, spændte luv barduner og fik totnet tovværk til at knage. Da var der brus om boven, og da var der fisk forude! Som farvestrålende torpedoer, som lynende projektiler boltrede fisk og mindre havdyr sig i borende snit gennem de bovandspølser, den frem-jagende stævn pløjende rejste i en stadig nyfødt vifte til hver side. Prægtige delfiner. Farverige bonitter. Elegante springere. Man stødkastede lyster eller harpun hidsigt ned i vandet. Nitter efter nitter. Skaftvåbnene kunne hales hjem. Enten var sigtet dårligt, eller de strømlinede svømmere for durk-drevne. Men blot det at være vidne til legen er en oplevelse. De kan komme skråt udefra, flere i følge, og snitte i et lydløst sus en lufbredde foran stævnen stå, mens det for dem dødsensfarlige batteri af har-puner og lystre med skarpe hager kastes ned mod dem. De drejer i elegance, kaster sig rundt i lynhur-tige vrid, borer sig i dyk dybt ned, kommer frækt

skråt opad og krydser broderende og roterende, så man ser bugens bleghed, idet de nyder vort skum-mende og bovlende stævnvand. Ikke nok med det, de tager langt tilløb og sprinter helt ud af vandet som mægtige flyvefisk og tager nogle dejlige maveplastre, lige så det strinter og plasker, disse delfinagtige små-hvaler. Men pludselig er de borte. Og pludselig er de her igen. Hej, gutter! råber kaptajnen, for han er også med i jagten. Vi løber til. Han har taget en medfirende tøm med harpunens line, for der er bid! Og der er vægt på, det spræller, og det pisker i van-det – en tung krog dunker mod skibssiden, skærer ud og hamres ind igen, mens vi tager forsigtigt ind på linen med skipperen i forhånd.

Det er ikke lystmord, det der foregår på fordæk-ket, da skarpe knive parterer den fangne springer, så blodet flyder, og saftigt kød rødmer frem i dejlige lunser. Vi er sultne! De udskårne stykker divideres med 30, da hvert besætningsmedlem skal have lige meget af springerbassen – kaptajnen som fanger dog det skæreste stykke af mørbraden.

Hvorfor vagten ikke laver andet end at fiske – og naturligvis det nødvendige arbejde med at passe sejlene og disses rette indstilling – skyldes, at vi er udgået for proviant! Vinden har drillet. Rejsen er blevet forlænget. Alle er på streng ration! Alle mænd har været kaldt til parade midtskibs og hørt skipperen aflægge udførlig beretning om proviant-beholdningen. Og nu er vi alle på ufrivillig slank-hedskur.

Uge efter uge med små sømilcifre til logbogen. Kød har vi ikke. Heller ikke kartofler. Brød kendes kun af navn. Hvad lever vi af? Endnu er der en lille beholdning af ærter og bønner samt skonrokker (beskøjter hårde som sten), lidt sukker og meget salt. Og en lille reserve dåsemad. Men lad mig hviske, at vi har plenty af øl! Godt dansk øl. Hver mand får to øl daglig, en til frokost, en til middag. (Jeg har altid været meget sparsommelig og har derfor til tider et helt dusin bajere i mit klædeskab).

Vor kok er en virkelig kunstner! For det er en kunst at kunne variere menuer som tynd ærtesuppe, bøf a la ærtemasse med stuvet ærtegemyse og des-sert: Øl – liflig tynd bønesuppe, bøf a la Boston baked beans, stuvet ærtegemyse og dessert: Nystegte beskøjter og øl. Derfor har mr. Sørensen smil i an-sigtet, når der pludselig ligger masser af springerkød på byssebordet til afveksling for en halv pøs sardin-store fisk.

For at fuldende situationen er ferskvand strengt

rationeret. Hver formiddag åbnes et dæksel, en håndpumpe skrues i, rene pøse under, pump 3-4 pøse klare dråber til kabyssen; halvanden pøs i den fastsurrede drikkevandstrætønde ved stormastens fod om styrbord inden for naglebænken – slut!

Stadig er det fint vejr, alt for fint. Stadig er vi på smalkost. Stadig håber vi på fair vind. Stadig skuffes vi. Men vi snuser efter vind, når det glatte vand bules af svulmende dønninger, så barken viljøløst begynder at dingle med slaskende sejl, baskende tovværk, knirkende rig og tævende blokke. Kun den, der har oplevet et sejskib i stille på dønninger, vagt ud og vagt ind, hive fra side til side og næsten dyppe underræernes nokke i søen, ved hvad slingerage er!

Et skib er som et samfund.

Og et samfund, der ikke behandler sine borgere godt, så der i nogle grupper opstår utilfredshed, vil høste kiv og anden voldsommere ballade, såfremt de utilfredse samlet går til aktion for at opnå retfærdigere fordeling af samfundets frugter. – Vi menige besætningsmedlemmer har i situationens første fase erkendt nødvendigheden i at gå på streng ration og dernæst stillet to krav: At det bliver kontrolleret, at ingen rask mand får mere end andre af provianten – at kun strengt nødvendigt arbejde udføres! I øvrigt vil vi tage smalkosten som sportsmænd og kun i alvorlig nødsituation gennem skibsråd kræve kurs mod nærmeste land eller kalde hjælp.

Barometret falder. Vi entrer langsommere end normalt til vejrs, og vi er flere om at gøre enkelte sejl fast, end hvis vi havde fået, hvad vi kunne æde. Skuden slingrer, skytæpper skjuler solen. Og pludselig standser barken i en ordentlig sideværts hivert, da vinden spændfylder sejlene. Og så går det langs! Det føles som at vågne efter en drøm. Den slatte vindfløj øverst på stortoppen står stiv som et konisk muskedonnertløb. Kaptajnen ser i kompasset. Med

Med hævet revolver gik styrmanden frem. Eet skud var nok.

mændene vel på dæk kan braserne røres. Vindretningen er gunstig. Farten øges. Loglinen agter er strakt, hjulet snurrer, som det er tosset. En hvid kølvandsstribe står skarpt trukket på det mørke vand. Og – så klapper sejlene som på kommando flade ind mod masterne, mens barkens krængning pludselig aftager. Stagejlenes skøder slappes, mesanbommen kræver tot støttetøj – regnen hamrer tunge dråber ned over os, over skib, over hav. Lodret faldende regn på åbent hav har sin egen melodi, det hvisler og syder og klukker, mens havoverfladen i myriader af små toppe ligner et mægtigt raspejern. Men i vor situation i sådant vejr står ingen og glor på naturskuespillet! Alle koste kommer i skrubbesving, mens regnen i tykke stråler spuler ned. Så stoppes spygatterne, og så fattes alle pøse og spande. Der samles ferskvand i dette naturfråds. Vandbeholdningen suppleres. Nu kan der vaskes tøj, nu kan alle blive rundvasket.

Da regnen ophører, og solen slår brændende varm og lys igennem, damper det fra dæk og rig som en sommermorgen derhjemme i køret. Vi vrider skjorte

og bukser og prøver at fange lidt frisk fisk til aftensmaden. Nu kommer vi i hvert fald ikke til at tørste foreløbig. Tænk, om det fandt på at regne med brød, kartofler, frugt, frikadeller, rullepølse, svinekoteletter? – 3 dage senere serveredes der svinekoteletter!

Koteletterne var nu ikke kommet dumpende ned fra skyerne, selv om det vel teoretisk kunne tænkes, at en skypumpe kunne have løftet et svin op og ført dyret gennem luften? Næh, sandheden er, at vi havde en stor, sort grisebasse gående henne under bakken. De store windjammere havde gerne levende fersk kød med på rejserne. (Vi har tidligere haft en hel høsegård om bord her). Og fordi 30 maver knurrer, fordi vor „Zussi“ også får for lidt at æde, så den allerede er lidt for skarp i ryggen, erklæres svinet dødsdømt.

Havde det været i dag, kunne fjernsynet komme langs siden pr. helikopter, og TV-titterne kunne mætte placere sig foran deres apparater og få et fint indblik i slagteri til søs. De ville da se et sort, langhåret, udmagret svin blive sluppet løs på fordækket – og for at holde lidt skæg kunne vi godt have givet „Zussi“ nogle striber gul mastefarve på pelsen, så det arme dyr kom til at agere jungletiger – og vi sultne sømænd kunne have iført os bastskørterne fra linjedåben. Men det er bitter alvor. De sidste gryner i en stor gryde, piskeris er klar, for dyrets varme blod skal røres op straks for at blive til blodpølser. (Det står i kogebogen?). Der er store kar kogende vand på komfuret i kabyssen, da renlighed er en god ting. Og høkeren (hovmesteren) har slebet og skærpet de længste knive. Vi har rigget en skræddertalje klar til at løfte svinet op med. Det er et meget stort øjeblik! Det er ligesom en tyrefægtning. Hvor har dette svin dog lange ben! Og hvor kan det løbe raskt. Det er helt klar over, at der skal ske noget alvorligt nu, vil ikke finde sig i at blive gennet ned mod høkeren, der som en toreador er rede til at give dyret nådestødet. Med hidsige opadstød slår svinet trynen mod håndspager for at komme tilbage til sin trygge bås – men hovmesteren går til angreb!

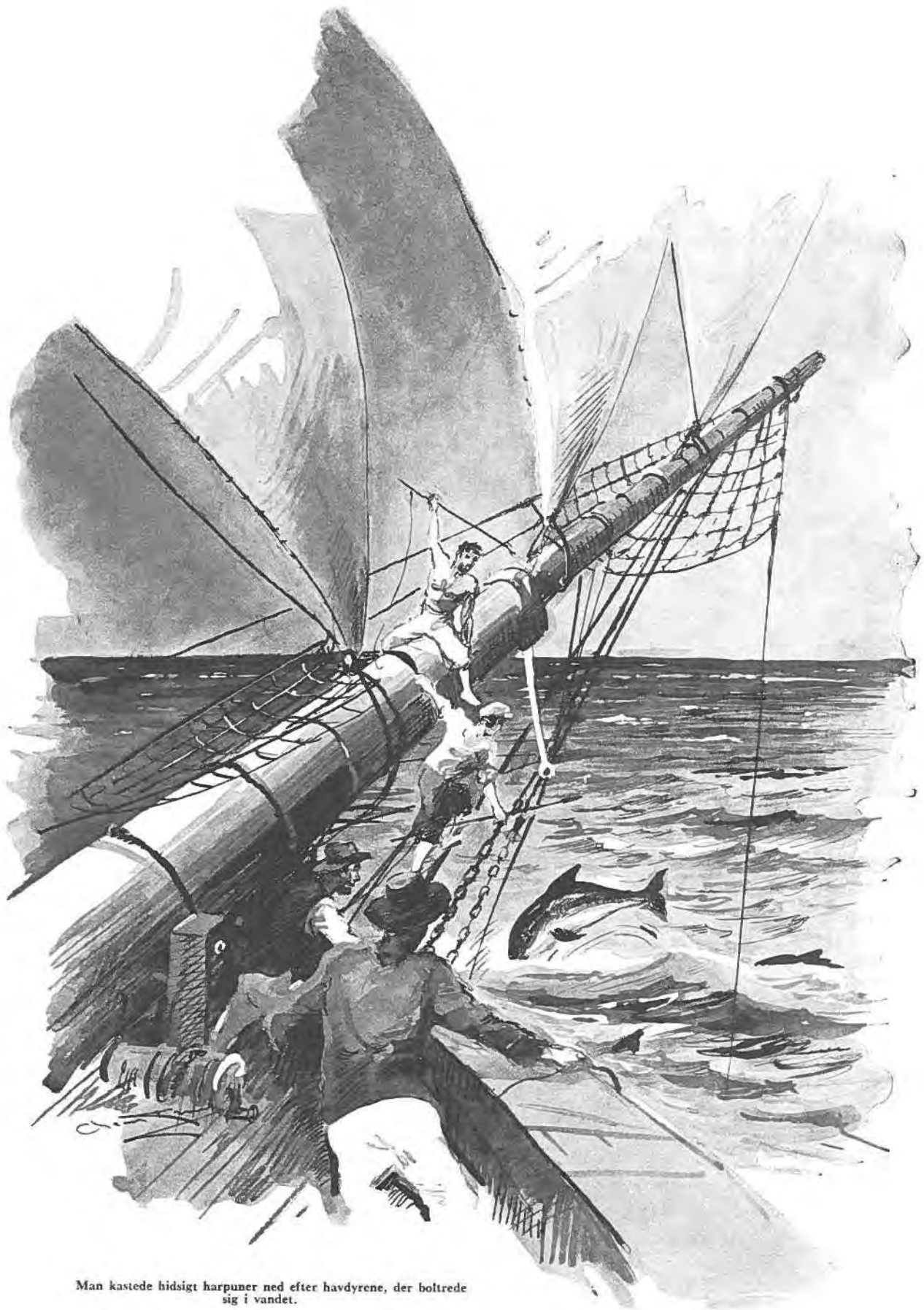
Da lød et smertenshyl ud over Atlanten! Det arme dyr skreg, for høkeren stak ved siden af! Husk, alle der hver dag får rigeligt at spise, ingen ombordværende var i fuld vigør! Dog, en sømand er aldrig rådvild. – Af vejen! Væk allesammen! råber andenstyrmand. Vi flygter i sikkerhed. Svinet nikker vildt af smerte over knivstikket. Styrmanden går roligt frem med hævet revolver. Bom! Krudtrøg. Eet skud

var nok. Nu kan der skæres og barberes og parteres. Vi slikker os om munden, uhm! Den står på flæsketeg på søndag! Vi skal have medisterpølse og sylte o.s.v. 30 mand om en gris.

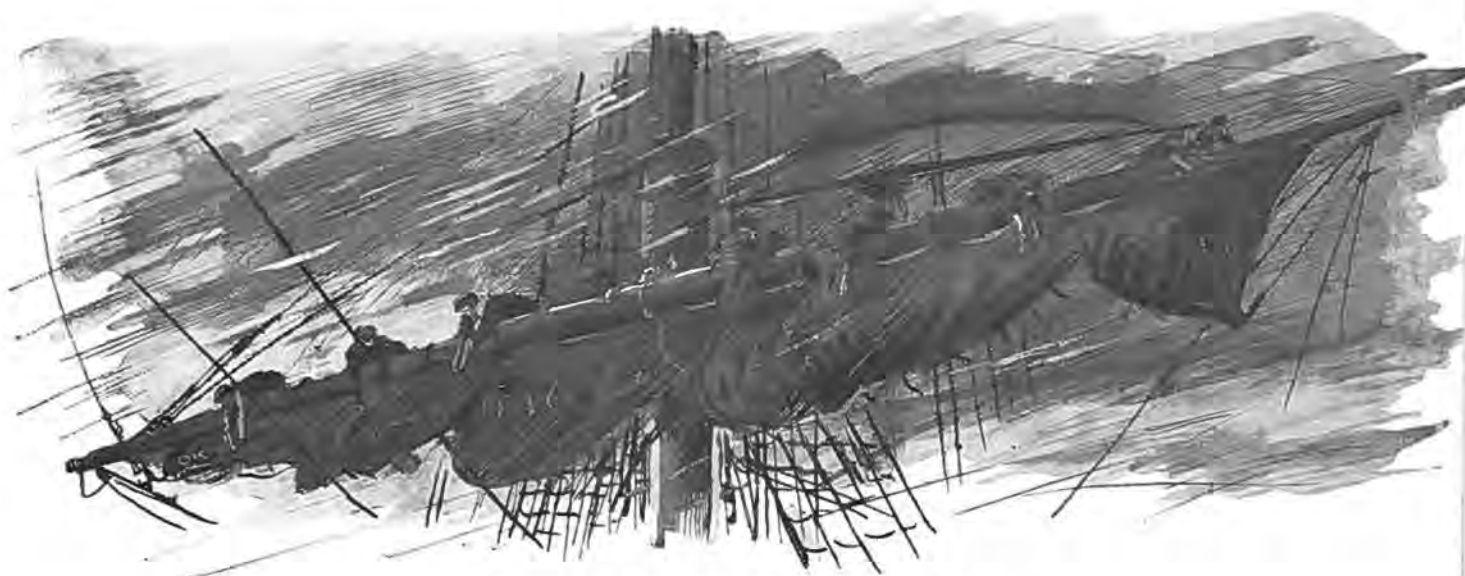
Tre døgn senere sker det, der altid sker for et sejlskib, som på hav venter på vind: Der kommer brise så pludseligt, at man tror, det er løgn. For den opmærksomme sømand er vindens komme dog tydeligt varslet. Ej blot gennem tiders opsummerede vejrrapporter og positionens meteorologiske konstatering af gennemgående stabile vindstyrker fra det vestlige kvarter, men ved at følge barometerstanden samt ved at betragte forandringer deroppe på himmelhvælvet. Og havet. Dønningerne på det glatte vand forekom lidt anderledes. Så kom der krus på vandet. De slappe sejl spændtes ligesom tøvende, sejlbugen begyndte at leve. Styrmanden standsede sin gang, så op, så ud over havet, fløjtede på vagten. Rattet fik nogle knager. Fiskesnørerne viste agterud. Op med dem. „Bras bidevind!“ lyder ordren. Vandet klukker. Vinden frisker. „Læ strækkere!“ Der synges hæst af manden i forhånden, vi falder halende i. Sejleren nejjer, går over stævn. Skipperen kommer i sutsko, står længe med skrævende ben ved luv lønning. Han ser ud over havet, ligesom snuser vinden i sig uden at ånde ud. Da han går agterover, kruser et gådefuldt smil hans ansigt. Styrmanden ser i kompasset, ser op på fløjen – vi sejler!

Det kuler op. En halv time før frivagt rives der i de nippede gårdinger, og alle røjler fires – op og gør fast!

Storsejleren er som en stum tankestreg, der i centrum af en stor tallerken vand forsøger at glide fra midten ud til kanten – og denne mægtige tallerken er stor, set fra dækket, men meget større set fra mastetoppen! Og dybt under fødderne på den svajende fodpert, set over en røjlrå, der nu har fået et genstridigt, ballonbugnet sejl pakket sammen og sejset fast, under et spindelvæv af stående og løbende gods, vindspændte bram-, mærsejl, stagsejl og undersejl, ligger sejlerens dæksplan så yndefuld slank, skrånende i et fremadglidende jag over det skumstribede, bølgede saltvand. Et festligt syn! Svulmspændte råsejl. Totte luv barduner, som er eet stort instrument, klar til at blive spillet på af mesteren. Læ barduner fornemmes en anelse slække. Langt nede slås der 8 spæde slag på en klokke. Sejlerens skrog er set ned på som en pil, der just har forladt buestrengen – som en aflang spån, der kilende presses frem i en jagende styrflugt – stæv-

Man kastede hidsigt harpuner ned efter havdyrene, der boltrede sig i vandet.

Vi fordelte os på den svære rå og slog næverne i det store sejl.

nens bovvand vifter som kvinders lange fletninger i vedvarende, stadig nyskabte bølgende, skummende manker skråt ud til hver side. Barken løber stærkt nu! Agterst bag hækken er i det grå vand penslet en skumhvirvlet kølvandsvej, hvis rabatter er det af skibssidernes langhalse-begroning opståede slikvands forening med kølens snit i Atlanten.

Den nye vagt kommer straks i sving. De firer 3 overbramsejl og rykker i givtovene. De bjærger mesangaffeltopsejl, smider faldene los til de øverste stagejl. De haler jageren og yderklyveren ned. Nå, de har godt af at jobbe lidt på denne bomuldsvagt! Silkevagten her skal nok få vinden til at rumme og holde så konstant styrke, at vi om en uges tid ligger i havn – og kan spise os mætte hver dag! Hvilket eventyr!

Liggende i køjen fornemmer man, at der sejles til nu. Lyden af vandets vedvarende brus og langs skibssiden er en liflig musik at luller ind på efter lang tids stille og søvrig slingerage. Af og til høres hårde dunk efterfulgt af skvulpene strint, når en hidsig sø knalder til den luv skibsside. Ens tøj hænger klar ved køjen. Tøjet hænger i en konstant vinkel ud fra køjen. Sejleren stævner frem, krænget af vinden. – En sorthåret, godt solbrændt og godt skabt, ung mulatpige med zinkhvide tænder hvisker: I love you! Og for at understrege, at hun mener det alvorligt, rusker hun kærligt én i skulderen. „Hold op, kælling! Jeg vil sove nu!“ Men hun er ivrig – Hører du, Knud! Op! I skal på dækket nu! Vi skal begge vagter op og gøre fokken fast! Man ser uden helt klart at fatte, at det er Kalle fra styr-

bordsvagten, der purrer frivagten. Hans mørke hår er klistret ned over det ene øje, vandet driver fra hans tøj. Men så er man vågen i eet nu og tørrer ud på den skrånende dørk.

Samme Kalle har været med „Georg Stage“. Og i mørket entrer vi alle mand op af luv undervant. Man skal skubbe fra med hænderne for ikke at få kroppen af vinden trykket ind mod vævlingernes trappetrin. Vi fordeler os på den svære rå, som er lige så lang som omtalte „Georg Stage“ er fra for til agter. Og så slår vi næverne i det store sejl. Omkring os er det buldrende mørkt, men det er et fantastisk syn under os, når forskibet forsølves af sprøjtende vand, svanger af lysende morild!

Efter den tørt brøler styrmanden: Mesan skøde! Våde og gennemblæste jokers vi hen agter. I bestiklukafets læ dør står styrmanden med en flaske slaverom – glasset går fra hænder til munde, den stærke spiritus kvæler et øjeblik åndedrættet, sprutten flyder brændende helt ned til navlen. Frivagten går under dæk igen, men det kan ikke betale sig at gå til køjs, man smider sig påklædt på dørken. Vagten klarer op – ordner alt dette tovværk, der har været slået løs fra naglebænkene.

Vagt efter vagt går det langs. Døgn efter døgn kommer vi nærmere til målet, Kap Clear, der ligger forude under kimmingen. Vinden er gunstig, men det haster også! Antallet af ærtebøffer pr. mand er nedskåret. Og selv om det kun er løse rygter, siges der, at for at få to retter til middag, har man lindet på en livbåds beholder med skonrokter!

Da jeg en formiddag er henne agter og give log-

Fortsættes side 53.

SORTE SAM

Af H. S. NICHOLSON. Illustreret af TH. LANGELUND

En skibskat spiller hovedrollen i denne lille historie, der fortæller et og andet om, hvad der kan røre sig i mænds hjerter

Der fødes mange katte om bord i skibe, og en stor del af dem tilbringer resten af deres liv til søs. Når de har chancen til det, strejfer de dog hyppigt omkring ved pakhuse og på kajer i havnene, uden at de dog derfor har tænkt på at blive i land. De er seaminded, og som regel går de om bord i det samme skib igen; men naturligvis kan det hændes, at de er så utilfredse med forholdene på et skib, at de finder sig et andet og bedre...

Sorte Sam kom om bord i fragtdamperen s/s „Seahorse“ i Port Said. Bob Harris, skibets kok, havde købt ham som killing af en ægyptisk færgemand for den svimlende pris af en pakke cigaretter.

Besætningen døbte ham omgående *Sorte Sam*, fordi han om muligt var endnu sortere end skibets afrikanske messedreng, når lige undtages en lille hvid plet under næsen, som gav ham et forbausset, men tillige let fornærmet udtryk.

Til at begynde med delte *Sorte Sam* sin interesse ligeligt mellem rotter og kakerlakker, men længe varede det ikke, før disse to specialiteter havde mistet enhver tillokkelse for ham. Grunden var, at kokken på alle mulige måder forkælede ham – og selvfølgelig i ganske særlig grad, hvad det kulinariske angik. Efterhånden foretrak han også broen for bakken, og hans yndlingsplads, når han følte trang til en lille lur, var sengen i skipperens kahyt. Og netop af denne grund var skipperen ham naturligvis ikke særlig venlig stemt.

„Den forbistrede kat opfører sig, som om han ejede hele skibet“, brummede skipperen næsten daglig, og både i Rangoon, Bombay, Mombassa og Aden havde han truet med at sætte *Sorte Sam* i land, uden at han dog havde gjort alvor af det.

Men en episode, der indtraf en aften, da skipperen fra broen var på vej ned ad lejderen, og katten på samme tid var på vej op, afgjorde sagen. *Sorte Sam* fo'r lige mellem benene på skipperen, der blev så forskrækket, at han var lige ved at stå på hovedet ned på dækket. Nu var målet fuldt, og rasende besluttede skipperen, at den fordømte kat skulle sættes i land ved først givne lejlighed.

Efter en varm og ubehagelig rejse gennem Det røde Hav gik s/s „Seahorse“ for anker ud for Port Tewfik for at afvente den næste konvojs afsejling gennem Suez-Kanalen.

Besætningens indtrængende bønner om at få lov til at beholde *Sorte Sam* om bord var forgæves. Skipperen var ubøjelig. *Sorte Sam* blev derfor anbragt i en kasse og af en matros roet ind til en øde kaj, der var beliggende ca. 50 meter fra skibet. Her blev katten efterladt med en skål mælk og en skål sardiner – noget, kokken havde sørget for.

Da matrosen roede tilbage til skibet, stod *Sorte Sam* og stirrede efter sin tidligere skibskammerat med dette

Af en matros blev *Sorte Sam* roet ind til den øde kaj.

Reproduktion: Brdr. Barentzen

Østersøen ved Bornholm.

Maleri af S. Kielland

Førstemester Klausens *hjemkomst*

Førstemester Klausen havde lige modtaget et telegram fra rederiet, hvori det kort og godt meddeltes ham, at han ville blive overflyttet til den nye 20.000 tons store nybygning, der i januar ville være sejlklar. Han stirrede betaget på papiret, som han stod med i hånden, det var virkelig en forfremmelse. Ikke enhver i hans alder kunne prale med at skulle være førstemester på så stort et skib.

Han havde nu også altid sat en ære i at udføre sit arbejde så godt som muligt, så det var ikke bare held; men alligevel, det var en stor anerkendelse fra rederiet.

Kaptajnen, der lidt efter kom ind i officersmessen, måtte naturligvis se telegrammet. Der var kan hænde en smule bitterhed at spore i hans stemme, da han lykønskede. Der var vel heller ikke noget at sige til,

Der var en smule bitterhed i kaptajnens stemme, da han lykønskede.

om han undrede sig over, at han ikke samtidig blev forfremmet til at være fører af skibet. Han havde været ansat lige så længe i rederiet og havde passet sit arbejde til punkt og prikke.

Det ville da også blive et savn for ham, at han skulle af med førstemester Klausen. De havde haft et godt samarbejde. Det var jo ikke ganske givet, at den nye var lige så omgængelig.

Da Klausen lidt senere sad i sin kahyt og gennemlæste telegrammet endnu en gang, kunne man af hans udtryk se, at der trods alt var en lille hage ved sagen. Det nye skib blev bygget i hans hjemby, og nu forlangte rederiet, at han skulle afmønstre ved første havn, tage en måneds ferie og siden rejse til værftet og føre tilsyn med maskinens installering.

Nå, i og for sig var det ikke noget at gruble over. Han havde ikke været hjemme i 28 år, så der var sikkert ingen i byen, der ville kunne genkende ham.

28 år var der gået, siden han drog hjemmefra. Han mindedes så tydeligt, hvordan han havde knaldet døren i efter sig, og siden den dag havde han absolut ingen forbindelse haft med sit barndomshjem. Han ønskede heller ikke nu at knytte den afbrudte forbindelse, selv om han for en tid skulle opholde sig i sin fødeby.

Det var hans fars skyld, at det var gået, som det var. Skulle han måske som voksen mand finde sig i alt, hvad faderen fandt på? Nej, han mente sig fuldt berettiget til at handle, som han havde gjort.

Det var mærkeligt, at han just nu skulle komme til at tænke på det pinlige opgør derhjemme, men det måtte være fødebyens navn, der kaldte mindet frem. Dog ville han ikke spekulere mere over den ting, han ville passe den gerning, som han var blevet sat til, og han kunne vel nok holde sig på afstand af barndomshjemmet, selv om han gik i sin fødeby et par måneder.

Dagen var kommet, da Klausen satte sine ben på de hjemlige gader. Han så sig genkendende omkring, da han gik fra stationen til Sømandshjemmet, hvor

rederiet havde bestilt værelse til ham. Det var et pragtfuldt værelse, han fik. Han havde god udsigt ud over havnen og til skibsværftet, så det kunne han ikke ønske sig bedre.

Efter at have spist til aften gik han en tur op gennem byen. Han kunne ikke undgå at tænke på sin barndom, når han så alle de kendte steder. Det var vel de samme brosten, han trådte på nu, som dem han havde løbet på som barn. Med vilje undlod han at gå gennem den gade, hvor barndomshjemmet lå. Han ville for enhver pris holde sig neutral. Ingen skulle se ham krybe til korset og bede faderen om tilgivelse.

Han trak overbærende på skuldrene. Han følte sig sikker på sig selv. Uniformen stivede ham vældigt af. Han havde en god løn, det gav også en egen tryghed og selvsikkerhed.

På sømandshjemmet holdt han sig reserveret for sig selv. Han ville på ingen måde blande sig for meget med de øvrige beboere. Sømandshjemmets bestyrer lagde nok mærke til det, men han tænkte, at man jo måtte respektere et menneskes ønske om at være sig selv.

Klausen blev hurtigt grebet af arbejdet om bord på skibet. Der var tider, hvor han helt glemte, at det var fødebyen, han arbejdede i. Ikke eet eneste menneske havde han truffet, som havde genkendt ham. Han havde også lagt sig skæg til for at virke ukendelig. Han havde selv genkendt en del ældre mennesker, men ikke givet sig til kende overfor dem. En mand med respekt for sig selv gik ikke pludselig hen og oprettede en forbindelse igen, som havde været brudt i 28 år, blot fordi han tilfældigvis var kommet til byen.

Med gennemført stædighed undgik han stadig gaden, hvor barndomshjemmet lå. Han skulle vise, at han var mand for at gennemføre sit forsæt.

En aften, efter at de øvrige gæster var gået op, sad Klausen alene i læsestuen. Bestyreren kom ind og satte sig.

„Man må lade, at denne by har gennemgået en rivende udvikling,“ sagde Klausen.

„Jeg vil gerne tro det,“ svarede bestyreren, „jeg har nu kun boet her i fire år, men alene i den tid er der sket meget. De har kendt byen længere, kan jeg forstå.“

„Ja, jeg er født her i byen,“ sagde Klausen; men han var i det samme ved at bide sig selv i læben af ærgrelse over, at han havde sagt det.

„Ja, så kan jeg godt forstå, at der må være forandret meget siden den tid. Skibsværftet gør sit til, at der flytter mange nye hertil, og der er også andre store virksomheder, der gavner byen meget. Hvor

gammel var De, da Deres forældre flyttede fra byen?“

„Så vidt jeg ved, er de ikke flyttet fra byen, men jeg selv flyttede for 28 år siden, og det er første gang, jeg er i byen i den årrække,“ sagde Klausen med den værdighed, der tilkom en officer.

Bestyreren turde ikke spørge yderligere, skønt der var mange ting, han gerne ville have haft rede på. Ville den anden selv fortælle, var han lutter øre. Men nu drejede Klausen samtalen ind på andre emner. Der var åbenbart noget, som han ikke ville have rørt ved.

Næste dag gik bestyreren op på folkeregistret. Det kunne interessere ham at få undersøgt, om Klausens forældre stadig levede, eller hvem der nu boede i huset. På folkeregistret var man særdeles imødekommende, og bestyreren fik at vide, at Klausens stadig boede samme sted. På hjemvejen gik han gennem gaden og så huset, det var meget nydeligt og velholdt.

Han gik derfra i dybe tanker. Hvordan skulle han uden at trænge sig på eller såre Klausen give ham en opfordring til at opsøge sine forældre? Han var klar over, at opfordringen let kunne komme til at virke stik modsat.

Man var ved at være inde i juleforberedelsernes tid. Klausen havde bestemt sig for at blive på sømandshjemmet og holde jul. Han mente, at han så kunne trække sig tidligt tilbage, hvis han ikke ønskede at tage del i alt det, der skulle foregå senere på aftenen.

Da han lillejuleaften kom op på sit værelse, lå der en seddel med hans forældres navn og adresse. Ikke eet ord om, at han skulle besøge dem, kun de klare, nøgne ord, at de endnu boede samme sted. Der kunne vel ikke være andre end bestyreren, der kunne have lagt denne seddel op. Hvis han dermed havde troet, at han, førstestemeren, ville gøre afbigt hos sin gamle far, så troede han forkert. I det hele taget fandt han det taktløst at lægge en sådan seddel, hvem der så end havde gjort det.

Da han havde været nede og spise og igen kom op på sit værelse, lagde han sedlen midt på bordet. Egentlig burde han med det samme have revet den i stykker, men der var noget, der afholdt ham fra at gøre det. Nu lå den der og ligesom talte til ham, som ville den sige: „Du kunne nu ikke miste noget af værdigheden, selv om du gik hen og hilste på dine forældre.“

Men Klausen knyttede hænderne i trods. En mand i hans stilling kunne simpelthen ikke tillade sig at vise den mindste smule svaghed, end ikke i en sådan situation. Når han havde kunnet holde ud i

En stund stod han og så på sit barndomshjem.

28 år, kunne han vel også holde ud de par måneder, han opholdt sig her.

Han gik demonstrativt hen til vinduet og stod og så ud over havnen; men øjnene droges som med en magnet tilbage til sedlen på bordet. Den lå der og fortalte, at hans forældre stadig var i live og boede i barndomshjemmet. Der kunne vel heller ikke ske noget, om han en enkelt gang brød sit princip og gik en tur ned gennem barndommens gade for at se de kendte steder endnu engang.

Han følte allerede svagheden komme over sig. I et pludseligt raseri rev han sedlen i stykker og smed den væk. Den skulle ikke ligge der og minde ham om noget, som han burde gøre. Det lettede straks noget, da sedlen var borte. Men adressen kendte han jo, og barndomshjemmet var på een gang kommet til at stå så levende i hans erindring. Han kunne da heller ikke tage nogen skade af at gå en tur gennem gaden, nu det var mørkt, så kunne han da lige se hjemmet.

„Du er ved at blive sentimental,“ sagde han til sig selv. Det var også ret irriterende, at han havde bragt det på bane overfor bestyreren.

Ingen lagde mærke til, om han gik den tur, ikke

en levende sjæl, og så fik han sikkert ro i sit sind igen, så han kunne sove. Da han lidt senere var på vej mod barndommens gade, kaldte han sig selv for et stort fjols, at han ikke kunne lade være at gå. Hvad havde dette her med hans sædvanlige karakterfasthed at gøre.

Lidt senere stod han uden for barndomshjemmet. Det hele forekom ham så kendt og hjemligt. Det var vist endda de samme rullegardiner, der sad der endnu. Efter at have stået en stund og set på hjemmet, gik han videre, men idet han nåede hovedgaden, vendte han om og gik samme vej tilbage. Han ville se det også fra den anden side.

Alt så ud som tilforn. Men de to mennesker, der boede der, de havde sikkert forandret sig til ukendelighed. Han trak lidt på skuldrene og gik igen videre; men han var ikke kommet ret langt, før han vendte om.

Hvad om han prøvede at ringe på og spørge efter sig selv, bare for at se et glimt af de to gamle. Han behøvede jo ikke at sige, hvem han var. Hvis han endelig røbede det, og faderen bebrejdede ham med eet eneste ord, ville han smække døren i med samme kraft, som den gang for 28 år siden, og så var det uigenkaldeligt forbi.

Han blev helt forskrækket, da han hørte klokken ringe, han fortrød, at han havde ringet, men nu kunne han ikke så godt stikke af.

Den gamle mand, der lukkede op, stod kun et øjeblik, så bredte han sine arme ud med udråbet: „Men det er da Poul!“

Moderen sad inde i stuen helt sammenbøjet af gigt. Hun kunne slet ikke sige eet ord, da hun så sønnen. Nu var han ikke mere førstestemeren, der holdt på sin værdighed. Nu var han blot sønnen, der var kommet hjem efter de mange års fravær.

Ikke eet bebrejdende ord lod der, kun jublende tak, fordi han igen var kommet hjem.

Forældrene bad ham om at flytte hjem, mens han var i byen, og det lovede han gerne. Han lovede endvidere at komme hjem og fejre juleaften, ja, han sørgede endog selv for juletræ og rigelige gaver.

Bestyreren kunne kun glæde sig, da Klausen kom og afbestilte sit værelse. Han forstod, at hans lille påmindelse havde båret frugt, og at mange års nag var ryddet af vejen. Det forøgede yderligere hans juleglæde at se, at den før så afmålte officer nu virkede helt anderledes. Han var nu blot et barn, der var kommet hjem til sine forældre.

1) Tungtlastede fragtskibe på vej gennem Viley-Dondcro Kanalen

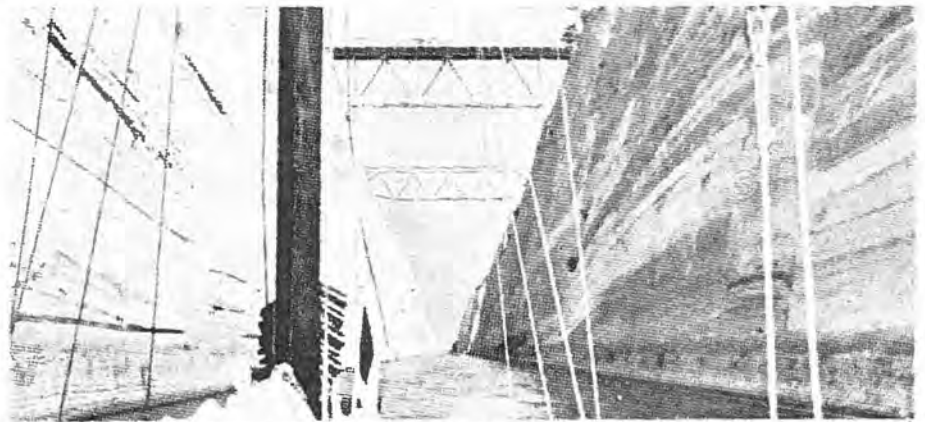
2) Anti-amerikanismen er ret udbredt i staten ved denne vigtige vandvej

BILLED-QUIZ

Længe før nogen overhovedet havde tænkt på motorveje, gjorde menneskene brug af vandveje. På denne side bringer vi nogle billeder af en række kanaler, som stadig er i brug. Benyt de oplysninger, der indeholdes i billedunderskrifterne samt i listen til venstre og prøv så, hvor mange af de afbildede vandveje, De er i stand til at identificere.

Løsningen findes på side 63.

- A Suez-Kanalen
- B St. Lawrence Seaway
- C Den Korinthiske Kanal
- D Kanal i Amsterdam
- E Panama-Kanalen
- F Kanalen under Sukkenes Bro

3) Kejsrer Nero anlagde år 67 den første kanal på dette sted

4) En diktator bestemmer over denne kanal

5) Berømt bro over kanal i en ikke mindre berømt italiensk by

6) Mange lignende kanaler findes i denne europæiske by

„Det har du rigtig godt af!”

Denne skitse, der er skrevet af Wm. Carstensen, har vi fundet i et illustreret blad fra 1885. Vi har tilladt os at optrykke den, fordi redaktionen synes, at den med både charme og lune fortæller lidt om de tanker, der optog ikke så få af en svunden tids danske søfolk.

Den, som møder Jens Loug, kan næppe være i tvivl om, hvor han hører hjemme, – sømanden står så klart præget i den djærve skikkelse med det vejr-bidte ansigt. Men kender man lidt til sømands-standen, vil man også straks være på det rene med, at han er skibsfører. Matrosens slingrende og lidt slentrende gang er blevet behersket og har fået en tilsætning af ro og værdighed, det lystige eller rettere „lige glade“ udtryk i ansigtet har veget pladsen for noget alvorligt og tænkende, der tydeligt viser, at manden er vant til at bære ansvar, til at byde og befale. Men bag sindigheden og roen er der hos Jens Loug noget, som tyder på, at han i sine unge dage har været en glad gut, og at det glade i hans sind ingenlunde har forladt ham. Hans smil er lyst som en solskinsdag, hans lige så fyldige som kraftige legeme ler med, når man hører hans dybe, dæmpede, men rullende latter, og spøg og løjer kalder lysglimt frem fra de mørkeblå øjne, der ellers tager sig så tænkende ud under de buskede bryn.

Jens Loug er just ikke nogen veltalende mand; men han har en række mundheld og vendinger, som han meget ofte benytter, og som i hans mund bliver udtryk for de forskellige opfattelser, indtryk og stemninger. Hans kæreste talemåde er: „Det har du godt af!“ Man må nøje kende ham for ret at forstå, hvorledes disse få ord fuldstændig kan forandre betydning ved betoningen og blikket, de fremføres med, og enhver, som har sejlet med ham, mindes dem derfor snart med glæde, snart med bekymring, snart med skam. Det er således kun sjældent, at man

møder et mildere tonefald og et mere faderligt blik end det, hvormed Jens Loug siger: „Det har du godt af!“ – når han rækker en af sine folk, som klager over mavesmerter, en spiseskefuld amerikansk olie. Og hans „Det har du godt af!“ til snap-sen, som han skænker for folkene efter et eller andet strengt arbejde, det klinger for mange som en tak, der varmer mere end den bedste brændevin. Mange mindes også med inderlig flovhed det latterkluk og det blik, som fulgte med mundheldet, når de af kejtethed dumpede i vandet, fik sig et knubs eller på anden måde rendte sig en staver i livet.

Skønt Jens Loug endnu er i sine bedste år, er han i en vis retning noget gammeldags: Han kan ikke lide dampskibene. Hans fader var skibsfører før ham; fra lille dreng har han tumlet med sejl både, og fra han blev konfirmeret, har han sejlet med sejlskibe. Først fo'r han på England og Norge, og selv den drøje vinterfart med skonnerter og brigger tog ikke humøret fra ham; senere fo'r han „på varmen“, det vil sige, han drog på lange rejser til fjerne, tropiske lande, hvor jorden, havet og himlen stråler i al deres farvepragt, men hvor også sot og sygdom alt for ofte bringer „den hvide mand“ til den sidste havn, og hvor hvirvelstormene farer hen over land og hav og spiller fjerbold med alt, hvad de møder. Men trods sygdom og storme var han altid sluppet godt derfra, og han havde derfor efterhånden fået en næsten overtroisk tillid til de skibe, hvis hvide sejl spredte sig over ham som skærmende vinger, når fartøjet vuggende drog hen over den spillende sø. Nu fører han den prægtige tremaster, som året rundt farer imellem Atlanterhavs-havnene, Nordsøen og Østersøen. Den engelske Kanal kender han lige så godt som sin lomme. Han er så vant til at færdes i den, at den er helt hjemlig for ham, og han betegner da også altid det forholdsvis smalle indløb til den fra Nordsøen, imellem Calais og Dover, hvor fyr og fyrskibe lyser, skinner

og blinker om kap, med det fortrolige navn Østerport, medens den rummelige indsejling fra Atlanterhavet er døbt med navnet Vestergabet. Øen Wight, der omtrent midt i strædet træder frem fra Englands kyst, kalder han „Eiland de Figte“, – sådan kaldte hans far øen, „og det navn, som den gamle kaldte den for, det skal ingen kimse ad, for den gamle havde altid sine gode grunde for, hvad han gjorde.“

Jens Loug kan som sagt ikke lide dampskibene. I hans øjne bliver de aldrig til rigtige skibe, og deres førere og folk er efter hans mening kun halvblods søfolk. Det kan ikke hjælpe, at man nok så meget gentager for ham, at sejskibenes tid lakker ad ende, at fartøjer, hvis sejlads fuldstændig afhænger af vind og vejr, ikke kan gå i spand sammen med jernbanerne og er aflægs over for telegraferne – han ryster kun afvisende på hovedet og svarer: „Sådan fortæller man mig også om den spidskjole, jeg fik mig, da jeg blev skibsfører. De siger, at den er af mode; men vent bare nogle år, så skal I se, at den er på mode igen!“ Og beroligende tilføjer han: „Opslidt bliver den ikke, for den kommer kun på, når jeg en gang hvert halvår skal være revnende fin. Kan jeg ikke bjærge livet ved at føre sejskib, så siger jeg farvel til søen. Hellere være landgast end omnibuskonduktør på en røgkasse!“

For resten skelner vor kaptajn mellem „røgkasserne“. De store, transatlantiske dampere bærer han med navnet „herskabskøretøjer“, almindelige passagerskibe kalder han „kapervogne“, fragtdampere hedder naturligvis „fragtvogne“, og de gammeltdags hjuldampere, som forjager de mindre sejskibe fra kystfarten, giver han det kønne navn „trillebøre“. Ganske betegnende for ham er det, at det kun er på søen, altså hvor det gælder om at komme af sted, at damperne vækker hans uvilje; til ankers og i havn, hvor sejskibet har sine sejl beslået, og hvor damperen ikke spyr røg fra sig, er han langt mere forsonlig stemt og omgås endog i al gemytlighed de halvblods skibsførere.

I sin opfattelse af dampskibene som noget, der på søen må vække sømandens misfornøjelse, har Jens Loug i de sidste år fået en begejstret meningsfælle, og det er hans trofaste følgesvend Moppe. En dag, da han roede om bord i sin tremaster for at gå til søs, bjærgede han hunden, som rimeligvis var faldet over bord fra et eller andet bortsejlende fartøj, og hvis kræfter var i færd med at svigte den. Da det var en stor og prægtig puddel, kaldte han den naturligvis straks Moppe, – det navn kunne ingen anden finde på, mente han. Moppe er en begavet hund, og den lærte snart sin herres vaner. Den bringer ham hans tøfler netop i rette øjeblik,

minder ham om, at klokken er mange, når han bliver for længe på dækket om aftenen, og forsømmer aldrig at henlede hans opmærksomhed på, hvad der foregår rundt omkring skibet. Til gengæld har kaptajnen sørget for at give Moppe en god opdragelse: Den gøer aldrig i vrede som ubelevne hunde; er den misfornøjet, tilkendegiver den det kun ved en dæmpet knurren; sin glæde og sit bifald kan den derimod ytre ved et kort bjæf, og når der følger to til tre bjæf oven på hinanden, kan man være sikker på, at der er en ganske særlig anledning for Jens Loug og Moppe til at være glade. I søen ligger den bestandig på halvdækket agter og ser ud, og når en damper løber forbi tremasteren, knurrer Moppe på en så betegnende måde, at enhver véd, hvad der er på færde. –

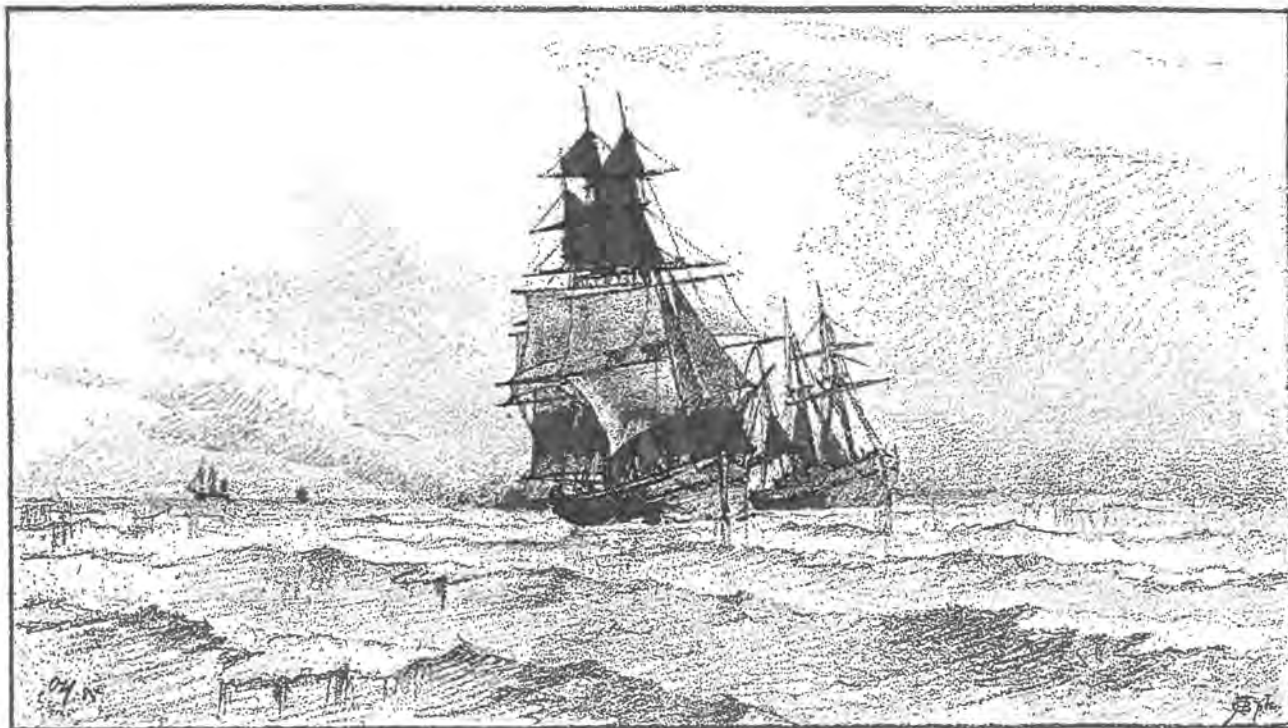
Når man fra Atlanterhavet nærmer sig det farvand, som Jens Loug kalder Vestergabet, får man meget hyppigt – som følge af de fremherskende vinde – en prægtig lejlighed til at stryge ind i Kanalen, og aldrig er han gladere, end når han under slige forhold får sig et kapløb, hvori han banker en eller anden røgkasse dygtigt af. Der er især en engelsk fragtdamper, som han har bidt mærke i. Den synes at være i regelmæssig fart imellem Atlanterhavs-havnene og den engelske kyst ved øen Wight, og han er nogle gange truffet sammen med den under indsejlingen vesterfra, og den sidste gang han mødte den i løjt vejr, løb den tæt op ad ham på hans luv side, og under styrmandens og maskinmesterens ondsksfulde grinen – så at både han selv og Moppe kunne se, at det var gjort med vilje – overspyede den hans dejlige, hvide sejl med den mest snavsede røg, der kunne frembringes ved at kaste kulsmuler på fyrene under forbisejlingen.

Sidste efterår, da Jens Loug atter stod Kanalen ind, havde han netop den „lejlighed“, han holdt så inderlig af, og hans tremaster dansede så lystigt hen over den skummende sø, som om den delte hans glæde.

„Hvem der nu havde fat i fragtbøren, der sølede os så skammeligt til i fjor!“ ytrede en af matroserne til en kammerat.

„Sikke klø han skulle få!“ svarede den anden.

Kaptajnen tænkte åbenbart på noget lignende; han gik uophørligt og spejdede horisonten rundt med sin kikkert. Endelig syntes han at opgive det, slog kikkerten sammen og gik ind i sin kahyt for at „slibe en skraber“ eller på almindelig dansk: For at tage sig en lur. Da han havde blundet en halv times tid, blev der kradset på døren, og øjeblikkelig var han lysvågen; han vidste, at Moppe havde noget at melde ham. Næppe havde han åbnet døren, før Moppe sprang op på halvdækket, viste tænder

forefter og gav sig til at knurre. Forude sås røg-søjlen fra et dampskib.

„Ham tager vi på, Moppe!“ sagde kaptajnen fornøjet efter en stund at have fulgt damperen i kikkerten, og Moppe gav et kort bjæf.

Nu havde han ingen ro, før han kunne komme damperen nær nok til at skønne, af hvad slags den var. Snart gik han og rettede på sejlenes stilling, snart pålagde han rørgængerer at styre så nøjagtigt som muligt, og hvert øjeblik havde han kikkerten for øjet. Endelig udbød han sjæleglad: „Det er ham! Det er svinepelsen fra i fjor!“ Og Moppe ytrede sit bifald ved at springe op og udstøde et skarpt bjæf, hvorefter den tilkendegav sine følelser for damperen ved en truende knurren.

Hele besætningen var på dækket, da tremasteren hen på eftermiddagen indhentede damperen og løb tæt forbi den, og det er let at forstå, at folkene under forbisejlingen lo ad den, nikkede til den og gjorde bemærkninger om, hvor godt en sådan kulsvier havde af at gå rigtigt i vandet.

Men hen på natten blev vinden svagere, efterhånden som man kom længere ind i Kanalen; damperen vandt igen ind på tremasteren, så at den allerede i dagningen var kommet den temmelig nær. Kaptajnen var på dækket, da man stærkt nærmede sig øen Wight, hvorfra der ofte kommer stærke vindkast, som kan være farlige for skibe, der går med alle sejl til. Han vidste efter sine beregninger temmelig nøjagtigt, hvor han var, og at han i klart vejr meget tydeligt måtte se øen; men endnu var

den skjult af den tætte morgendis. Han var ikke i godt lune; det var ærgerligt ikke at kunne „få fat“ i landet, der skulle vise ham, om han også havde udregnet sin plads rigtigt, og det var endnu ærgerligere, at vinden løjede, så at „fragtvognen“ nu igen skulle gøre nar af ham. Hans eneste trøst var, at den de andre gange var gået ind ved „Eiland de Figte“, og at den altså – hvis den også denne gang skulle derind – nu måtte styre ind imod land, – ja, hvis den havde regnet sin plads rigtigt ud og ikke ville gøre en omvej, skulle den forlængst have styret indefter. Men disse kulsviere var jo aldrig ordentlige sømænd; stort begreb om at sejle, selv med damp, havde de ikke.

Han blev mere og mere gnaven, og Moppe knurrede stærkere og stærkere, jo tydeligere det blev, at damperen for hvert minut kom nærmere, medens røgen væltede sig ud af dens skorsten i en tæt, kulsort søjle, næsten som ville den minde om, hvor dejligt den havde svinet tremasteren til, sidste gang de mødtes.

Jens Loug havde mange gange stået over for forhold, hvor det gjaldt om at anspænde hver en nerve, tage hver en evne i brug for at bringe skibet ud af en vanskelig stilling; men trods det vanskelige i stillingen og trods ansvaret for skibet og dets besætning havde han bevaret den sindets ro, som karakterstærke folk altid finder i alvorlige øjeblikke, – nu derimod var han af det tirrende og æggende i dette kapløb netop med *denne* damper bragt aldeles ud af ligevægt og betragtede sejr eller

nederlag i en kamp, der udelukkende beroede på vindens luner, som noget, der gjaldt ære, liv og gods. Sig selv ubevidst ærgrede han sig vist nok over det oprør, hvori han var, og forøgede derved endnu mere sin ophidselse. Men han var mand for at holde sit ydre i tømme, og kun de af folkene, der tilfældigvis kom i nærheden af ham, hørte, hvorledes han stod og brummede en del utydelige, men ingenlunde velvillige ord, der smeltede sammen med Moppes arrige knurren. Men damperen, den mest uforskammede af alle dampere, var jo også lige ved at løbe op på siden af ham. Der trak vel en sky op, som syntes at ville give lidt mere vind; men den var endnu et stykke borte, og damperen syntes virkelig ikke denne gang at tænke på at gå ind til øen Wight. Så ganske urimeligt var det dog ikke, om sådan en kulbør ikke vidste, hvor langt den var kommet, tænkte han imidlertid i sin misfornøjelse; det var dog muligt, at den slet ikke var på det rene med, at den var i færd med at løbe forbi øen, som den stolede på at få i sigte så betids, at den kunne dreje ind imod land i rette tid. Drevet af denne tanke spejdede kaptajnen nu ind mod land. Disen begyndte at sprede sig, hist og her trængte mørke toninger og lyse afskygninger ind i tågesløret. „Nu kommer landet frem!“ tænkte han. Men i det samme hørtes en let brusen fra den modsatte side; han vendte sig om og så damperen glide langsomt frem tæt op til tremasteren.

„Hold din kurs så støt, som gjaldt det livet!“ sagde han med dæmpet, men truende stemme til rorgængerens. „Rører den fyr os, skal han blive dømt til at betale skaden!“

„Nu er landet fremme, hr. kaptajn!“ sagde en af folkene, som stod tæt ved, idet han med hovedet vinkede over mod de hvide klinter, der – belyst af morgensolen – tegnede sig skarpt på den dunkle baggrund. „Skal han ind dér,“ tilføjede manden, „så pudser vi ham, for så længe han er tæt på siden af os, skjuler vi landet for ham.“

Det lysnede et øjeblik i kaptajnens ansigt. Men lysglimtet var kort; thi damperen skød så jævnt frem, at den snart ville være forud for tremasteren. Dog, nu meldte den sky sig, som kaptajnen nær havde glemt, mens han stirrede på det ondsksfulde grin, som den engelske styrmand og maskinmester opvartede ham med; sejlene bugnede under det dejlige vindpust, som skyen havde bragt, og tremasteren begyndte igen at få overtaget. Den engelske styrmand udstødte en ed, maskinmesteren sprang hen til lugen og råbte ned til sine folk, og gnister og røg fo'r hvirvlende op ad skorstenen, – og vindpustet begyndte desværre på samme tid at dø hen.

„Det er for galt!“ mumlede Jens Loug. „Så ville jeg hellere være banket af med det samme!“ Men han havde næppe sagt det, før han hørte en lyd og så et syn, som han senere aldrig i sit liv glemte: Med et sydende og hvislende bulder fo'r en snehvid dampstøje ud igennem skorstenen, maskinmesteren fo'r med et vildt blik og et råb ned i maskinen, hvis kedel åbenbart havde fået en læk, og dampskibets fører, som hidtil ikke havde vist sig, sprang med uredt hår og i skjortærmer ud fra dækshuset agter. Damperen, som straks havde mistet sin fart, var sakket så meget, at landet nu kunne ses agten for tremasteren. Den engelske kaptajn fik straks øje på det, tog et vældigt tag med sin højre næve i styrmandens skulder, rystede ham som en sprællemænd og pegede truende med venstre hånd ind imod landet: – Så skulle damperen altså alligevel til Wight!

I de få sekunder, dette stod på, blev Jens Loug som forvandlet: Over hele hans fyldige ansigt bredte der sig et henrykt smil, øjnene spillede som solstrålerne på bølgetoppene, en jublende sitren gik over hans brede skuldre, og idet Moppe gav tre jublende bjæf, sagde han med klukkende stemme og sejrstolt blik, rettet på den engelske styrmand: „Det har du rigtig godt af!“

Illustration: Brdr. Børentzen

Maleri af Fr. Landt

Tremastet skonnert i frisk kuling.

Reproduktion: Brdr. Barentzen

Den gamle „Georg Stage“ ved Hven.

Maleri af A. S. Frederiksen

Han ville sænke den russiske flåde

Russisk flådeafdeling skulle
sprænges i luften i København

Af OTTO LUDWIG

Den russiske flåde skulle være sprængt i luften, mens den lå i Københavns havn. Ganske vist ligger attentatplanerne så langt tilbage som i 1789, men hvis de var blevet gennemført, kan det godt være, at verdenshistorien havde udviklet sig lidt anderledes.

I 1788, da Danmark havde en alliancekontrakt med Rusland, måtte den danske flåde stille 6 linieskibe og 3 fregatter til rådighed for den russiske flåde. Det gjaldt nemlig kampen mod Sverige – Ruslands kamp. Danmark var ikke særlig ivrig efter at kriges med svenskerne igen, men dengang var en alliance en alliance, og de danske orlogsskibe sendtes til Østersøen – med russisk gøs i stævnen, men med dansk flag agter.

Russerne benyttede København som base for et angreb med en eskadre mod det svenske fiskerleje Råå. Dette angreb var ikke særlig populært i Danmark, og en kreds af danske kvinder foretog en indsamling til fordel for Råås indbyggere.

Men svenskerne – eller rettere kong Gustaf III – havde selv været ude om krigen, ja, ligefrem stræbt efter den. Hertug Karl, den svenske konges bror, kom engang som chef for en svensk flådeafdeling på nært hold af en russisk eskadre i Østersøen. Den russiske eskadre var under ledelse af hollænderen van Dessen. Hertug Karl forsøgte på forskellig måde at provokere russerne til kamp, men van Dessen var både snedig og vågen. Han saluterede nok så nydeligt for det svenske flag. Karl blev herover så flintrende gal, at han smed sin hat i dækket under et uvejr af eder.

Isen binder Sundet

Det var netop den nævnte van Dessen, som i vinteren 1789 kom til Københavns havn. Vinteren var det år meget streng, og det var umuligt at operere til søs. Van Dessens flådeafdeling bestod af 3 store tredækkere, en fregat og flere mindre skibe. Den 2. januar 1789 var Øresund næsten helt lukket af is,

og sammen med de russiske skibe lå i havnen næsten hele den danske orlogsflåde.

Isen irriterede svenskerne, der ville have kamp snarest muligt – bl.a. for at få hævn for angrebet på Råå. Det var netop van Dessens skibe, der havde angrebet den lille svenske by.

I Landskrona opholdt sig på det tidspunkt en søløjtnant Lars Fredrik Benzelstierna. Han var af den kendte svenske bispeslægt og i øvrigt selv adlet. Desuden var han lidt af en eventyrer. Han gjorde på dette tidspunkt tjeneste i det svenske admiralitet og skulle i Landskrona bistå general Toll med rekognosceringer i Øresund. Mens isen bandt farvandet, var der ikke meget at rekognoscere, men Benzelstierna fik pludselig den ide, at den russiske flåde måtte kunne besejres, mens den lå i havn. Han forelagde sin plan for general Toll, der ikke var begejstret. Dette var jo en form for unfair krigsførelse, mente generalen. Han gav dog alligevel den 30-årige løjtnant penge til en spionagerejse til København. Med en anbefalingsskrivelse fra generalen mødte Benzelstierna nogle dage senere op hos den svenske minister i København, friherre Gustaf D'Albedyhll.

Heller ikke den svenske minister var videre begejstret for planen – navnlig da han kendte Benzelstierna fra sin studietid i Lund og vidste, at den unge løjtnant var lidt af en fantast. I et brev til general Toll, som han gav Benzelstierna med hjem, frarådede ministeren det planlagte attentat.

Men Benzelstierna var klar over, hvordan planen skulle føres ud i livet. Han talte godt for sin sag. Den svenske konge kendte allerede til planen og bifaldt den. Endnu mere begejstret var storadmiral hertug Karl, som her så sin chance for endelig at få ram på den åleglatte van Dessen. Hertug Karl var ikke tynget af skrupler, hvad angår „unfair krigsførelse.“

Danmarks flåde med i købet

Svenskerne var selvfølgelig klar over, at de måtte regne med en kraftig dansk reaktion, hvis en del af den russiske flåde gik tabt i Københavns havn. Men kong Gustaf var villig til at betale prisen. Han frygtede i øvrigt ikke den danske flåde særlig meget.

– For den ryger vel med i købet! sagde han.

For resten regnede kong Gustaf med, at årsagen til den russiske flådeafdelings undergang ville kunne dølges. Han sagde:

– Forøvrigt må vi vel betragte aktionen som et hænderligt uheld og ikke som en tilsigtet begivenhed!

Benzelstierna vendte tilbage til København den 10. februar 1789. Påny var han hos den svenske minister. Denne gang omtalte han overhovedet ikke sit planlagte commando raid, og ministeren troede derfor, at den unge mand var kommet på andre tanker.

Nu fortalte Benzelstierna, at han skulle købe en engelsk kutter i København for den svenske stats regning. Og det var rigtigt. Men søløjtnanten sagde bare ikke noget om, hvad kutteren skulle bruges til.

Den britiske kutter skulle sejle en last jern fra København til Ostende, men var blevet spærret inde i havnen af isen. Kutteren, der førtes af en kaptajn William O'Brien, lå opankret nær den russiske eskadre. Benzelstierna var kommet i forbindelse med O'Brien gennem en værtshusholder ved navn Shields.

Kutteren havde kun en værdi af ca. 3.500 rigsdaler, men Benzelstierna tilbød at betale 12.000 for den. Denne pris gik O'Brien ind på, og den svenske løjtnant tog derefter tilbage til Sverige. Elleve dage efter kom han igen og medførte en skrivelse til D'Albedyhl. Den var fra den svenske finansminister og beordrede den svenske minister i København til at udbetale Benzelstierna 12.000 rigsdaler.

O'Brien, der vidste fuld besked om baggrunden for kutterkøbet, og som overhovedet ikke nærrede skruper, skulle desuden have en vis sum for hvert russisk skib, der blev sænket. Men O'Brien tvivlede på Benzelstiernas hæderlighed. Han forlangte, at vekslerne på de mange penge skulle opbevares af en trediemand, hvorfor han henvendte sig til en landsmand i København. Dennes navn var Test.

Planens detaljer

Benzelstierna havde sin plan fuldt færdig. Det var hans mening, at den engelske brig skulle fyldes med krudt, og dens sider, dæk og rigning stryges over

med tjære. Ved nordostlig vind skulle de russiske søofficerer inviteres til middag om bord. Russerne skulle drikkes til, og midt under middagen skulle der sættes ild til skibet, som skulle drive over mod flåden.

Dette kunne selvfølgelig først ske, når isen var borte. Først skulle det gå ud over et 100 kanoners stort skib, som – det vidste Benzelstierna – var lastet med krudt. Svenskeren regnede med, at eksplosionen i dette skib ville tage det meste af den russiske flådeafdeling med i købet.

General Toll sad og ventede i Landskrona på det store knald. Det kom aldrig. Englænderen Test, som O'Brien havde henvendt sig til og betroet planen, blev dybt chokeret, da han hørte, hvad der skulle ske. Test gik lige til det danske politi, som var hurtigt i vendingen. Først arresteredes O'Brien, og denne angav både sin kontaktmand Shields samt Benzelstierna.

Benzelstierna søgte tilflugt hos studiekammeraten D'Alberdyhl, som også blev dybt chokeret. Han troede, han havde fået talt sin landsmand fra det fantastiske forehavende. Nu forsøgte han at skjule løjtnanten i det svenske gesandtskab. Men det danske politi fandt hurtigt ud af, hvor Benzelstierna var. Den svenske løjtnant havde planer om at flygte i en eller anden forklædning, men opgav.

Nyheden om den svenske attentatplan sivede hurtigt ud i byen. Det gik som i historien om hønsefjeren. Snart vidste alle, at det havde været Benzelstiernas plan at sprænge hele den danske hovedstad i luften!

Dømt til døden

Politiet forsøgte forgæves at få synderen udleveret, men den svenske minister dækkede selvfølgelig over sin landsmand. Store skarer af rasende københavnere og russiske matroser drog mod det svenske gesandtskab for at storme det. Hoben krævede minister D'Albedyhls hoved på et fad. Københavnerne troede nemlig, at han var hovedmanden i attentatplanen. For at redde ministeren og selv undgå lynchning overgav Benzelstierna sig til sidst til politiet.

Men selv nu og længe efter var der uroligheder i byen, hvor rygterne stadig svirrede. Kong Gustaf forsøgte at komme sin undersåt til hjælp. Han gav sine diplomater ordre til at arbejde for Benzelstiernas frigivelse. O'Brien var han lige glad med og sagde køligt:

– Benzelstierna kan umuligt være delagtig i O'Briens forbrydelse!

En dansk kommission – bl.a. bestående af søofficerer – blev nedsat for at behandle sagen. Man trak sagen i langdrag i håb om, at den ophidsede stemning i København efterhånden ville lægge sig. Det svenske gesandtskab fik ad omveje at vide, at det ikke var danskernes mening at udlevere Benzelstierna til russerne.

Benzelstierna sad fanget i Kastellet – i samme celle som i sin tid Struense. Han var meget vanskelig at have med at gøre. Han skældte og smældte på vogterne og bandede den svenske general Toll langt pokker i vold. Han mente, det var Toll, der havde forkludret planen og ville derfor duellere med ham. I øvrigt vaskede Benzelstierna sig kun to gange under sit lange fangenskab. Kommandanten i København indberettede derfor om ham:

– Man må frygte, at det ser lige sort ud med hans sjæl, hans moral og religion!

I øvrigt forkludrede Benzelstierna under forhørene sagen for sig selv, sine medskyldige og D'Albedyhll. Den sidstnævnte tog sig det så alvorligt, at han var lige ved at begå selvmord. Det var dog en formildende omstændighed, at løjtnanten øjensynligt havde arbejdet udelukkende af fædrelandskærlighed og eventyrlyst. Englænderen O'Briens motiv var

mere blakket, og O'Brien erklærede for resten under et af forhørene, at han, hvis han fik lejlighed til det, ville skyde sin angiver ned.

Stemningen i København var på kogepunktet mod de anklagede. Københavnerne ville se blod. Dommen blev derfor meget hård: Døden! Men før henrettelsen skulle hver af dem – altså Benzelstierna, O'Brien og Shields – have hugget højre hånd af. Efter døden skulle deres legemer parteres og lægges på stejler og hjul.

Kejserinde Katharina af Rusland hadede imidlertid enhver form for barbari og gik derfor i forbøn for de anklagede. Hun ville ikke have blodsudgydelser i sagen. Derfor blev de dømt benådet og fik i stedet dommen: Livsvarigt tugthusarbejde i jern. De blev ført til fæstningen Munkholm ved Trondhjem. Og så glemte man lidt efter lidt sagen.

D'Albedyhll ønskede at forlade København. Hjemme faldt han i unåde hos kongen, og hans liv endte i tragedie.

Allerede i 1796 blev Benzelstierna løsladt. Den svenske konge lod ham påny indtræde i flåden – med den gamle rang og med udbetaling af gage for de mellemliggende år. I 1798 fik han dog sin afsked med fuld pension. Hans helbred havde taget skade i fængslet, og han døde juleaften 1808 – kun 48 år gammel.

På smalkost i en stor-sejler

Fortsat fra side 36

mekanismen et par dråber olie, hvad den kan trænge til, for der er snur i rokken, siger skipperen til mig og peger ned: Kan du se, Knud, hun slæber hele Atlanten med sig! Jeg ser ned og agterud og kan godt se, der er rigeligt medslæb, men vi har jo også 4.000 tons gødning fyldt i lasterne – og jeg vil svare: Nu overdriver De vist, kaptajn! Men således kan man ikke svare skibets øverstkommanderende, så jeg nøjes med at sige: Javel, kaptajn! Vi slæber hele Atlanten med hjem!

En skønne dag lyder udkikkens råb henne fra bakken: Land forude!

Og snart kiler vi den store bark ind mellem Irland og England. Maverne knurrer, men sindet er lyst. I det Irske Hav kontakter vi en ordentlig moppedreng af en tovbåd. Han får en slæber. Vi gør sejl efter

sejl fast. Endnu en tovbåd kommer til og får haps. Vi har sat Dannebrog under gafflen. Vi har krummer om munden. Vi har hver fået et helt hvedebrød – loaf! Det var en uforglemmelig himmerigs-mundfuld!

Vort skib fortøjes til en grøn ø. Byen hedder Dublin. På kajen holder en stor vogn, svingende læsset med grøntsager, kød, kartofler, smør, mælk, æg, brød, frugt etc. Ivrige tømmer vi vognen og bærer de dejlige sager om bord. Mægleren kommer med en favnfuld breve!

Kabyspersonalet er på overarbejde! En næsekildrende madduft får sultne dybvandssømænd til forventningsfulde at slikke sig om munden – og slingre-ribber på bordene er unødvendige de næste 3–4 uger!

Kutteren „SELINA“s sidste rejse

En munter fortælling om et højst usædvanligt forlis

Af HENNING NIELSEN — Illustreret af OSC. KNUDSEN

Den gamle brøstfældige kutter „Selina“ drev hjælpeløst rundt i stormen et sted ud for New Zealands kyst. Skipperen og hans medhjælper var i alvorlig fare, og de vidste det. Kutterens skrog var imidlertid så gammelt og halvråddent, at de ikke turde stå ud mod åbent hav for at ride stormen af. Med en tredje mand om bord havde situationen måske ikke tegnet sig slet så faretruende. Ene mand måtte medhjælperen arbejde som en lille dampmaskine for at holde vandet blot nogenlunde ude af lasten, mens skipperen havde mere end nok at gøre med at klamre sig til rorpinden. Den hylende nordvestenstorm spillede formelig bold med det gamle fartøj. Gang på gang krængede det over til bagbord, og hver gang var der overhængende fare for, at det ikke ville rejse sig igen.

De to mænds eneste chance var, at kutteren ville drive ind under land, hvor der var læ, så de kunne ligge og ride stormen af for ankrene eller løbe kutteren op på kysten, så den på denne måde slap ud af stormens voldsomme favntag.

Skipperen bandede indædt, og det samme gjorde hans medhjælper. Aftenen var buldrende mørk, og der var ingen tegn til, at stormen ville lægge sig foreløbig.

Men med eet øjnede skipperen ganske svagt konturerne af land forude, og han fik nu travlt med at hellige sig navigationen. Med sejlene reduceret til en dobbeltrebet fok strøg kutteren forbi en klippeodde i kun et par meters afstand — og et øjeblik efter opdagede de to mænd til deres store overraskelse, at de befandt sig i en flodmunding, hvor der var læ for stormen.

„Det her er sgu bedre end

at blive spiddet på en forbistret klippe!“ råbte skipperen.

„Ja, men ta' lige og gi' mig et nap med ankrene,“ svarede medhjælperen.

Ankrene raslede ned i vandet, og skønt strømmen var stærk, fik de hurtigt fat, så kutteren lå forholdsvist sikkert forankret. Inderst inde tvivlede skipperen dog på ankerpladsens stabilitet, dels på grund af den stærke strøm og dels på grund af tidevandet. Men under de foreliggende omstændigheder havde de intet andet valg end at vente og se, hvad morgendagen ville bringe.

De var begge to så trætte og udkørte af strabadserne i stormen, at de simpelt hen ikke orkede at holde vagt, og i tillid til, at lykken ville stå dem bi, besluttede de sig til at tørne ind i håb om, at stormen ville lægge sig i nattens løb.

Men risikoen for havari var stadig til stede — endda i langt højere grad, end de to mænd havde kunnet forestille sig. I det buldrende mørke havde ingen af dem imidlertid bemærket noget usædvanligt, og de kunne derfor heller ikke vide, at et næsten rekordagtigt tidevand havde oversvømmet dalen i en omkreds af flere kilometer.

Flodmundingen og selve floden havde udvidet sig til en rivende strøm, der havde ført „Selina“ med sig, så hendes ankerplads i realiteten lå højt over det mærke, der angav normalt højvande. Så højt var vandet steget, at den lille kutter meget vel kunne være blevet kastet helt op mellem træerne på flodbredden. Naturligvis vidste de to mænd heller ikke, at vandet hurtigt

For at få varme i kroppen tog de sig hver en slurk rom.

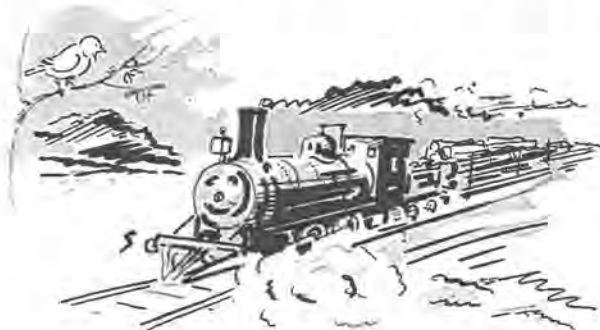
begyndte at synke igen. – Det var således i lykkelig uvidenhed om de faktiske forhold, at „Selina“s besætning begav sig under dæk for at få en hårdt tiltrængt hvile oven på strabadserne.

Kahytten viste sig imidlertid at være et alt andet end indbydende opholdssted for to dødtrette og dyngvåde mænd. Petroleumslampen var smadret, køjer og tæpper var gennemblødt af vand, hele forrådet af proviant var ødelagt, tobakken ligeså, og ikke en eneste tør og brugbar tændstik var at finde noget steds.

Som bekendt kan næsten ethvert menneske nå til det stadium af fortvivelse, hvor det ikke er muligt med ord at udtrykke, hvad man føler. Til dette stadium var skipperen og hans medhjælper nået. Uden at mæle et ord tog de sig hver en forsvarlig slurk af romflasken for at få lidt varme i kroppen, hvorefter de lagde sig, hvor det nu bedst kunne falde i det virvar, der herskede i kahytten. Få minutter efter faldt de begge i en dødlignende søvn.

Morgenen oprandt med klart og roligt vejr. Oppe i skovene, der lå på højdedragene længere inde i landet, fandt der en udstrakt skovhugst sted, og her var lokomotivfører Stratton og hans fyrbøder som sædvanlig tidligt på færde. De havde konstateret, at vandet trak sig hurtigt tilbage igen efter nattens oversvømmelse, og de regnede derfor ikke med at komme ud for forsinkelser i nævneværdig grad. Allerede da det første morgengry vækkede skovens fugle, havde de lokomotivet klar til afgang, og ikke længe efter rumlede toget af sted mod savværket med sin tunge last af stammer af kauri-fyr.

Det gamle, massive lokomotiv var – selv om det ofte gjorde knuder – lokomotivfører Strattons stolthed. De indfødte på egnen betragtede det både med beundring og ærefrygt for dets kraft og styrke, som de så ofte havde set prøver på, når det f.eks. efter orkaner legende let skubbende selv store træer, der var væltet ind over sporet, til side, eller når det i fuld fart ned mod dalen så let som ingen ting knækkede selv de største og tykkeste grene, som hang i

Med sin last af tunge træstammer rumlede toget af sted mod savværket.

vejen. Og de mindedes stadig med stor fryd den gang, da Strattons lokomotiv sprængte et helt blokhus i stumper og stykker.

Forhistorien var den, at ejeren af et tilstødende skovdistrikt påstod, at jernbanesporet på en bestemt strækning løb gennem hans distrikt. I den hensigt at provokere en strid om dette spørgsmål frem, lod han et stort og solidt blokhus stille op tværs over sporet. Men han havde ikke taget Strattons loko-

Lokomotivet brasede gennem blokhuset med splinterne flyvende omkring sig.

motiv med i sine beregninger. Som en rasende tyr lod Stratton sin maskine dundre mod forhindringen, og da den for fuld kraft brasede gennem blokhuset med splinterne flyvende omkring sig, sendte den en hvislende og triumferende sky af damp højt til vejrs. Det syn havde de indfødte aldrig kunnet glemme.

Denne morgen var der dog ingen hindringer af betydning på sporet. Allerede tidligt om morgenen var de indfødte blevet sat i gang med at rydde det for de hindringer, stormen havde skabt. Alt gik da også glat – lige indtil toget nåede skråningen, der førte ned mod broen over floden. Herfra var der en glimrende udsigt ud over dalen, der så ud til at være slemt raseret. Overalt så man væltede træer, og ler og slam dækkede jordoverfladen, så langt øjet rakte.

Stratton stod og stirrede undersøgende frem ad sporet – og slog så pludselig dampen fra. Ophidset kaldte han på fyrbøderen, der befandt sig i bremsehuset længere tilbage i togstammen.

„Sam!“ brølede han. „Pokker sku' stå i det – der ligger en kutter tværs over sporet midt ude på broen!“

„Ve' gui, ja!“ skreg fyrbøderen, idet han sprang af toget og løb frem til lokomotivet. „Hva' mon der er blevet af de stakler, der har været om bord?“

„Aner det ikke, men jeg ved, at vi må se at komme i gang med at få monstret fjernet,“ brummede Stratton, der i første række var en realiteternes mand.

Sammen løb de frem ad sporet for at tage det uheldige fartøj nærmere i øjesyn. Stormen, strømmen og tidevandet i forening havde gjort deres arbejde godt. Kutteren så uendelig sølle og derangeret ud, som den lå der på broen, fuldstændig hjælpeløs med skroget på tværs af skinnerne og med bov og agterstavn ragende ud over floden.

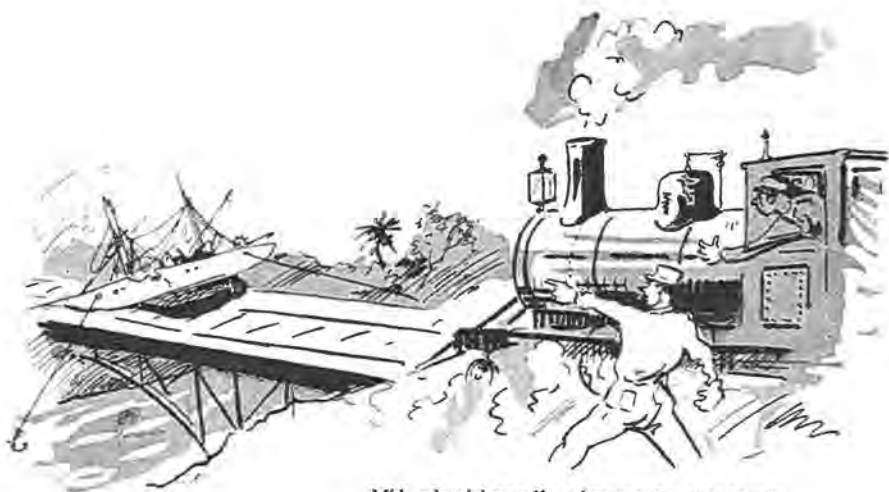
I løbet af natten, mens de to udmattede søfolk havde sovet de retfærdiges søvn, var vandet begyndt at synke og havde efterladt „Selina“ højt og tørt på broen, hvor hun nu frembød et sørgeligt syn med masten brækket, klyverbommen smadret, skanseklædningen splintret og takkelagen hængende som et sønderflænget og sammenfiltret virvar, mens – og det var netop det mest ironiske ved det hele – ankrene stadig havde bibeholdt deres greb i det rodfaste krat på flodbredden!

Fyrbøderen, der ærbødigt havde taget sin hue af, sukkede dybt.

Stratton kravlede om bord og kiggede ned i kahytten. „Sam,“ råbte han, „der ligger to dernede, og det ser ud til, de er færdige!“

Fyrbøderen sprang op på dækket til ham og kiggede over hans skulder ned i kahytten, idet han ærbødigt tog kasketten af og sukkede dybt. „Stakkels fyre, de har sagt denne verden farvel for bestandig,“ sagde han salvesfuldt. Med dette klagesuk sprang han ned i kahytten – og landede med et plask i en større ansamling af vand.

Midt ude på broen lå en kutter tværs over sporet.

I samme øjeblik åbnede skipperen øjnene på klem og stirrede forundret på fyrbøderen, der stod og rystede sine bukseben.

„Hva' er der i vejen?“ mumlede han med grødet stemme.

Fyrbøderen blev så forskrækket, at han fo'r op på dækket igen, som om selve den onde var i hælene på ham.

„Hva' er der i vejen?“ gentog skipperen fortløbet, idet han med besvær kom på benene.

Stratton, der ikke så let gik fra koncepterne, stod stadig og stirrede ned i kahytten.

„Der er en forbandet plimsoller i vejen,“ råbte han bistert, „og jeg forlanger den fjernet i løbet af ti minutter. Sker det ikke, svarer jeg ikke for følgerne!“

Skipperen, der endnu ikke var blevet helt vågen, stod og stirrede desorienteret op på Stratton. Han forstod overhovedet ikke, hvad denne mente, eller hvorfor han truede ham.

På dette tidspunkt var skipperens medhjælper, Thomas, vågnet op til dåd. Han var blevet vækket af Strattons stemme. Han hørte ham true skipperen, og da han fik gnedet søvnen af øjnene og fik øje på Stratton, skreg han forbitret: „Jeg ka' ikke li' dit fjæs, skrub i land, eller jeg ska' slå hver en tremme ud af flaben på dig!“

Han sprang op med et sæt, tilsyneladende i den hensigt at gøre alvor af sin trussel; men da lokomotivføreren i det samme lænede sig længere frem, opgav han sit forehavende og blev, hvor han var. Stratton var nemlig ikke blot en kraftig mand, han var ikke langt fra de to meter i højden og udstyret med et par næver som skovblade.

Skipperen og hans medhjælper begyndte undrende at se sig omkring i kahytten. De stod og støttede sig op til den stærkt hældende luge – og langsomt begyndte det at gå op for dem, hvad der var sket.

I løb begav de to rasende lokomotivfolk sig tilbage til deres maskine.

Men Stratton var et utålmodigt gemyt. „Nå, se så at komme i gang med at få jeres dødssyge pram af vejen!“ råbte han ned til de to mænd i kahytten.

„La' vær med at hidse dig op,“ gav skipperen igen. Og Thomas, medhjælperen, tilføjede nogle bidende bemærkninger om Strattons herkomst og opførsel i øvrigt.

„For sidste gang gentar jeg: Fjern jeres forbandede udhulede træstamme fra sporet, eller jeg skal sørge for, at den bli'r splintret, så der kun bli'r tandstikkere tilbage af den!“ hvæsede Stratton, rød i hovedet som en tomat.

„Du er velkommen til at prøve,“ svarede Thomas med et syrligt smil. „Men glem ikke, at du bagefter ikke vil ha' en eneste tremme tilbage i flaben og altså heller ikke vil få brug for tandstikkere!“

Nu var det slut med Strattons tålmodighed. Han greb fyrbøderen i armen.

„Sæt fuld damp på maskinen, Sam!“ skreg han. „Vi agter fanden flintre mig ikke at finde os i de to løjseres frækheder længere!“ Med disse ord begav den rasende lokomotivfører sig i strakt karriere tilbage til sin maskine med fyrbøderen lige i hælene.

„I går ved damp, og jeg håber, I ved, at loven siger, at damp skal vige for sejl!“ råbte skipperen efter dem.

„Sejl!“ brølede Stratton, idet han snurrede rundt som en top og svingede truende med sin store næve. „Der står måske også i loven, at I har ret til at bruge jernbanebroer som ankerplads, din festoriginal? Her på banen har vi vor egen lov, min lille ven, og om to minutter ska' du få at se, hvordan vi fortolker den!“

Under dette ordskifte havde fyrbøderen været travlt beskæftiget med at sætte dampen op og gøre klar til, at den tunge togstamme kunne sætte sig i

bevægelse mod målet for den forestående hævn- og tilintetgørelsesaktion.

Men også skipperen og hans medhjælper havde pludselig fået travlt. I huj og hast fik skipperen fundet skibspapirerne frem, mens Thomas forsøgte at bjærge, hvad bjærges kunne af de få og fattige ejendele, han kunne kalde sine. Da de sprang ned fra dækket, kastede de et hurtigt blik i retning af lokomotivet, der stod og hvæsede som en olm tyr, der utålmodigt længes efter at gå til angreb. Så løb de hen ad sporet for at bringe sig i sikkerhed på den modsatte skråning.

Heller ikke de to lokomotivfolk spildte tiden. De fik hurtigt maskinen i gang, slog bremserne fra – og sprang af.

Den tunge togstamme nåede hurtigt op på en anselig fart, som stadig øgedes på vejen ned ad skråningen. Der slog store gnister ud under de dundrende og raslende hjul, en tyk og sort røgsøjle fossede op af lokomotivets skorsten, og de tungtlastede blokvogne slingrede faretruende på skinnerne. – For de to søfolk så det næsten ud, som om det var en lavine, der rullede frem mod deres stakkels fartøj.

På nogle få øjeblikke nåede togstammen foden af skråningen og buldrede nu ud på broen. Med hele sin massive kraft ramte lokomotivets buffer kutterens medtagne og halvrådne skrog.

Havde „Selina“ fundet sin overmand? Egentlig så det ikke sådan ud. I første omgang blev kutteren kun drejet halvt rundt, idet den samtidig kurede en halv snes meter hen ad sporet. Lokomotivet hvæsede – næsten som om det blev irriteret over den uventede modstand – og brasede så ind mod stakkels „Selina“s skrog for anden gang. Hjulene hvinede, spilddampen fossede op af skorstenen og steg til vejrs som hele små skyer.

Lidt efter lidt måtte „Selina“ dog opgive den ulige kamp. Tømmeret i hende begyndte at knage og brage, mens hun brutalt og ubarmhjertigt blev tvunget til at retirere som følge af buffernes kraftige og vedholdende hamren mod skroget. Pludselig rullede hun rundt og blottede sin skamferede køl. Lokomotivet fik derved nogle meters frit løb – og brasede på ny ind på kutteren, denne gang tilsyneladende fuldstændig sikker på sin sejr.

Et øresønderrivende brag fulgte, og i samme øjeblik slog flammerne ud, mens en formelig byge af jern- og træsplinter steg op mod himlen. Det blev næsten helt mørkt, og gennem røgen og dampen slyngedes i næste øjeblik store jernstykker fra lokomotivet og dele fra kutterens bro m.m. højt til vejrs. De spredtes vidt omkring, og da de begyndte at

falde til jorden igen, så det næsten ud, som om der fra selve himlen blev kastet metal, tømmer, kul og fyrværkeri ned på en underlig tilfældig og komplet forvirrende måde.

Aldrig nogensinde er et lokomotiv blevet ødelagt mere fuldstændigt, end det var tilfældet her. Aldrig er en kutter mere grundigt blevet sprængt til atomer end stakkels „Selina“, og aldrig er en jernbanebro blevet gjort mere uanvendelig til sit formål, end det stykke ingeniørarbejde, der kort forinden havde spændt sine buer over flodens grumsede vande.

Helt sikkert er det, at aldrig er noget lokomotivpersonale blevet mere forbløffet, eller vel snarere mere rædselsslagent, end Stratton og hans fyrbøder. Som forstenede stod de begge og stirrede op i luften med åben mund, komplet ude af stand til at sige noget som helst.

Det samme var så afgjort ikke tilfældet med de to søfolk. De jublede, slog sig på lårene og affyrede den ene sarkastiske bemærkning efter den anden ned mod de to paralyserede lokomotivfolk. Deres hæse og spottende latter rungede ud over dalen.

„I troede, I var nogle allerhelvedes skrappe fyre til at køre lokomotiv!“ skreg skipperen, da røgskyerne begyndte at forsvinde, så det igen var muligt at orientere sig nogenlunde. „Ta' I hellere hjem og øv jer lidt med trillebøren først!“

„Hva' med de her tandstikkere, I fablede om?“ hylede Thomas. „Husk at ta' nogle stykker med hjem til minde om begivenheden . . . ha - ha - ha!“

„By-by med jer!“ råbte skipperen til slut, idet han som en triumfator svingede hoverende med begge arme. „Undskyld vi forlader jer i stor hast, men vi har travlt med at komme af sted for at hæve forsikringen, så vi kan drikke jeres skål. Jeg tror ikke, I er rigtig klar over, hvor stor en tjeneste, I har gjort os. Vi har forsikret for det tredobbelte af, hvad gamle „Selina“ var værd!“

Hvad skipperen glemte at tilføje var, at der om bord i kutteren - omhyggeligt stuvet blandt stykgodset i lasten - havde befundet sig ca. 40 kasser dynamit, detonatorer samt et halvt tons krudt, som ligeledes var højt assureret!!!

Aldrig er et lokomotiv blevet grundigere ødelagt, end det var tilfældet her

MIDDELHAVSTOGT

Af RICHARD JENSEN

I Gustav Esmanns skuespil „Den kære familie“ forekommer en scene, hvori en ung søofficer forlanger sin arv udbetalt for at benytte den til en rejse ud i verden. Da man forbavset spørger, om en søofficer ikke får nok af den vide verden på sine togter, svarer han: „Når man har været på fiskeriinspektion på Island, været i Vestindien og på middelhavstogt, så har man fået alt, hvad marinen kan byde på.“

For mit vedkommende havde jeg, da jeg forlod elevskolen: Islandstur — rigeligt — Vestindien og et kvart middelhavstogt bag mig. Med en hel middelhavstur havde altså også jeg så nogenlunde fået, hvad jeg havde krav på.

Med klædelig dansk beskedenhed valgte man den allerede den gang bedagede træskonnert „Fylla“ til at vise flaget. Særlig frygtindgydende så den jo ikke ud, og da man, hvor vi kom hen, almindeligvis antog den for at være Prins Valdemars private lystfartøj, gjorde vi intet for at oplyse om fejltagelsen.

Medens vi lå i flådens leje for udgående, fik jeg en dag ordre af næstkommanderende til at bringe chefens havelock, trekantede hat, epauletter og sabel hjem. Det krænkede min nybagte underofficersværdighed uhyre, men i de tider åd man sligt i sig.

Uheldigvis havde vi samme dag fået „udgående“, og begivenheden fejredes ved et glas i Toldbodvinhus. Hvor mange glas vi fik, erindrer jeg ikke, derimod erindrer jeg, at jeg kl. 12 om natten dansede i Figaro med trekantet hat, havelock, epauletter og sabel og gjorde megen lykke.

Nogen oceanflyver var „Fylla“ ikke, det tog tid at komme fra plads til plads, og da der var påtænkt et længere ophold i Piræus, blev opholdet de øvrige steder kun af ringe varighed.

Vor første plads var Dover, og det var tilfældigt. Der blæste en stiv vestlig kuling, da vi nåede Kanalen, vore kul var næsten opbrugt, altså gik vi i havn for at få kul.

Medens vi lå her aflagde byens kommandant ledsaget af sin adjutant besøg om bord. Vor

chef, som ikke var fri for at være noget excentrisk, modtog dem iført dyffelsjakke med fløjlskrave og distinktioner, stråhat, morgensko på den ene fod og støvle på den anden. Jeg så generalen veksle øjekast med adjudanten.

Da de atter kom på dækket, var de øjensynlig påvirket af chefens charme, og afskeden var så hjertelig, at havde de ikke været i uniform, skulle ingen tro, at det var stive, engelske landofficerer på officiel visit.

Som et morsomt minde om Dover erindrer jeg en boksekamp mellem en melkusk og en kuldrager. Hele „Fylla“'s besætning gik til vejrs for at nyde skuet, og vi så til vor store forbavselse den patrouillerende bobby travlt beskæftiget med at skaffe plads til de kæmpende. Da slaget var endt, var det umuligt at se, hvem der var melkusk, og hvem der var kulmand. Forhåbentlig vidste de det selv.

Da vi kom på højde med Nordspanien, tvang dårligt vejr os heldigvis til at søge ind til den lille spanske plads Vigo; jeg siger heldigvis, fordi det var en smuk by med en henrivende indsejling, og fordi vi fik lejlighed til at forsyne os med en overdådighed af syddrugter for en latterlig billig pris.

I Lissabon lå vi i karantæne under hele vort ophold, men fik som en sær nåde tilladelse til at fylde kul og vand samt tage ferske provisioner ombord.

Her fik vi besøg af Portugals kronprins, den senere Kong Carlos. Besøget indskrænkede sig dog til, at kronprinsen fra sin dampbåd — i passende afstand fra „Fylla“ — førte en samtale med Prins Valdemar. Senere på dagen kom der anmodning fra marineautoriteterne om den følgende dag at afgive sørgesalut og brase i kryds og pik i anledning af fyrretyveårsdagen for en portugisisk prins' dødelige afgang.

Der blev gjort vældig grin med denne noget søgte anledning af alle undtagen kanoneren og hådsmanden. — Kanoneren bandede, fordi kanonerne skulle svinnes til for sådan noget sludderskyld, men hådsmanden, som skulle stille ræer og galler, tog som dagens

mand sit hverv meget højtideligt. — Var Lissabon således en skuffelse, var Gibraltar som næste plads så meget mere interessant. Den mægtige klippefæstning, hvor kanonerne hang i kæder, og hele militærlivet i dets spartanske praktiskhed var jo noget, vi havde forudsætninger for at kunne forstå.

En sammenligning mellem engelsk og spansk Gibraltar faldt ikke ud til fordel for den sidste. Lige så propret og ordentlig der var i den engelske, lige så lurvet og uordentlig var den spanske, men jeg skal villig indrømme, at den spanske var langt den ejendommeligste.

I havnen lå samtidig med os en engelsk orlogsmænd, på hvilken en ung dansk søofficer gjorde tjeneste. Hver morgen holdt engelskmanden øvelser på en til dette brug anbragt rejsning. Under et besøg ombord i „Fylla“ sagde officeren til vor bådsmænd: „På tyve minutter kan vi slå sejl fra, stryge rejsningen, sætte den omhug og underslå sejl. Tror De, at I kan gøre os det efter?“

„Nej,“ svarede bådsmænd, „vi er nok noget længere om det; men når vi er færdige, så kan vi sejle på det. Kan engelskmanden det?“

Officeren måtte bekende, at det kunne de ikke.

Så sattes kursen mod Malta, hvor vi anløb La Valetta, hvis stærke fæstning og den i havnen opankrede del af middelhavsflåden gav et imponerende indtryk af Englands magt. I disse omgivelser druknede „Fylla“ fuldstændig, men vi trøstede os med, at indskriften „Copenhagen“ på Nelson's monument taler sit eget sprog, og det sprog kan vi godt være bekendt. Og endelig havde vi jo en broder til selve den forfærdede prinsesse af Wales ombord, det gav anseelse og anledning til et mægtigt forbrug af salutkrudt til ære for de mange højstående autoriteter fra land og fra flåde og hær, som gjorde prinsen deres opvartning.

Her var kanoneren mere end villig.

Hver aften kom en båd med et zigøjnerorkester på en halv snes mand på siden; de spillede henrivende. Og skønt vore lønninger var mere end beskedne, gjorde orkestret gode forretninger. Skibsorkestret, hvoraf jeg var medlem, forsøgte en aften at konkurrere. Vi blev hurtig pebet ud med anmodning om at rejse fanden i vold med vor harske lirekasse.

Så oprandt den med længsel imødesete landlov. Vi var en fem, seks unge underofficerer, som slog os sammen.

For at få udbytte af dagen planlagde vi et besøg på Maltheserridderens museum, og for at komme hurtig af sted hyrede vi en droske. Med den kørte vi ca. tre kvarter, inden vi nåede museet, og det kostede os fem shilling. Bagefter opdagede vi, at vi kunne have gået vejen på ti minutter. Mellem de mange seværdigheder fandtes en jernhat på 30 kg, som foreviseren påstod havde været benyttet som hovedbedækning af en af ridderne. Også Napoleon den Stores rejsevogn fik vi at se. Hver gang vi sagde Napoleon den Store, rettede foreviseren det til „den Første“.

Derefter gik vi en tur gennem byen for at bese den, og så syntes vi, at vi havde fortjent et bager. Det fik vi også i bogstavelig forstand, idet øllet blev serveret i en

stor servante-kande af blik, medens hver mand fik udleveret et tinbæger. Nå, øllet var godt, serveringen original og vi tilfredse.

Medens vi sad bænked, kom musikbanden fra en russisk orlogsmænd ind. Da der var rigeligt øl i kanden, indbød vi dem på et bager. Bagefter bad de om tilladelse til at give en omgang, og til vor forbavselse blev der sat atten servante-kander øl på bordet.

Ja, vi kom altså ombord . . .

På vejen til Beyruth i Syrien indhentede vi en eskadre af skildpadder, der sov middagssøvn i den blikstille havoverflade. Vi stoppede, satte en båd i vandet og nærmede os flokken med værkomviklede årer. Ved en sådan jagt gælder det om at have en resolut mand i stævnen, som forstår at vende skildpadden om på ryggen, inden den vågner og dykker ned. Det lykkedes os at fange fire, hvoraf den største, en ældre mosgroet herre, var så stor som et velvoksnet divanbord. Den blev tilstået mandskabet. Den næste blev serveret agter, medens de to mindste skulle anvendes som en gave til Kong Georg.

Vor skibskok var desværre ingen *Escoffier*, han kylede alt det af skildpadden, som skulle anvendes, bort og serverede os trannen. I betragtning af at ægte skildpadder sjældent figurerer i skibskostreglementet, kløede vi på trannen. Flere dage efter lugtede banjerne — ikke godt — af ægte skildpadder.

De to mindste skulle som sagt holdes i live, til vi kom til Grækenland, og næstkommanderende lyste efter sagkyndige. Da jeg vinteren forinden havde været med til at bringe levende skildpadder fra Vestindien til Danmark, meldte jeg mig.

„Og De tror, at De kan få dem levende frem?“

„Jo, bevares — men jeg må foruden et par svabere have en svamp.“

„Til hvad?“

„Til at fjerne slimet fra øjnene.“

„Nå, den kan De få hos kanoneren.“

„Og så skulle jeg gerne have en pot rom.“

„En pot rom ! ! !“

„Ja, til at løsne slimet med.“

„Tak, så skal De ingen ulejlighed gøre Dem.“

På agterdækket havde vi stående en klinkbygget jolle. Den blev tømt for tofter og bundteljer og fyldt med vand. Her anbragtes skildpadderne, og de syntes at befinde sig storartet.

Om natten blæste det imidlertid op til storm, „Fylla“ slingrede stærkt, og vi fik andet at tænke på end skildpadderne.

Da vi skulle se til dem næste morgen, lå de døde på bunden af jollen med bugen fuldstændig flået af at have rousset mod klinkerne under slingringen.

Jeg er ikke ondsksfuld, jeg havde også ondt af de stakkels dyr; men jeg kunne ikke lade være med at skæve til næstkommanderende, da de blev taget op af jollen.

En pot rom stod dengang marinen i ca. 50 øre, og så meget kunne der sikkert været ofret på — — skildpadderne.

I Beyruth lå vi på åben red med damp oppe og kun den nødvendigeste forbindelse med land. Op ad dagen kom en stor bombåd på siden, lastet med slavehandel; om den var hvid eller sort, skal jeg ikke kunne sige, den var tæt tilsløret; det eneste, vi så, var spillende sorte øjne, som, efter hvad vi kunne forstå, ikke havde noget mod at slå en handel af.

Den lastefulde båd blev dog straks permitteret.

Vi sukkede.

Om aftenen gik vi til Jaffa.

Den danske vicekonsul med sine to domestikker gjorde turen med, ligesom han senere ledsagede prinsen og et par af officererne på en ridetur til Jerusalem. Domestikkerne, to pragtfulde tyrkere med mægtige overskæg og et helt lille arsenal i bæltet, holdt sig for sig selv, og vore forsøg på at komme i forbindelse med dem forblev frugtesløse. På røstværket agter indrettede de sig for natten uden at værdige os et blik.

Til søs stod en svær dønning, som gjorde kål på det martialske, de faldt fuldstændig sammen, og lærlingene, navnlig en lille siameserprins, morede sig med at kilde dem i næsen med en hønsfjer for at få dem til at nyse.

Da solen stod op, bredte de bedetæpperne ud og forrettede deres andagt, under hvilken de flere gange dunkede hovederne mod dækket, skønt de var halvdøde af søsyge. Dette syn skabte hos os respekt både for dem og deres tro.

Jaffa var sikkert den mest interessante by, vi besøgte på hele rejsen. Som den så ud, da vi var der, havde den åbenbart set ud i mange hundrede år. For seks pence kunne man oven i købet komme op på det hustag, hvor Petrus efter sigende skal have haft en åbenbaring, og skønt vi var på det rene med, at det ligesom forsikringen om, at de papirknive, brevpresere og lignende, som falbødes, var af træ fra Getsemane have, var en dundrende løgn, spenderede vi sixpencen.

Men gammel og orientalsk var den unægtelig, derfor forbavtede det os også at se en skomagerbutik efter de bedste europæiske mønstre, og endnu mere forbavtede blev vi, da indehaveren, som stod i døren og hørte os tale dansk, hilste os på vort modersmål, hvilket han kunne gøre så meget lettere, som han var fra Roskilde.

Da jerusalemsgæsterne atter kom om bord, forlod vi Syrien for at gå til Piræus. På rejsen hændte intet mærkeligt, og en skønne dag fortøjede vi i Piræus' havn mellem en russisk panserfregat og en stor engelsk fragtdamper. Med sine beskedne dimensioner tog „Fylla“ sig ud mellem disse kolosser som et barn mellem to voksne. Men også her frelste slægtskabet med kongehuset os fra at drukne.

Efter det officielle besøg kom Kong Georg ret hyppigt ombord, og skønt han altid var civil og næsten altid blev lådet ombord i vor mindste båd, vidste man i de øvrige krigsskibe — og der var adskillige — altid god besked med disse besøg.

„Fylla“ havde vistnok aldrig før været og blev heller aldrig siden genstand for så megen opmærksomhed. Vor væsentligste opgave, at vise flaget, lykkedes derfor bedre, end vi selv havde troet.

Når kongen kom til frokost, fik han oftest, efter eget ønske, rigtig skibslabskovs.

En dag, da han atter mødte til frokost og spurgte chefen: „Har De noget labskovs til mig i dag?“ svarede chefen: „Jo, Deres Majestæt, men nu kan jeg fanden banke mig ikke selv døde mere labskovs.“

„Men kære, spis hvad De vil, bare jeg må få labskovs.“

Den russiske panserfregat blev ført af en kontreadmiral, og hver gang, han gik fra borde eller kom ombord, spillede musikken en march. I denne forekom melodien til en sang, som hjemme var kendt af enhver, og hvor hvert vers endte med refrainet: „Dumme Peter, dumme Peter. ak. hvorfor er du så dum?“ som blev gentaget.

Når russermusikken kom hertil, sang „Fylla“'s besætning med af fuld hals.

En dag kom en officer fra fregatten ombord og meddelte, at admiralen var dybt rørt over den opmærksomhed, der således blev vist ham og udbad sig teksten. Jeg ved ikke, om han fik den, men jeg er sikker på, at fik han nogen, var det ikke den originale.

Hverken Athen eller Piræus var særlig spændende. Meget få gader var brolagte eller macadamiserede; regnede det, vadede man i mudder, i tørt vejr i støv. Husene røbede intet arkitektonisk slægtskab med den antike, græske bygningskunst. En lille, utrolig snavset bane forbandt Piræus med Athen, som vi nærmest besøgte for Akropolis' skyld. For en bagatel kunne man hos opsynsmanden købe stumper af figurer eller ornamenter, som han havde liggende til det samme i en stor bunke. Senere er der, efter hvad jeg har hørt, sat en stopper for den trafik. Men morsomt var det alligevel at færdes på de steder, hvorom historien har berettet så meget.

Nu nærmede julen sig, og besætningens dramatiske elementer fik travlt med forberedelserne til julekomedien, som skulle løbe af stablen 2. juledag. Det var ikke småting, der skulle præsteres, thi foruden indstudering af rollerne skulle der laves dekorationer, dragter, parykker og meget andet. Da alt skulle foregå i dybeste hemmelighed, måtte vi søge de mest lyssky steder såsom fyrplads, akselgang, last og hellegatter til prøver og tilvirkning af rekvisitter. I stykket, som hed „Mørkets gerninger“, var to dameroller, en ældre og en yngre. Til disse kneb det med at skaffe dragter. En beslutsom mand tog derfor op på slottet i Athen og klagede vor nød for en af hofdamerne, og resultatet blev, at han hjembragte to rober, hvoraf den ene havde tilhørt dronningen. Der blev stor glæde, da han bredte de lifligt duftende herligheder ud for vore øjne.

Scenegulvet var lagt på tomme øltønder, og da teatret stod færdigt, var det ikke noget helt almindeligt teater. Det kneb imidlertid med at få damedragterne til at sidde, synderlig erfarne i dametoiletternes mysterier var vi ikke, og den overkonstabel, som skulle spille „elskerinden“, viste sig at være noget mere bredskuldret end hofdamen, hvis dragt han skulle bære; til gengæld har hofdamen fra naturens hånd været rigeligere udrustet, hvad bryst angår. Overkonstablens mangel i så hen-

seende afhjælp vi med et par sammenrullede sokker, over hans skuldre lagdes et lille silkesjal, som i mangel af juveler holdtes sammen med en stoppenål med lak-hoved. Men alle var vi enige om, at han var morderlig sød med sin pakgarnsfletning med blå silkesløjfe og pandehår. Desværre havde en spøgefugl gemt „elskerinden“s sejdugssko, som ellers i dagens anledning havde fået en ekstra omgang pibeler og var pyntet med røde sløjfer. „Hun“ måtte derfor give partiet som yndig i fedtlædersko, som ganske vist ikke sås, da kjolen efter datidens mode var lang; men ovenpå de tomme tønder hørtes det tydeligt, når hun „svævede“ over scenen. Lige før tæppet skulle gå, udbrød en af aktørerne:

„Jeg synes, damerne er så flade agter.“

Netop på de tider var det, tournurerne grasserede, og i sidste øjeblik fik vi stoppet det tomme rum ud med værk. Det hjalp, men i løbet af aftenen tabte de tournurerne lidt efter lidt.

I første scene skulle de to damer sidde ved et bord beskæftiget med håndarbejde. Det havde vi glemt, og da den ældre dame i sidste øjeblik vræler: „Håndarbejdet,“ bliver der kastet en forsvarlig bunke tvist i skødet på hver af dem. Aldrig, hverken før eller senere, har jeg set nogen pille tvist med en sådan ihærdighed. De rystede af lampefeber og pillede tvist, så det stod som skum om dem.

Var scenen og interiøret noget primitivt, var publikum til gengæld første classes. Hele kongefamilien med følge og skibets officerer i galla, de øvrige i parade-drugt og alle uhyre velvillige.

Efter den første lattersalve spilledes der løs med godt humør. Pointen i stykket — en forveksling af personer i mørke — gik det derimod galt med. Maskineriet var jo noget mangelfuldt, og derfor var musikken instrueret om at drage omsorg for det fornødne mørke ved at fjerne lamperækken, som bestod af slingrestager, når mørket skulle indfinde sig. Uheldigvis havde dirigenten glemt stikordet, og da den ældre dame kom ind og udbrød: „Gud, hvor her er mørkt,“ var der lige så lyst, som der havde været hele tiden. Da de elskende, som det sig hør og bør, lykkeligt havde fundet hinanden, skulle stykkets fader, som for at være tilstrækkelig værdig havde dækket sine kinder med et par mægtige bakkenbarter, omfavne datteren, men da han mærkede, at datterens brystnål havde fisket hans ene bakkenbart, turde han ikke slippe. Den unge dame, som ikke anede, hvad der var i vejen, blev utålmodig og sendte ham fra sig med et kraftigt skub, idet hun hvædede, så alle kunne høre det: „Så slip for helvede, din fordømte idiot.“

Da de var kommet klar af hinanden, dinglede bakkenbarten nok så nydeligt på damens bryst.

Tilskuerne hylede af latter, selv grækerne, som havde været gravalvorlige under hele forestillingen, lo så det klukkede. Aktørerne lo, maskinfolkene kom ind på scenen og lo, suffløren stak hovedet op af kassen og lo, og tæppet faldt under almindelig jubel.

Successen var sikret.

I begyndelsen af januar forlod vi Piræus for at gå til

Constantinopel. På kongens opfordring gik vi den noget længere, men betydelig smukkere vej mellem øerne. Som lods havde vi en græsk officer; synderlig selskabelig var han ikke, for det første havde han en frygtelig tandpine, og for det andet talte han kun græsk; derfor gik han for det meste og passede sig selv.

På en lille ø i Salamisbugten blev jeg med travailen og fire mand sendt ind for at grave sand. Det var lige i skumringen, og da vi havde fået vore sække halvfylt, så vi os pludselig omringet af en halv snes græske hyrder med lange hyrdestave, som de trakterede os med af et godt hjerte. Der var intet andet at gøre end at flygte ned til båden. Da vi havde bevæbnet os med årerne, tog vi offensiven, og nu blev det grækernes tur til at stikke af, så vi fik bjerget sandsække og spader. Vi fandt det dog ikke rådeligt at fortsætte med gravningen og blev, da vi kom ombord med de halvfylde sække, skældt resten af huden fuld.

Et sted skulle vi passere mellem to øer, der skiltes af en kort og på sit smalleste sted meget smal kanal, som lukkedes af en svingbro. Her gik en strøm så rivende, at jeg aldrig har set noget lignende. Da vi nærmede os kanalen, tog grækeren roret og forlangte ekstra fuld kraft på maskinen. Så lod han „Fylla“ gøre et mægtigt sving og styrede mod broløbet. I det minut, vi passerede, holdt vi alle vejret af spænding. Løbet var så smalt, at vi næppe kunne få en korkfender mellem bro og skibssiden. I land stod et kompagni soldater med musik og paraderede. Musikken spillede fanemarchen og Kong Kristian. Vi ænsede dem næppe for at stirre på lodsens, som med matematisk nøjagtighed styrede midt i løbet. Fra det øjeblik var han genstand for vor varmeste beundring.

I Dardanellerstrædet stoppede vi op for at give en meget smuk, gammel, hvidskægget pascha lejlighed til på sultanens vegne at byde prinsen velkommen. Han kom langs siden i en mægtig barkas på 24 årer. Her så jeg for første gang tyrkiske orlogsmatroses. De var i blå skjorter med rød udsyning og fez og var ganske fikse. Kvartermesteren havde som tegn på sin værdighed civil vinterfrakke på og brugte en forfærdelig kæft.

Da paschaen blev forestillet for prinsen, knælede han og kyssede prinsens fod.

Det var grimt.

Under besøget spillede to mægtige militærorkestre i land hver sin melodi, og for at forhøje vellyden faldt „Fylla“s musik i med en tredje. „Vi mangler bare syngepigernes,“ sagde en af fyrbøderne, „så er Dyrehavs-bakken i orden.“

I Constantinopel fortøjede vi i en bøje udenfor sultanens palads, ærespladsen i havnen. Her var „Fylla“ for en gangs skyld den dominerende, da de øvrige orlogsmænd takket være bestemmelsen i berlinertraktaten kun var små kanonbåde. Den tyrkiske flåde var repræsenteret af to små, gamle hjuldampere, på hvis hjulkasser skansevagten paraderede, så ofte prinsen gik fra eller til borde.

Byen, som fra søsiden tog sig herlig ud, vandt ikke ved nærmere bekendtskab. Til alt uheld sneede det om

formiddagen og småregnede om eftermiddagen på vor landlovsdag — det gjorde den ikke pænere. Da vi kom i land, blev vi omringet af førere, som tilbød deres tjeneste. Vi valgte en, som med stolthed fremviste en „anbefaling“ fra maskinmestrene i „H. P. Prior“, sålydende:

„Mustapha er en stor tyveknægt, men adskiller sig ikke deri fra de øvrige førere; passer man blot på ham og betaler med en trediedel af, hvad han forlanger for varer, han køber til en, og for sit førerskab, kan han godt benyttes.“

Vi gav også Mustapha en anbefaling, hvori vi ændrede en trediedel til en sjettedel, hvilket passede bedre.

Sofia moskeen fik jeg desværre ikke beset, da jeg grundet på mit ukendskab til koranen beholdt mine sko på, hvilket havde til følge, at jeg blev fulgt ret eftertrykkeligt til dørs af en langskægget muselmand. Derimod besøgte vi bazaren og købte smukke, tyrkiske sager — „made in Germany“.

Mustapha holdt flere gange tale; hver gang han fik noget at drikke, rejste han sig og sagde:

„Min skol ok din skol ok alle smogge piggers skol,“ hvisårsag han fik sit danske ordforråd forøget med „Hold kæft!“

Dette opfattede han åbenbart som en kompliment, thi da vi om aftenen skiltes fra ham og takkede for godt førerskab, trykkede han hver af os i hånden, bukkede dybt og sagde: „Old gæft!“

For officererne var det strenge dage med fest på fest, dels hos sultanen, dels i gesandtskaberne.

Da prinsen aflagde officiel visit hos sultanen, blev han med følge afhentet i en prægtig båd af langskibsform, roet af seksten kraftige rorkarle i meget smukke, orientalske dragter. De stod op og behandlede de bredbladede, kortskafede årer overordentlig flot.

Historien skildrer sultan Abdul Hamid II som en grim skurk; når fyllagasterne tænker på ham med blidere følelser, skyldes det sikkert, at han også tænkte venligt på os og sendte et bjerg af oksekød, fjerkræ og herlige frugter foruden masser af vin, cognak og champagne ombord til besætningen.

En eftermiddag kastede vi los, og i dejligt sommersolskin stod vi ud fra Constantinopel for at gå tilbage til Piræus. Denne gang uden om de græske øer.

I den uges tid, vi lå her, havde vi travlt med at gøre os klar til hjemrejsen. Bl. a. var vi en tur med travailen oppe på det græske orlogsværft for at hente salutkrudt. Værftet var lille, men pænt, og der syntes at herske en god orden. Turen tilbage var ikke hyggelig. Vi sejlede, båden var tungt lastet, og det blæste hårdt. Da vi kom ombord, var vi våde til skindet, men havde takket være vore gode presenninger holdt vort krudt tørt.

På afgangsdagen var kongefamilien ombord og fulgte med til et godt stykke udenfor havnemolen. Både kongen og dronningen var meget bevægede ved afskeden. Dronningen græd, og vi andre var lige ved at gøre det samme. Da de kongelige var gået i båden, gik vi til vejrs og sendte dem som en sidste hilsen tre dundrende hurraer.

Over Palermo og Cadix gik rejsen hjemad.

Foråret var begyndt, solfyldt og herligt, men alligevel skiltes vi fra Middelhavet uden sorg; for nu vendte stævnen mod Danmark!

Af mine andre togter mindes jeg med stor glæde dem, jeg gjorde med maskinskoleskibet, kanonbåden „Falster“. De gav mig lejlighed til at gøre bekendtskab med de danske søkøbstæder; og skønt jeg har set så meget smukt i verden, går det mig ligesom H. C. Andersens to fugle:

„Jeg tror, der er skønnest i Danmark.“

Løsning på Billed-Quiz'en side 44

- 1-B (St. Lawrence Seaway)
- 2-E (Panama-Kanal)
- 3-C (Den Korinthiske Kanal)
- 4-A (Suez-Kanal)
- 5-F (Kanal under Sukkenes Bro, Venedig)
- 6-D (En af Amsterdams mange kanaler)

Søfolk og arabere

Af
Court Haurvig

Arabere tilhører et snedigt folkefærd. Det er vist den almindelige opfattelse herhjemme, at det er røvere og tyveknægte allesammen. Det er dog ikke helt tilfældet, men de eksemplarer af racen, som sømanden kommer ud for i havnekvartererne i de arabiske havnebyer, er ikke altid til at stole på. Alligevel kan man ikke lade være med at more sig over disse mænds „numre“ (dette forudsætter naturligvis, at man ikke bliver taget alt for meget ved „næsen“, og at man har en veludviklet, humoristisk sans). Jeg har samlet en del historier om arabernes opfindsomhed på dette område, og dem vil jeg bringe nedenstående. Nogle af begivenhederne er selvoplevede, mens andre er blevet mig fortalt. Endnu en gang vil jeg dog minde læseren om, at dette ikke er en fælles egenskab hos den arabiske race, der tæller virkelig flinke og troværdige mennesker med udpræget retfærdighedssans, hvilket jeg mange gange har haft lejlighed til at erfare.

Ydermere er der forskel på arabere, eftersom fra hvilket land de kommer, lige som der kan være forskel på europæere. I den unge stat Marokko forekommer araberne mig at være venligere og mere tillidvækkende end det f.eks. er tilfældet i Ægypten. De arabiske stater ved Levanten ligger som bekendt også i evig krig med jøderne, mens man ser det tankevækkende syn i Marokko, at jøder og arabere lever fredeligt side om side. Således findes der ved Casablanca to store bydele, Old Medina og New Medina, der begge er befolket med jøder.

Men det var ikke direkte racespørgsmålet, jeg ville ind på her. For nogle år tilbage lå jeg i Alexandria med et dansk skib. Om bord havde vi fået den sædvanlige advarsel om at sørge for, at døre og køjer var lukkede, så intet kunne fjernes. Dækket myldrede med arabere, arbejdere, vagtmænd og handelsmænd. Jeg sad inde på mit kammer og skrev, da messedrengen kom med besked om, at der skulle hentes penge hos førstestyrmænd. Jeg rejste mig og gik over på førstestyrmænds kammer, men undlod at låse min dør, da jeg vidste, at det ikke ville tage lang tid, før jeg kom tilbage.

Da jeg havde fået mine penge udbetalt og kom gående ned ad gangen, hvor mit kammer lå, så jeg en af de arabiske vagtmænd stå ved min dør og råbe op, samtidig med at han brugte arme og ben kraftigt. Da

han fik øje på mig, styrtede han ind på kammeret og kom straks efter ud, slæbende en anden araber ved kraven. Jeg skyndte mig derhen, og vagtmanden begyndte at beklage, på engelsk, at nogle arabere kunne opføre sig som ækle tyveknægte, men heldigvis havde han været på sin post, han havde forhindret, at der blev stjålet noget og så videre. Han sluttede med at spørge, om jeg ønskede tyveknægten straffet.

Smilende rystede jeg på hovedet og gav vagtmanden en pakke cigaretter for hans årvågenhed. Derpå gik jeg ind på kammeret for at fortsætte skrivningen. Lige før jeg satte mig ved bordet, kastede jeg et blik ud på dækket. Der stod vagtmanden og var ved at dele cigaretterne med — den mand, som han lige havde hevet ud fra mit kammer.

I Casablanca kom en arabisk handelsmand ind på mit kammer og spurgte, om der ikke var et eller andet, jeg havde brug for, så kunne han skaffe det billigt. Jeg tænkte mig lidt om. — Jo tak, sagde jeg så, kan du skaffe mig en lædermappe til en billig pris, så vil jeg købe den af dig!

Han forsvandt og kom efter et kvarters forløb tilbage med en lædermappe af virkelig fin kvalitet. Vi handlede længe om den, en araber skal man tinge med, da han altid begynder med at forlange betydeligt mere, end han regner med at få for varen. Det kræver en del kendskab og diplomati. Han begyndte med at forlange tre tusinde francs for mappen, men jeg fik ham ned på ni hundrede (på det tidspunkt cirka atten kroner). Det var billigt, for mappen var af ægte læder. Fyren fik sine penge og forsvandt.

Hen under aften kom andenstyrmænd farende.

— Jeg skal en tur i land, sagde han ophidset, og jeg

Vagtmanden kom ind, slæbende på en anden araber.

skulle have min mappe med, fordi jeg skal handle — men nu er den forsvundet. En eller anden af de her tyveknægte har hugget den, mens jeg var ude på dækket. Har du ikke en mappe, jeg kan låne?

— Jo, sagde jeg stolt, du må låne denne her! Jeg stak min nyerhvervede mappe ud mod ham. Han gloede

Han fremviste en lædermappe af virkelig kvalitet.

lidt på den, så sagde han med lav stemme: — Hvor har du fået den fra? Jeg forklarede ham det. Så anmodede han mig om at åbne mappen og se efter, om der ikke stod Georg Olsen skrevet med blæk på indersiden af mappen. Det gjorde der, og så leverede jeg sorgfuld mappen tilbage til dens rette ejermand. Men efter den tid så jeg altid de genstande omhyggeligt efter, som jeg købte hos arabere.

At handle med en araber er en kostelig oplevelse. Jeg har ofte ønsket at kunne optage en sådan handelsscene på talefilm og bagefter vise den for publikum i Danmark. De ville uden tvivl more sig gevaldigt. Lad mig give et eksempel:

Det var i Port Saïd, ved Suezkanalens munding. En stor, fed araber, iført den traditionelle fez (den har de mere på af hensyn til turister end for eget velfærd) og med døde, brune øjne kom hen til mig, da jeg stod på dækket. Han indledte samtalen med at titulere mig førstestyrmand for at smigre mig. — Jeg har nogle virkelig fine smykker, sagde han, hvis du har en kæreste, en kone eller en søster derhjemme i Danmark, vil hun blive henrykt for et af dem! Han havde en brun medicinkasse under armen og anmodede om tilladelse til at gå med mig ind på mit kammer, så vi kunne handle. — Det nytter ikke noget, sagde jeg, jeg har ingen penge! — Jeg tager alle slags penge, danske penge, tyske penge, amerikanske penge — —! — Og falske penge, fortsatte andenstyrmand, der stod ved siden af mig. — Nej, nej, svarede arabereren på noget, der lignede dansk. — Ikke falske penge!

Nærmest af nysgerrighed tog jeg manden med ind på mit kammer. Han så sig straks om for at vurdere, hvor meget jeg var „værd“. Arabere lægger deres priser efter, hvor meget de mener, man har i indtægt. Så stak han en hånd ind under den pjaltede jakke, han havde på, og trak nogle smudsige papirer frem. — Her skai du se, sagde han, jeg har anbefalinger — fine anbefa-

linger — fra folk fra alle nationer — ja, fortsatte han og rodede i papirbunken, jeg har også en dansk anbefaling! Han fandt den frem og rakte den over til mig. Anbefalingen var maskinskrevet og underskrevet af telegrafisten fra en Mærsk-båd. Der stod kort og godt: Jeg har handlet med arabereren Oman og kan garantere for, at han ikke snyder mere end alle andre arabere!

Jeg trak på smilebåndet og rakte anbefalingen tilbage. Oman smilede også og nikkede ivrigt. — Fin, ikke? spurgte han. — Jo, svarede jeg, den er glimrende! Nu åbnede Oman den mystiske kasse og fremdrog nogle skinnende smykker, armbånd og halskæder af et materiale, der var en dårlig efterligning af det ædle metal, sølv. Metallet var hamret ud i plader og kædet sammen, og pladerne bar motiver fra pyramiderne og sfinksen. — Se, sagde Oman, ægte sølv! — Jo tak, sagde jeg og studerede smykkerne indgående, selv et ti-års barn ville kunne se, at dette ikke har spor med sølv at gøre! Oman løftede besværgende øjnene mod loftet og tog Allah til vidne på, at det var sølv. Ægyptersølv, sagde han med eftertryk. — Der er også stor forskel på ægyptersølv og rigtigt sølv, sagde jeg. Det indrømmede han. Ægyptersølv er meget mere værd, påstod han. Jeg foreholdt ham, at jeg stadig ikke havde nogle penge, og så

Halskæderne var en dårlig efterligning af det ædle metal, sølv.

ville han naturligvis lave byttehandel. Om jeg ikke havde en gammel jakke, nogle hullede sokker eller sådan noget?

Hele historien endte med, at jeg fik et armbånd og en halskæde for et amerikansk slips. Både Oman og jeg var tilfredse, selv om jeg vidste, at Oman havde tjent hundrede procent på forretningen.

Til de virkelig alvorlige historier inden for arabiske handelsmænds trang til at snyde hører en kedelig oplevelse, som en amerikansk sømand fortalte mig om. Denne sømand havde købt en ægte guldring med brillanter hos en araber og betalt den med to hundrede dollars. Sømanden stod ved siden af arabereren og så denne pakke ringen ind i lyserødt silkepapir og læggede den ned i en lille æske, som sømanden så fik. Da arabe-

ren bagefter fik påfaldende travlt med at fjerne sig, fattede den amerikanske sømand mistanke og lukkede æsken op. Inden i lå en ganske almindelig ølkapsel! På det tidspunkt var arabereren over alle bjerge.

I et andet tilfælde fik en dansk maskinmester vekslet en tyvedollarseddel hos en arabisk handelsmand i Casablanca. Han skulle have eendollarsedler og fortæller, at han stod foran arabereren og sammen med denne talte sedlerne op, mens de gik fra hånd til hånd. De talte til

tyve, men da maskinmesteren senere så efter, var der kun sytten dollarsedler.

Man bliver vagtsom over for arabere, der handler på skibene eller omgås turister. Skulle De komme på disse kanter, er De advaret.

Men i de fleste havnebyer jorden over, uanset hvilken race der er den herskende, er det om at passe på. For det er ikke alene blandt arabere, der træffes opfindsomme handelsfolk — desværre.

Oman løftede besværgende øjnene mod loftet.

„Bismarcksklumpen“

Fortsat fra side 14

Meget interesseret spurgte skipperen: „Hva' slags er det — en brand- eller tidsbombe?“

„Brandbombe, sir,“

Jokum fulgte hele operationen i tavshed. Da manden midt under det hele begyndte at fløjte en af de sidste døgnmelodier, hviskede Jokum smækfornærmet til sig selv: „Sikken en fræk fyr, ikke mere respekt for min dejlige klump.“

Hele historien tog små fem minutter. Så lå bomben splittet i små, uskadelige bidder. Jack smed det hele i en lille sæk, og idet han slængte den på nakken, sagde han: „Se så, nu er fusen taget af den nazist. Cheero, skipper!“

Lidt efter vendte staben tilbage; de fleste af dem så noget beskæmmede ud, med undtagelse af de små piger, der tilkastede den danske skipper så beundrende blikke, at han „fik gæsehud og kriblende fornemmelser, som når man hører en dejlig violin, selv om man ikke forstår et klap af det,“ som han senere udtrykte det over for mig.

Vennen var en af de sidste, der viste sig. Han havde sikkert håbet på, at Jokum var gået. Men nu kom jo netop det øjeblik, skipperen havde set frem til.

Jokum modtog officeren med sit mest uudgrundelige smil. Marinemanden havde påtaget sig en halvfornærmet mine — som en slags camouflage for hans noget mærkelige optræden i forbindelse med klumpen. I et bebrejgende tonefald spurgte han skipperen, hvad hans hensigt i grunden havde været.

„Hensigt?“ spurgte Jokum enfoldigt, „min hensigt var såmænd blot at gøre, hvad jeg syntes, der var min pligt. Jeg bragte fyren herop til de mange eksperter for at vise, at der også blandt danskere findes dumdristige mennesker.“

„Men kæreste mand, De anede jo ikke, hvad det var, De gik med under armen, vel?“

„Næh, det gjorde jeg vel ikke, det var jo også grunden til, at jeg ville snakke med jer eksperter.“

Uventet skarpt replicerede officeren: „Vær venlig at udelade det ekspertvæsen og tænk Dem et øjeblik om. Hvis det f.eks. havde været en tidsindstillet bombe, og den havde fundet på at udfolde sin energi, medens De var på vej herop, hva' så, lille skipper?“

„Ja, så ville der jo ikke ha' været ret meget at snakke om, og vi to ville ikke ha' kendt hinanden så godt, som vi gør det nu, hi, hi, hi!“

roduktion: Brdr. Barentzen

Farvefoto

Stemmingsbillede fra Christianshavns Kanal.

Christianshavn er en af vor hovedstads karakteristiske bydele. Den har bevaret et vist gammeldags og provinsielt skær med mange minder om den storhandel og dermed skibsfart, som i slutningen af det 18. århundrede florerede her. Solens skin over den gamle bydels smukke silhuet er en oplevelse og et yndet motiv for fotografer og malere. Her har fotografen indfanget et motiv fra Christianshavns Kanal – en idyl midt i den travle storby. I baggrunden ses et af Burmeister & Wains maskinværksteder, hvorfra arbejdets sang føres ud over kanalens stille vande.

462. 13 m